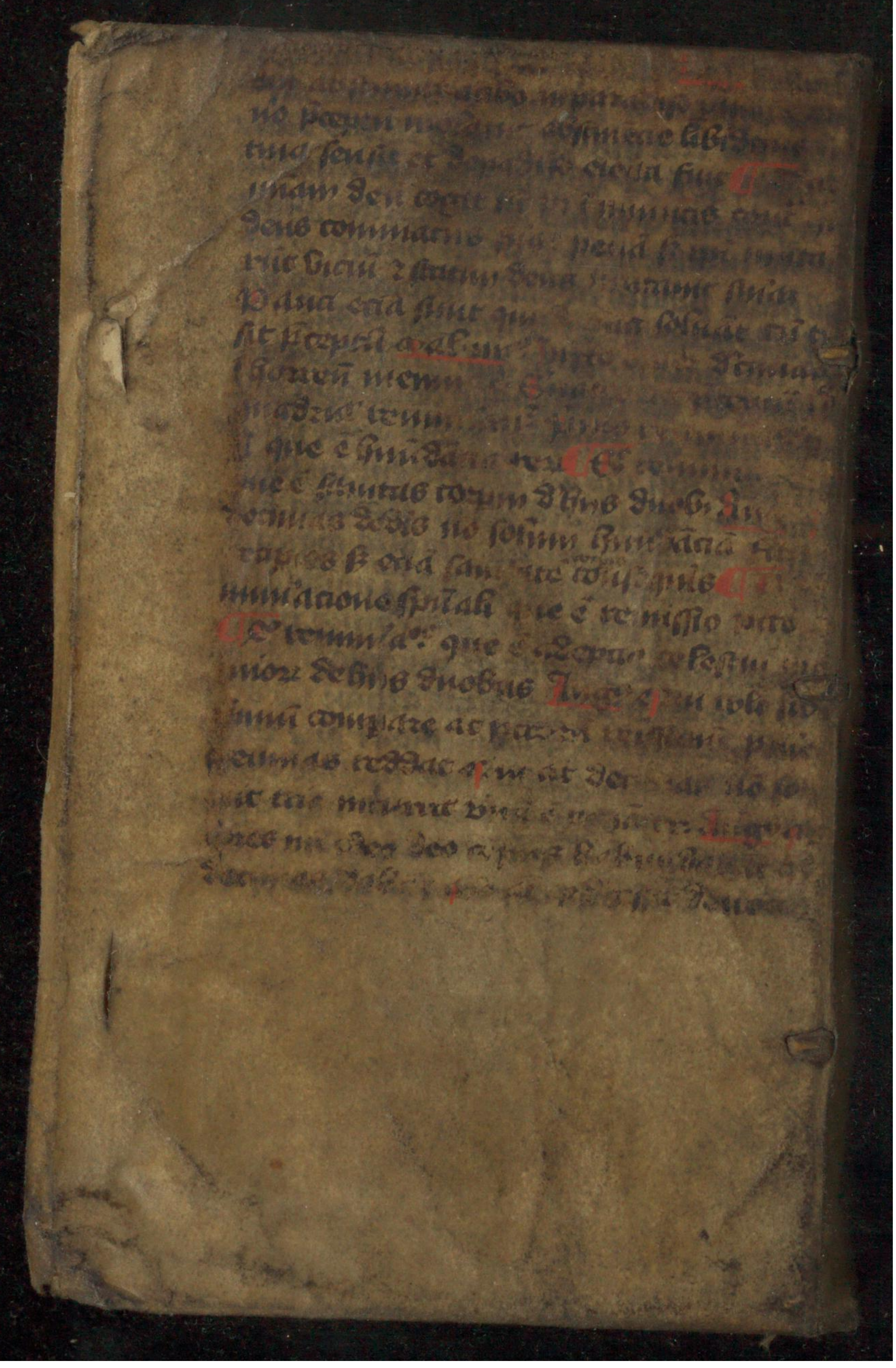

[illegible]
ne possint [illegible] comune labi [illegible]
tus sensus et [illegible] circa hus [illegible]
unam deu[illegible] [illegible]
deus communica[illegible] [illegible] pecca [illegible]
ris vicium et statim deus [illegible]
Pana etiam sunt qui [illegible]
ut precepit [illegible]
[illegible]
[illegible]
que est simulata [illegible] commun[illegible]
[illegible] est similis corporum [illegible] duobus [illegible]
communis [illegible] non solum [illegible]
corpus sed etiam [illegible] quibus [illegible]
immundatione spiritali que est remissio pecca
Communicatio que est [illegible]
maior [illegible] duobus [illegible] ipse [illegible]
[illegible] comparare ac [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] si esset mundus [illegible]

[illegible] naaman [illegible]

[illegible] decor [illegible] leproso

[illegible] publicanis [illegible]

[illegible] Deus [illegible]

[illegible] nobis datum [illegible]

[illegible] publica [illegible]

[illegible]

ΥΣΤΕΡΟΤΟΜΟΤΟΚΙΑ

FRANCISCI ROVSSETI,

GALLICÈ PRIMVM EDITA,

NVNC VERÒ

CASPARI BAVHINI Medicinæ Doct. & Profess. in Acad. Basiliensi Opera

LATINÈ REDDITA:

Multisque & variis Historiis in APPENDICE additis locupletata, comprobata & confirmata.

ADIECTA EST

IOAN. ALBOSII *Medici*, LITHOPAEDII *Senonensis, per annos* XXIIX. *in Vtero contenti, Historia elegantißima.*

BASILEAE

Apud CONR. VALDKIRCH.

cIↃ IↃ xIIc.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

Generoso & Illustri
COMITI
D. GEORGIO, BURGGRAVIO à Kirchburg, Farnrodæ Thuringorum Domino

CASPARUS BAUHINUS Basiliensis, Medicinæ Doctor & Professor S. D.

POLLINEM *primum fuisse, Generose* COMES, *memorant, qui infantem utero materno exsecuerit:* AESCULAPIUM *nimirum è Coronide matre à Diana (cùm*

iniuriam fratri factam, dum Coronis, Ischiæ Elati filio concubuisset, ferre non posset) interempta, vt author est Ouidius 2. Metam. & Natalis Comes lib. 4. Mythol. cap. 11. Dein P. SCIPIONEM AFRICANVM *priorem, defuncta parente, vtero excisum in diẽ venisse, testatur Solin. cap. 4. Polyhist. & cum Silio Italico lib. 13. Plinius Natur. hist. lib. 7. cap. 9. ideoq; primùm* CAESARIS *nomine apud Romanos salutatum fuisse. Non enim à C. Iulio Cæsare Romanorum Imperatore Cæsares dicti fuère: licet enim Acursius in Præfat. Instit. in glossa verbi Cæsar, à Cæsare Augusto, qui tempore natiuitatis Christi regnabat, Iustinianum Cæsarem & exinde quemlibet Imperatorem velit dictum fuisse: quo loci Sylu. Aldrobandus addit, vel melius à Iulio Cæsare eius auunculo, secundum Bald. Ioan. Fab. & Christoph. vel dicitur (addit idem) Cæsar, quia fuit cæsus de ventre matris suæ. Vult enim Suidas, Iulium Cæsarem natum non esse: matrem enim eius nono mense mortuam, dissectam fuisse. Quod licet Ioachimus Fortius*

tius falsum dicat, eo ductus argumento, quòd Iulius matrem habuerit Aureliam, fœminam (vt habet Plutarchus) primariam, & singulari pudicitia mulierem, quam tamen amiserit, cùm bellum Gallicum gereret: quæ, vt inquit Fortius, superuiuere nequiuisset, si cæso eius vtero natus fuisset. Verùm cùm in hoc tractatu, cuius patrocinium, dum eum Latinum reddidimus, suscepimus, illud agatur, vt probetur fætum viuentem ex matre viuente exscindi posse, salua parente, fætuq;, aliter hoc dubium soluendum venit. Dicimus ergo primum fortè qui Cæsaris nomen sit sortitus, è matris cæsum fuisse vtero: quamuis, autore Pompeio, verius Cæsones, quàm Cæsares dicantur. Plinius tamen & Cæsaris & Cæsonis nomen eis tribuit. Non tamen desunt (vt autor est Cuspinianus) qui Cæsaris etymon à cæso in pugna Elephanto, qui lingua Maurorum Cæsar dicitur, ducant: vel quòd oculis fuerit cæsiis, hoc est, glaucis: vel à cæsarie, qua natus proditur primus (quæ omnia aliqui Scipioni tribuunt) quisquis is fuerit, qui

Cæſaris nomen indeptus ſit: poſteriorem ſententiam Iohannes Ferrarius Montanus in Inſtitut. amplectitur, à quo poſtmodum ſucceſſores Imperij, Cæſares dicti ſint. Nam vt Spartianus in Aelio Seuero teſtatur, Cæſares ſunt quaſi Principum quidam filij, & deſignati Auguſtæ maieſtatis hæredes. Nec à Iulio, Romanorum Dictatore ſummo, Imperatores Cæſares (quod Iuliorum eſſe cognomen à cæſarie Feſtus lib. 3. cum Prat. vult) dictos eſſe, licet ex Scipionis hiſtoria pateat, vt qui ante Iulium vixit, clarum magis fit ex eo, quòd Iulij parens, qui Prætura functus, Piſis obijt, etiam Cæſar fuerit nuncupatus: imò teſtatur Spieg. cognomen Cæſaris primùm auo Dictatoris contigiſſe. Sed hactenus de nomine Cæſaris, à quo hic Liber de Partu Cæſareo inſcribitur. Sed & MANLIVM, qui Carthaginem cum exercitu intrauit, ex matris extractum fuiſſe vtero teſtatur Plinius. Duo etiam in hãc rem præclara Bruſchius habet exempla. Primum eſt, BVRCARDVM, Comitem de Lintzgauu, Buchorn, & Monteforte (qui libera-

liberalitate in Pauperes præſtans fuit, & poſt obitum Cralonis, Abbas Sangallenſis deſignatus, & ab Othone Magno per baculum & ferulam accepta, confirmatus fuit) hoc pacto lucem hanc aſpexiſſe: cuius nomine vulgò Ingenitum dictum, eò quòd ex mortuæ matris aluo, Anno 959. exſectus eſſet. Alterũ eſt, GEBHARDVM, *Vthonis Comitis de Bregentz F. (qui Anno 1001. Conſtantienſis Epiſcopus factus eſt, & Monaſterium Petershuſium, item Templum Ceriacenſe, in emporio nobili Heluetiæ, Zurzach dicto, extruxit) ex matris vtero fuiſſe exſectum. Quod ſanè vt rem notatu digniſsimam Hiſtorici proponunt, ſed maioris ſanè ponderis atque momenti exiſtit ſectio, quæ in hoc proponitur tractatu, dum docetur modus & ratio fœtum viuentem, non ex parente mortua, vt in prædictis accidit, ſed viua, & hoc abſque vel matris vel fœtus vitæ periculo, & id quidem abſque priuatione alterius conceptus, exſecare: quod in Heluetia primũ attentatum fuiſſe, ex Hiſtor. 1. ipſius Appendicis ſatis patere arbitror.*

Quum ergo Tractatus hic Gallicus in manus meas venisset, semelq; ac iterum perlegissem, à plurimis vt eum Latina ve ste donarem, rogatus: non potui non iis, qui Gallicum nõ intelligunt idioma (cùm dignum censerem qui Latinè loqueretur) hac in re gratificari: partim vt eius vsum sæpè necessarium pluribus impertirer: par tim etiam, vt inter tot occupationes, aliqua exercitatione homine libero digna, mentẽ meam reficerem. Eum ergo quàm potui fidelissimè conuerti, quàm eleganter autem, quámue perspicuè id præstiterim, aliorum esto iudicium. Illud tantùm monuero, enixum quidem me, vt Latinè loquerer, mihiq; magis cordi fuisse quàm proximè ad autoris verba accedere, quàm liberiore sermonis genere vti: quod sanè patebit ei, qui versionẽ hãc cum Autographo contulerit. Dein etiam sicubi Latina mẽ deficiebant verba in re noua, verbis interdum Græcis, interdũ ex Gallico idiomate desumptis, tanquam notioribus vsum esse. Semper enim Platonis & Galeni sententia mihi veniebat in mentem: Verba

ba iis esse negligenda, quibus multarum magnarúmque rerum contemplatio esset proposita: laudandamq́; magis orationem, quæ verbis apertioribus (modò ne forent prorsus barbara) quàm quæ limatioribus vteretur. Locorum nomina, quoad fieri potuit, Latina fecimus, opera Iouij, Aemilij, & Dinothi vsi, & id, vt ij, qui Gallica non intelligunt, succedanea habeant Latina: verùm cùm ea obscuritate non careant, idcircò Gallica locorum nomina margini adposuimus. Videbuntur sat scio, historiæ multæ in hoc tractatu contentæ, propè incredibiles, & à veritate nonnihil alienæ, in re videlicet inusitata & noua. Verùm mihi secus videri, satis superq́; ex Appendice nostra, dum aliis historiis idem comprobamus, patebit.

Hunc ergo qualemcunque laborem, Generose D. COMES, *sub tuo nomine, tanquam Aiacis clypeo in lucem prodire volui. Volui verò istud hoc nomine cum primis, quòd singulari humanitate non solùm literatos, & rem literariam te prosequi, sed etiam studio Medico delectari, ex*

familiari colloquio compertum habeam. Qua sanè in re Heroes priscos, etiam celeberrimos quosq; Reges (inter quos admirabilis ille Hermes Trismegistus, Alexander Magnus, Attalus Pergamenus, Mithridates Ponti & Asiæ Rex, vt è multis paucos referam) imitaris. Debui & eapropter, quòd corporis valetudinem, vnà cum Ornatissimo doctissimoq; viro D. M. Antonio Fabricio Præceptore, mihi commiseris. Hoc ergo Opusculum, tanquam meæ erga T. G. gratæ voluntatis pignus, benignè (donec tempus maiora dederit) operamq; meam in quibusuis alijs T. G. addictissimam, suscipias etiam atque etiam submissè rogo: me quoque omni studio, obsequio, ac qua decet animi propensa voluntate, commendo. BASILEAE *Rauracorum, Anno epochæ humanæ* M. D. XIIC.

pridie Kalendas

Augusti.

AD
FRANC. ROVSSETVM
IOAN. ALBOSIVS.

Qui vicit Pœnos, cuiq; Africa ſubdita, dictus
A cæsâ Cæſar parturiente fuit.
At quæ viuentem fœlix exclusit ab aluo
Fœtum, eadem matrem ſuſtulit ægra dies.
Quantò hac Lucina es maior, Rouſſete? ſuperſunt
Ingenio fœtus, fœtaq; cæſa tuo.

AD
CASPARVM BAVHINVM
IACOBVS GREGORII Pannonius, Med. Doctor.

Grata Deo res eſt, necnon mortalibus ægris,
Vni ſi Medicus fert miſeratus opem.
Gratior illa tamen, laudemq; meretur honeſtam,
Pluribus his vitam ſi reparare queat.
Hoc quia tu facias ſacram per Apollinis artem
BAVHINE, eximia vir pietate grauis:
Rem longè gratam facili ſummoq; parenti
Præſtas, Terrigenis conſulis atq; probè.
Dum vigili cura præcepta fidelia tradis
Et nos de variis edocuiſſe ſtudes.
Gallica ſollicitis manibus quoq; docta reuoluis,
Ac Latiam in linguam vertere ſcripta ſoles.

Testatur præsens veluti nouus iste libellus,
Qui venit in lucem sedulitate tua:
Hic quoniã monstrat, qua vterus ratione secandus,
Viuat vt & fœtus, viuat & ipsa parens.
Commoda multa quidẽ multis, verùm tibi pulcrũ
Inde paras nomen, non sine laude tamen.
Maior at exsurget tibi laus & gloria maior,
Si dabis in lucem, quos meditâre libros:
Scilicet Herbarum concinna synonyma, plures
Vt dubios poßis conciliare viros.
CORPORIS *aut secti methodum certo ordine scriptam,*
In vulgus, quam non edidit vllus adhuc.
Ergo tuis scriptis pergas celebrare Tonantem:
Et miseros homines sedulus vsq; iuues.
Sic tibi fata dabunt felicis tempora vitæ:
Durabitq; diu nomen in orbe tuum:
Posteritas seros gaudebit grata per annos:
Talia BAVHINI *cùm pia scripta leget.*

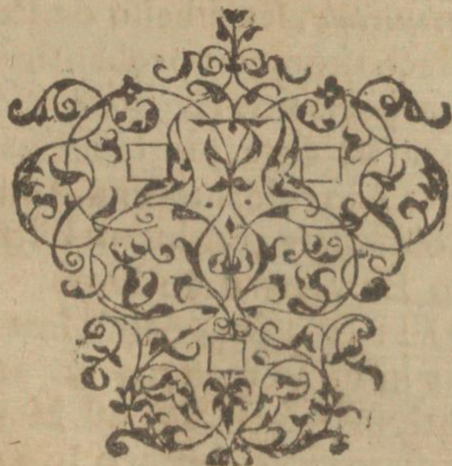
AD EVNDEM

VALENT. THILONIS LIGII.

Qvò, BAVHINE, *rapit tua te insatiata libido,*
Fulgida Pęoniâ dum face signa locas?
Eruis herbarum miras è montibus artes,
Et vario ornatas instruis ore loqvi.

Opponis

Opponis rabidę Lachesi tua pharmaca, multos
Dum revocas luci, qvos mala dira premunt.
Corpora cassa secas, & fibras digeris, artus
Monstras, & mirâ singula lege doces.
Qvid loqvar? & Fętus è viva matre recisos
Dicis in aereis vivere posse plagis.
Mirũ hoc, testaris tamẽ, hunc dum pumice tersum
Erudis Ausonio cultiùs ire librum.
Vive, Machaonias acri studio impiger artes
Excole: & his sertis altera serta feres.

ELENCHVS
EORVM, QVAE IN HOC *continentur Opuſculo.*

Υςεροτομοτοκία,

Hoc eſt, Extractio fœtus ex vtero grauidæ mulieris, quæ ſecus párere nõ potuit, Abdomine & vtero per latus inciſo: tum abſque Matris, & fœtus periculo, tum etiam abſq; eiuſdem Matris fœcunditatis (poſt ſectionem) ablatione.

APPENDIX variarum hiſtoriarum, ea quæ in ὑςεροτομοτοκίᾳ, ſeu libello de Partu Cæſareo tractantur comprobantium, inter quas Corporis ſine Hepate & Liene: item INTESTINI citra mortem inciſi, cum VALVVLA in colo inteſtino, Anno 1579. primò obſeruata, continetur hiſtoria, CASPARO BAVHINO authore.

LITHOPAEDION Senonenſe, hoc eſt, Embryonis in vtero materno per annos 28. contenti, petrefacti, & poſt Matris mortem ex vtero exſecti hiſtoria, IOAN. ALBOSIO Medico Gallo Clariſs. autore: addita exercitatione Problematica, de iſtius indurationis cauſis.

ERRATA.

Pag.16.lin.10.lege Puiſeaux et. pag.59.l.1.propo neretur. pag.96.l.21.grauiſsimum. pag.99.l.8.ver bum. pag.110.l.2.narrauit.

Υστεροτομοτοκία

FRAN. ROVSSETI

Medici Galli,

Operâ

CASPARI BAVHINI·BASIL.

Med. Doct. è Gallico Latina facta.

SECTIO PRIMA.

Partus Cæsarei definitio.

CAPVT I.

CAEsarei partus nomine propriè intelligimus, ſcitam ac dextrâ infantis ex vtero materno, & quidem per latus, extractionem: matris, inquam, quę haud alia ratione fœtum quàm ſectione conuenienti, tam Epigaſtrij, ſeu ventris exterioris, quàm ipſius Vteri, excludere poteſt, citra tamen vllum alterutrius, aut amborum, matris puta, aut fœtus (modò

aduentitio malo non premantur) vitæ diſcrimen: incolumi etiam ſeruata impoſterum matri pariendi facultate. Id quod de partus adhuc viuentis extractione intelligi volumus.

Sub hoc & mortui fœtus ab vtero materno extractio comprehenditur, cùm obſtetricandi omni ſpe ſublata, medicamentorum item, aut leuiore certioréue Chirurgica ope deplorata, ob partum aluo cõcluſum, in diſcrimen vitæ mater adducitur, niſi hoc vnico ſubſidio laboranti ſuccurratur. Id quod quotidiana docet, in cuiuſuis conditionis mulieribus, experientia, iis inutili conatu & fructu euiſceratis & miſerè dilaniatis.

Quod ad viuorum ex parente mortua (q̃ tamen hac ratione in viuis conſeruari poterat) exſectionem attinet, cùm iuſto copioſius, tàm à veteribus, quàm à neotericis ſcriptum ſit, neq; res tanto artificio egeat, eiuſce hîc nullam mẽtionem faciam: tametſi ab ea Romanorum Imperatorum primus, Scipio videlicet Africanus, ex matris vtero, hoc vti dicimus pacto, ſectus, Cæſaris nomen ſortitus ſit, & ad illius imitationem, hunc noſtrum partum Cæſarei nomine inſcripſerimus. At nos hunc eundem

eundem partum, diuino annuente numine, longè feliciori successu perfecturos speramus: sine materna scilicet nece, quod Scipioni nõ contigit, qui matre interempta, vti ex Silio Italico liquet, suauissimam hanc lucem aspexit.

De vsu ac necessitate partus Cæsarei.

Capvt II.

Qvod igitur attinet non solùm ad vtilitatem huius sectionis, sed etiam ad eius necessitatem, sciendum siue adhuc viuẽte fœtu, siue illo emortuo, vel eodem debili, vel robusto, modò eum mater eniti nequeat (ob eas quas postea memorabimus causas) tum omnino ad sectionem hanc confugiendum erit, aut vtriq; fœtui & matri necessariò erit moriendum, etiam si adhuc viribus valeant, quanto magis si iam prosternantur & concidant. Vnum itaq; in ea sectione salutis præsidium.

Vsus porrò geminus est: prior, quia nempe tum viuus extrahitur fœtus, qui aliâs in vtero materno, ceu carcere suffocatus fuisset: alter, quia mater non modò seruatur incolumis (modò ratione qua decet, tempestiuè & cõstantibus adhuc viribus, secta fuerit) cui alioqui moriendum fuis-

ſet: imò etiam non minùs in poſterum vtero geſtando apta futura ſit. Quod ſi verò fractis iam viribus & deſperata ſalute incidatur, ſaltem ſupererit aliquid ſpei euadendi mortis periculum, ſi chirurgus (poſtquam præfatus fuerit rei diſcrimen) ex arte ſectionem adminiſtrârit: cuius etiamſi anceps ſit euentus, incerta tamen ſalus, certiſsimâ morte ſemper fuerit potior. Seruiunt hæc, inquam, non tantùm conſeruationi cõnubiorum, propagationi generis humani, aliisq; priuatis hominum confœderationibus ac commodis: imò etiam Rebuspublicis, politicisq; rerum humanarũ adminiſtrationibus, cùm huius ſectionis beneficio cuiuſque genus ac proſapia conſeruetur, & ad cuiuſq; poſteros ſucceſsione hæreditaria, patris in filium, vel propinqui in propinquum, opes, dignitates, regna, imperia deuoluantur, quæ alioqui ſectionis huius ignorantia magno cum Reipub. ordinũ ac ſubditorũ euidenti detrimento grauiſsimis vicibus & mutationibus, ſæpenumero ſubiecta eſſe cernimus. Verũ leuiori de cauſa, quã hæc ſit (cuius gratia ſectio inſtituitur) ſcripſit Hip. Aph. 59. lib. 5. *Si mulier nõ concipit, ſcire aũt velis ſi cõceptura ſit, pãnis circũtectam,*

deſubter

desubter suffius: & si odor videatur per corpus ire ad nares & os, scito quod ipsa non ex seipsa sterilis est. Quod ex commentario Galeni, super hunc Aphorismum, colligere est.

Quæ causæ difficilioris partus naturalis ad huius sectionis Cæsareæ necessitatem nos impellant.

CAPVT III.

CAusæ naturalem fœtus exclusionem impedientes, hancq́; incisionem necessariam reddentes, plures atque diuersæ sunt: vel enim in infantem, vel in matrem referendæ. Ratione quidem infantis, si nimis crassus, magnúsue, vel gemini aut plures sint, qui vnà exitum quærant: aut si mola carnea sit coniuncta, aut monstrum, aut si situ non conuenienti prodeat, ita vt nec sui ipsius, nec aliorum ope, in pristinum meliorémue situm reduci posit. Vel si mortuus sibi ipsi, vti par esset, auxilio esse non posit: vel tandem, si adeò intumuerit, vt ipsi per viam consuetam exitus non detur. Ratione verò matris, si fortè via, per quam fœtus excludi debet, sit quàm oporteat angustior, id quod variis de causis vsu venit: vel enim ratione Conformationis,

cùm vna meatum multò strictiorem altera habeat: quod sanè viris etiam contingit, quibus genitalia pari magnitudine non sunt conformata. Vel ratione ea, dum aut nimis iuuenes, ante viarum dilatationem nupsêre: aut si senio iam confectæ, vterus exaruerit, præsertim si tardiùs nupserint. Sed& hoc accidit iis, quę crebriùs quidem vtero gestarũt, interruptis tamen vicibus enixæ sunt, ita vt viæ per hæc interualla, tum etiam per ætatem, angustiores & sicciores fuerint redditæ: ratione cui9, os pubis, quod tempore partus dissoluitur (licet sint qui contrarium sentiant) difficiliùs separatur.

Sed hoc etiam aliquando vitio ortus, præter aliarum consuetudinem cõtingit: si fortè statim à natiuitate, vel in sinu, vel in collo, vel in fundo vteri, aliquod sit obstaculum, ita vt ob angustiam viarum semen virile, vix in ceruicem vteri eiaculari posſit, quod tum ab vtero attractum, & per nouem menses conseruatum, tandem in fœtus magnitudinem accretus, ob coangustatas vias excludi nequit. Sub hoc etiam intelligimus vitium tale, quod Mulieri post natiuitatem contingere potest, vt si fortè vlcere vteri, aut ceruicis eius laborarit,

borarit, vt hac ratione cicatricem, aut callum contraxerit, ſiue id ob partum difficiliorem, vel calculi minus dextram extractionem, vel ratione humoris acris, erodentis & exulcerantis, vel denique ob apoſtrema iis in locis genitum, fiat. Sed horum omnium Symptomatum, quæ generali nomine Græci φιμώσεις vocitant, tàm Celſus & Ægineta aliique ex veteribus, quàm neoterici Chirurgi meminêre, quorum plurima (licet cognita) tamen ab ipſis pro deploratis habita ſunt, cùm pudor & verecundia muliebris, curationem non admittant. Et quamuis horum affectuum aliqui in mulieribus non grauidis, modò ab ipſis tempeſtiuè forent expoſiti, per ſe ſint ſanabiles: in grauidis tamen, quo tempore intactas relinquere oportet, res vti & in aliis quaſi deplorata relinquitur, & conſequenter pariendi facultate priuantur. Hæc ergo cùm ſæpè & pluribus etiam accidant, non ſolùm vtilem ſed & neceſſariam eſſe ſectionem hanc Cæſaream dictam, oſtendunt. Hinc fit vt partim ex ignorantia horum Symptomatum, partim verò ex neglecta hac ſectione (quod vnicum eſt remedium) quotidie infinitæ, tàm infimi

quàm illustris ordinis fœminæ pereant: quæ res maximum, ob posteritatis spem ademptam, Principibus mœrorem conciliare solet: subditis verò (vt iam dictũ est) ob amissionem legitimi Principis, sæpiùs detrimento esse consueuit. Accedunt etiã enarratis causis, naturalem fœtus exclusionem impedientibus, infiniti tumores ilicò exorientes, inflammationes, defluxus, apostemata, scirrhi, lupiæ & plures aliæ durities, quæ omnia & possunt & consueuêre has vias, & alias corporis partes, ita coarctare, vt quo minùs mater præfinito tempore párere queat, impediant: nec etiam partus differri potest, cùm gestationis tempus sit finitum, quousq; hi tumores vel suppurentur, vel curentur, qui tamen excludi nequit.

Triplex argumentorum genus, quibus sectio hæc confirmatur.

CAPVT IIII.

CVm autem de proposita materia, neq; ab antiquis, neque à neotericis hactenus fuerit pertractatum, nec etiam sectio hæc in vsum hodie adhuc venerit, & non nisi à tõsoribus quibusdam paganis vsurpata

pata ſit, idq́; quã rariſsimè: & quod maximum, à Medicis & Chirurgicis, qui & doctrinæ & experientię nomine celebres habentur, pro falſo & impoſsibili habeatur, quorum tamen erat, diligentiùs rem perquiſitam commendare: neceſſarium erit omnes neruos intendere, vt ipſis perſuadeatur, huic rei fidem vt adhibeant & in vſum reuocent. Tribus verò id rationibus abſolui poterit: experientia nimirum certa: rationibus validis, & autoritatibus (ſi modò haberi poſsint) certiſsimis. Prima Hiſtoriis veris & approbatis abſoluetur: altera verò Medicis diſputationibus perficietur. Tertia ratio, cùm hactenus nemo (quod quidem ad manus noſtras peruenerit) hac de re, quidquam ſcripſerit, nobis deficit. Quare eius loco per Analogiã diſputabimus, ſimilibus in medium reuocatis ſectionibus, aut etiam periculoſioribus in iiſdem humani corporis partibus, aut earum vicinis, imò etiam præſtantioribus & magis læſis, quarum tamen curatio ceſsit feliciter, ita vt inde ſectionem hanc præſentem feliciorem nobis polliceamur: cùm ſectiones hæ partim conſilio meo fuerint adhibitæ: partim verò earundem curationes, cùm ex celeberrimorum

Medicorum adhuc superstitum praxi collegerim: tùm etiam ex autoribus, tàm veteribus quàm neotericis excerpserim.

Historiæ ex fide dignorum relatu.

CAPVT V.

AC primum quidem, quod ad historias, quemadmodum aliorum experientię tantum credere nolui, quin meam ipsam quoq; ad maiorem fidem adhiberem. Sic etiam meis obseruationibus tantum tribuere nolui, quin eadem similibus historiis ex fide dignis diligenter perquisitis, testata facerem, quas primo loco paucis enarrabo, vt subinde subiungam eas quas meas voco, partim quòd meo consilio administratæ sint, partim verò quòd earum fuerim oculatus testis, obseruatis singulis circumstantiis in ipsis mulieribus incisis, etiam in ipsarum ædibus, non solùm Chirurgis opus attestantibus, sed incisarum mulierum viris ipsis, liberis, earumq; tota familia, aliisq; pluribus qui sectioni interfuissent.

HISTO-

HISTORIA I.

NOn ita pridem ex quibusdam senibus fide dignis prope Millyũ Vastineti cognoui verũ esse, (de quo etiam apud ipsos dubium non est) cuiusdam Gothardi, habitantis Mesnilij, quæ Millyi parochia est, cõiugem, ante aliquot annos, sexies, cùm alio modo parere nõ posset, sectione eiusmodi fœtus semper viuentes esse enixam. Postquam verò Nicolaus Guillet tonsor Millyensis, q sectoris munus obierat, mortuus esset, cùm septimò grauida, nec alia ratione fœtum excludere posset, nec esset qui huiusmodi sectione consueta ipsi subuenire nosset, ipsam mori oportuisse; q sanè argumento est, magnam phimosin vel naturalem angustiam fuisse, quæ quidem recipiendo semini, non autem fœtui excludendo sufficeret.

Milly en Gastinoys.

au Mesnil.

de Milly.

HISTORIA II.

CErtò cognoui ex Ambros. Nigro Chirurgo Pithuuerræ expertisimo & Ægidio Bruno ipsos vnà mulieri paupercula iuxtà Merinuillam Belsiæ, tres infantes viuos è latere extraxisse: quam cum inuisere esset animus, vt locum vulneratũ inspicerem, relatũ fuit ipsam paulò antè peste, quæ tum vehementer sæuiebat, periisse.

Pithuiers.

Merinuille en Beausse.

HISTORIA III.

EST mihi ad manus D. Albosij Medici Senonensis perdocta epistola, in qua fusè, summo tamen cum ordine exponitur, qua ratione Ioannes Maræsius (id est, Paludanus) Chirurgus apud Chatras Biturigum, Ludouici Maræsij Archiepiscopi Senonensis Salazaris, Chirurgi ordinarij filius, è propriæ coniugis latere inciso, filium Simonem Maræsium nomine extraxerit, qui postmodum etiam Chirurgus, & Reginæ matris cubicularius factus. Nihilosecus tamẽ mater huius naturali modo postmodum filiam Renatam nomine est enixa, quæ dein præfecto salinario nupsit. Hic Simon (qui sine matre cognominabatur) ex Rosa Gallardet vxore, binas filias suscepit, alteram Claudiam quæ postea Francisco Artus Yxiloduniensi fuit desponsata: alteram verò Franciscam, Oliuario Gannier nuptam. Hæ abundè satis attestari poterunt, ea quæ de paterna natiuitate dicta fuêre, cum hæc partim ex vulgi fama, maximè verò ex frequenti parentis relatu, cognoscere potuerint.

chaſtre en Berry.

d'Yſſoudun.

HISTO-

HISTORIA IIII.

DOminus Pelion, celebris Medicus Andagauensis, cùm pridem Laurentio Collot Chirurgo cysthotomo Lutetiano, similem casum, qui in Andium ducatu contigerat, narrâsset, idem tamen nuper epistola ad ipsum data, (quam mihi tradidit) confirmauit. Opus autem hoc peractum esse à quodam Maturino Debonnaire Chirurgo solùm monet, nec sigillatim reliqua pertractat. *Angier.* *en Aniou.*

Historiæ, ab ipsomet authore visæ & notatæ.

Capvt VI.

NE tibi amice Lector, dum iustò sum prolixior, in recitãdis leuissimis quibusuis circumstantiis tædium párere videar, scias hanc minutissimarum rerum enarrationem, mihi quidem labori, tibi verò vsui esse, quo faciliùs rei propositæ fidem adhibeas, veritate iis in locis, vbi hæc contigisse monuimus, indagatâ, quod etiã ex iis, qui suismet vidêre oculis, si modò dubites, intelligere poteris.

HISTORIA I.

ANte exortũ bellũ ciuile D. Dionysius Armenautius Medicus Genabi & ego vnà, vidimus in Xenodochio Castellionẽsi, mulierem febri continua laborantem, q̃ in inguine sinistro rupturã habebat, cum cicatrice & factæ suturæ conspicuis punctis, quæ post apertionem ipsius Abdominis remanserat. Testabatur ipsa cum marito, ante aliquot annos, filium qui tum septennis erat (quem nobis ostendit) cùm aliter excludi nõ potuisset, extractum esse. Quæ incisio per senem tonsorem eius pagi in Burgundia, in talibus (vt ipsi narrabant) exercitato, peracta fuit: cuius nomẽ cõsignâram, quo cùm ex ipsomet, tàm per literas, quàm ꝑ amicos, eius rei veritatem indagarem: tùm etiam vt ex eodem operationem ipsi familiarem addiscerem. Sed eorum temporum iniuria fecit, vt & loci & personæ consignationem amitterem, & hac ratione contigit, vt id quod expetebam non cognouerim. Verùm ab incisione facta, licet adhuc ambo iuuenes essent, vtero non gestârat. Et hoc proculdubio ab Armenautio, ipsius familiares, sæpius narrari audiuêre, quod quidem cùm ipse, vti & alij quàm plures, cùm initio vt crederet adduci

Gian. Chastillon.

adduci non posset, pro indubitato postmodum habuit, ita vt animum induxisset, si fortè necessitas id requireret, sectione hac vti.

HISTORIA II.

CVm quatriduũ extremis & irritis conatibus partus, diuexata esset Bernhardina Arnolda, Stephani Massicault è Nangeuillo pago vxor, qui inter Stampas, Puissethum & Pithuueras situs est, atque in extremis constituta, implorato meo per maritum auxilio, cùm de sectione consilium audiisset, vel reclamante marito animo confirmato hanc in se experiri auidè cupiit, idque ita subitò post intellectum consilium meum, vt nollet Ambrosij Nigri aduentum expectare, quem tanquam in hac arte exercitatum, missurum me eram pollicitus, cùm ob grauissimum morbum, quo tùm detinebar, mihi adesse non liceret. Sed opera Ioannis Lucæ iuuenis tonsoris vsa, qui tum vt etiam num Bunonij, in paruo pago vicino habitabat, qui dextrè incisionem hanc sibi licet nouam anno 1556. die ipsius Paschatis in multorum præsentia peregit, cuius rei aliqui, inprimis verò ipse, testimonium

Estampes, Puise auxet Pithuiers.

à Bunon.

perhibere possunt. Incisio (exẽplum enim pręcepti loco habeatur) à dextra Abdominis parte, transuerso digito infra vmbilicum, & vltra quatuor digitos, ad latus ipsius incipiebat, inde rectà ad pudẽda vsq; progrediebatur, absq; tamẽ rectorum Abdominis musculorũ lęsione: tribus enim digitis supernè à recto musculo distabat, infernè verò paulò minus. Musculorũ, vti & Peritonæi facta incisione, absque tamen magna hæmorrhagia, vterus conspectui se obtulit, quem etiam separatim incidit, facto satis magno vulnere, quo fœtui viuenti vti & secundinæ, facilis per vulnus pateret exitus. Postmodum labia vulneris non gastroraphi, sed communi vulnerum sutura quinque punctis consuit, non quidem vterum sed musculos & peritonęum, vti ipsemet obseruaui, dum eius solùm rei gratia, cùm conualuissem, ipsam inuisissem. Sed & posthac sæpiùs in ipsa id commodè obseruaui, dum Herniam percurare conarer, quam deinceps semper habuit, vel ob suturam minùs rectè adhibitam, vel quod minùs diu quàm par erat, in puerperio remansisset, quadraginta enim solùm diebus lecto se continuerat. Sesquianno autem pòst, priori marito defuncto, cum

Petro

Petro Chãclau nupsisset, qui etiamnum superstes, rursus concepit, & feliciter naturali modo, filiam enixa, quæ etiam secundas nuptias contraxit, & Nangeuillæ habitat, quo loci, plures adhuc hodierna die, fide dignos huius rei testes est reperire. à Nangeuille.

HISTORIA III.

NIcolaa Beranger, Simonis de la Garde coniux, quæ Alrij Briæ ꝓpe Fontembellaqueum, loco duobus miliaribus ab vrbe Nemorso distante, habitabat, cùm menses decem & quidem iampridem fœtum mortuum vtero gestaret, orificio vteri se non recludente, tandem Vincentium Valleau Chirurgum Nemorsensem veteri mihi familiaritate iunctum, ad se vocauit: qui cùm aliud auxilium, quo ipsi succurrere posset, non videret, circa Ianuarij finem, anni 1542. incisione lateris, non quidem vti prior dextri, sed sinistri vsus, loco tamen paulò altiori quâm ipsius Nangeuillanæ erat: dissecto prius abdomine, dein ipso vtero, ex quo fœtum mortuum, inflatum & fœtentẽ vnà cum secundina putrida extraxit. Hoc facto (cùm de salute apud i- *Aury en Biè re pres Fontainebleau: Nemours.*

psum exigua esset spes) cutem vnà cum portione exigua Musculorum, relicto tamen vtero, quinque punctis consuit, qd' adhuc conspicuum, cùm sola ipsius cutis cicatrix, super ipsa intestina conspiciatur, hanc enim vt viderem incisionem, cum Pauie Chirurgo Nemorsensi (prædicti Valleau quondam famulo) eò abieram : quare locum cicatrice obductum & vidi, & manibus, absque tamen dolore, tractaui : sed eam subligaculo vti oportuit : & licet magna foret hernia, nihilo tamen minus victum, vti licebat, manibus laborando quærebat. Quare studiosè hoc obseruandū erit, quò omnes intelligāt perfectam gastroraphiam eo loci non necessariò requiri, ne dum laboramus ex arte perfectam futuram (quamuis non necessariam) efficere, totum opus perdamus. Mense sesquialtero lecto se continuit, dein biennio pòst filiolam commodè enixa & altero postmodum biennio, filium, cui nomen erat Petro de la Garde, peperit, qui nunc faber ferrarius est. Ipsa verò adhuc superuiuit in pago Vry dicto obstetricis munere fungens.

HISTO-

HISTORIA IV.

AGNETA Boyer Ioannis Campain ru ſtici vxor, quæ Villerelli prope Neo burgum Belſiæ cõmorabatur, poſtquam integro quatriduo miſerè, & quidem fru ſtrà diſcruciata eſſet, tandem vt & prædi ctis, latus dextrum à Philippo Mignean tonſore Neoburgi habitante, ſectione apertum fuit, quod anno 1544. contigit, dein prout licuit, Muſculi vnà cum cute fuêre conſuti Vulnus quidẽ hoc in Abdomine breui temporis ſpatio fuit conſolidatum, ſed partes genitales attritæ, Chirurgũ ab omnimoda prorſus vulneris curatione vltra menſiũ ſeptem ſpatiũ impediere. Filiam tũ habuit, q̃ vltra menſes ſeptẽ ſana ſuperuixit, octauo dein mẽſe, dũ eodẽ in pago apud nutricẽ eſſet, in morbũ, qui ipſi fuit exitio, incidit. Paulò pòſt denuò grauida facta fœtum geſtabat, ad rupturam (quæ vti & aliis inciſis, abſque tamen dolore remanſerat) declinantem: verùm quemadmodũ nec priùs, ita neque tum pârere potuit, ob aliquas cauſas & obſtacula (vti coniectari licet) ſuperiùs enarrata. Quare vltrò ſectionem, qua prius vſa erat, expetiit, quod tamen precibus qualibuſcunque à duo-

Villereau.
Neufuille en Beauſſe.

bus iunioribus Chirurgis, hanc ob causam Neoburgo eò vocatis (qui post Philippum peste extinctum eò loci habitabant) impetrare nõ potuit. Quò factum, vt propter horũ pusillanimitatem (cùm tamen neque virium prostratio, aliùdve difficilius symptoma ab incisione facienda, ipsos impediret) mater vnà cum prole miserè perierit.

Neufuille.

HISTORIA V.

PAri pacto Antonia Andrea, Ludouici Garnier Operarij vxor, Anno 1576. Iulij 22. per Adamum Alberium Pithuuerensem Chirurgum Obenignij habitantem, Ambedoæ prope Brissonij fanum diœcesis Genabiensis, fuit incisa: quod ab ipsomet Chirurgo fusissimè vnà cum felici successu, mihi fuit expositum, propterea quòd sæpiùs cum ipso, huius sectionis gratia contulissem. Cui (cùm ipsius mihi perspecta esset in operando dexteritas, atque felicitas) suasor eram, vt sectione hac, si alia deessent auxilia, absque metu vteretur, licet forent Medici, & alij, qui contradicerent, modò id fiat cum iudicio & explicata rei difficultate, in primis verò diuino auxilio implo-

de Pithuiers à Aubigny.

implorato. Non enim hæc res inducias dat, nec etiam consilium longè petitum expectare licet, quod fieri solet in pagis, locísque campestribus: præsertim cùm ipsorũ nullus nec velit, nec audeat, huic consilio assentiri, eò quòd horum aliqui huic rei fidem non adhibeant: alij verò calumniam metuentes, ne si fortè etiam ob aliam causam, sinistri quid contingeret, autores mali haberẽtur. Postmodum rursus grauida reddita, naturali modo fœtum enixa est, sed paulò pòst ob summam annonæ caritatem, alibi victum vt quæreret, maritum sequi coacta.

HISTORIA VI.

HIstoria habetur alia, quæ non ita pridem contigit: anno nimirum 1578. Calend. Februarij Iohanna Michel, Argent oriunda, Georgij Renaldi, habitantis in suburbio Obenigniano, vxor, cùm iam vltra mensem decimũ grauida, diu fœtum mortuum vtero gestasset, nihilo tamen secus munia obibat domestica, donec lecto se continere coacta: quæ cùm diu ab obstetricibus frustrà esset miserè tractata, tandem Adamum Alberium & Guillelmum Collas, insignes Chirur-

d'Argent.

d'Aubigny.

gos ad ſe vocauit: hi poſtquam infanti brachium diu ex vtero materno propendens, iam emortuum & liuidum abſcidiſſent, nec tamen reliquum corpus extrahere poſſent, latus dextrum incidêre, vulnere orbiculari & anguſto ſatis (quo matri parcerent) facto. Hinc factum, vt dum in fœtu extrahendo laborarent, magnos dolores matri intulerint. Vterus enim ob vulnus anguſtius, fœtum cùm dimittere non poſſet, eundem comitabatur, ac ſi vnà extrahendus eſſet. Verùm dolores hi, poſt fœtum vnà cum ſecundina exemptum, ſedati fuêre. Et ſic paulò poſt fluxum lochiorum, (quæ non ſecus fluxêre, ac ſi naturali modo fuiſſet enixa) conualuit, & ſeptimanis quinque elapſis, rurſus menſtruas purgationes habuit, ſtatimque pòſt concepit, in fine nimirum menſis Maij, anxia iam (rei anteactę recentem colens memoriam) quid tempore partus futurum eſſet. Verùm finito geſtationis tempore, conuenienti modo fœtum excluſit, & licet infans vnam ſolùm tibiam exereret, (quod ſanè periculo non caret) tamen cùm ab obſtetrice eſſet denuò indita, feliciter omnia ſucceſſêre. Ab eo tempore cùm rurſus

grauida

grauida facta, non tamen ſecus quàm antea felicem à Deo ſucceſſum expectabat: quare nunc ſecundò feliciter peperit, muniiſq; domeſticis vt prius, ita etiamnum commodè præeſt.

SECTIO II.

Altera huius operationis probatio, quæ rationibus abſoluitur.

CAPVT I.

PROPOSITA prima probatione, quæ hiſtoriis ab experientia petitis, fuit abſoluta: ſequitur alterum genus probationis, quod rationibus atque diſputationibus perficietur. Deſumuntur autem argumenta à natura, aut eſſentia ſubiecti, poſtquam partes, quæ (antequam ad fœtum perueniatur) inciduntur, methodicè examinatæ fuerint: quæ tres numero ſunt. Occurrunt enim primo loco muſculi ventris exterioris, abdominis puta, quod Græcis ἐπιγάστριον dicitur. Dein peritonæum, membrana nimirum abdominis, ipſis muſculis ſubtenſa. Tum vte-

rus ipſe. Veſica quidem, licet inter peritonæum & vterum, ſedem naturalem habeat, tamen dum ſectio Cęſarea dicta fit, non occurrit, ſed inferiùs paulò in hypogaſtrio ſituata eſt, maximè verò in mulieribus mox parituris, in quibus vterus diſtentus eam deprimit, potiſsimùm verò, tum cum doloribus partus conflictantur, quo tempore plerunque vacua eſſe ſolet, ob perpetuam ad meiendum irritationem: cuius gratia etiam minus tũ ſpatij requirit, locóq; longè inferiori, quàm vbi ſectio fieri cõſueuit, poſita eſt.

De Muſculis epigaſtrij, tanquam de eo, quod primum inciditur: & primùm de vulnere, eiusq; magnitudine.

CAP. II.

PRimò omnium muſculos ipſius abdominis poſſe abſque periculo vitæ ſecari, manifeſtum eſt: quòd ſi nulla alia ratione id probari poſsit, ſanè vel ex eo liquet, quod Gal. in ſua Methodo Therapeutica, modum oſtendit, vulnus eorundem artificioſa gaſtroraphia conſuendi. Quòd ſi quis obiiciat, vulneris magni-

magnitudinem, manifestum minari periculum. Idem Galenus abundè satis ostendit, talem vulneris magnitudinem periculosam nõ esse, dum præcipit, eiusmodi vulnera in toto abdomine esse dilatanda, si minora videantur, quàm sufficiant repositioni intestinorum, aut omenti, si sint prolapsa, nec secus reponi posint. At si quis instet hoc simile non valere, cùm insigniter amplum debeat esse vulnus, si modò magnum fœtum viuentem, absque læsione extrahere velimus, aut saltem mortuum, prætumidum tamẽ vnà cũ secundina eximere. Respondetur, quòd vulnus, licet valdè magnum videatur, ita vt ad dimidij pedis longitudinem (si tanta opus foret sectione) fieri posset, statim extracto infante, ad longitudinem quatuor, vel quinque transuersorum digitorum coarctatur: imò indies magis magisq; coangustatur, donec vterus, qui elatus erat, planè collabatur.

De Hæmorrhagia, quæ ex sectione Musculorum abdominis contingere solet.

CAP. III.

ETsi res ita se habeat, aliquibus tamen

ſectio hæc muſculorum periculoſa videbitur, ob copioſum ſanguinis effluxum, licet hactenus leuis fuerit iis, qui operationem hanc peregerunt. Verùm notandum, paucas valdè venas inſignes eò loci, vbi hi muſculi inciduntur, occurrere: non enim occurrunt venæ Mammariæ aſcendentes, quæ ſecundum longitudinem rectorum muſculorum, abdomen conſcendunt, quas tamen ſolas hoc loci periculoſam parituras hæmorrhagiam eſſet metuendum. Et licet aliquando ex improuiſo, in curatione Ramicum inciderentur, quæ in loco magis periculo obnoxio fit, quàm hic ſit, non tamen ob id neceſſariò moriendum eſſet. Quod tamen Celſus ſedulò cauendū monet, præſertim cùm prædictæ venæ, & arteriæ, quæ circa hanc regionē occurrunt, quaſi anaſtomoſi coniungantur, proportione tamē cum aliis abdominis partibus obſeruata, cùm poſt fœtus extractionem contrahantur, qua ratione fit, vt minus ſanguinis effundatur. Verùm licet magna fieret ſanguinis profuſio, ei tamen facilè cum iis, quæ ſanguinem ſiſtunt, occurri poſſet: quod Paulus Ægineta ſuis Enhæmatis in curatione ſecti calculi, o-
peris

peris sui libro sexto, perficit.

De loco, quo sanguis, sectis Abdominis musculis, fluere debet.

CAP. IV.

VT vt res se habeat, parum multûmve sanguinis effluat, nihilominus aliquis obiiciet: sanguinē (vt & pus, quod ex vulnere elabetur) post dissectum peritonæum, quod statim etiam secatur, in capacitatem ventris inferioris defluere debere, quo loci putrescens, vt monet Hippocrates 6. Aphor. 20. Intestina corrumpet, multáque mala symptomata inducet. Ad hoc respondeo, fieri hoc non posse, cùm hęc abdominis capacitas non sufficiat, quam pro continendis intestinis, & iis, quæ à natura ob diuersos fines ibi contineri debent, vt in ventriculo, intestinis, & vtero, ita vt si aliud quoddam corpus, potissimùm liquidum abdomini ante sectionē fuisset inclusum, statim facto vulnere, conspectui se offerret, tanquam res naturæ molesta prorumpens, imò & intestina ipsa & epiploon, licet corpora sint solida, respectu sanguinis, quæ naturaliter eò loci continentur,

elaberentur. Veritas huius rei conſpicitur in Paracentheſi Hydropicorum, in vulnere abdominis, & etiam in Enterocele, vbi inteſtinum niſi à cute contineretur, prolaberetur.

DE PERITONAEO, ALTERA PARTE, QVAE incidenda eſt.

De eiuſdem ſectione & vulneris amplitudine.

CAP. V.

PEritonæum abſque vitę periculo incidi poſſe, iiſdem Galeni, Celſi, & Æginetæ authoritatibus, dum de Gaſtroraphia agũt, manifeſtum eſt, cùm eiuſdem etiam vulnerati curationẽ doceant. Magnitudinem porrò vulneris curabilem, ex ipſorum ſententia eſſe, hinc liquet, quòd vulnus ampliandum monent, ſi anguſtius ſit, quàm reponendis iis, quæ extra abdomen prolapſa ſunt, conueniat. Præterea, hoc magis comprobatur curatione ea, quæ ab antiquis vſurpatur in magnis rupturis, quæ vel propter dilacerationem, vel rupturam Peritonæi contingebant, quarum curatio ratione

Perito-

Peritonæi, longè quàm nostra hæc sit sectio est difficilior: huius Celsus & alij meminêre. Curatio hoc pacto absoluebatur: Peritonæum vnà cum Musculis ipsius Abdominis incidebatur, cum noua ipsius substantiæ deperditione, maiori adhuc vndiquaque quàm erat ipsius ruptura, facto vulnere: tum scalpello duæ lineæ immittebantur, vt exciso medio, interior membrana vtrinque recentem plagam haberet, quod etiam in iis, qui fissuram labiorũ (quod vitium haud absurdè λαγώστομον nuncupauerimus) habent, fieri solet, quando labia coniunguntur. Peritonæi enim vulnus, quòd vetus esset, sutura, non coiret. Et hæc apud veteres frequẽs erat curatio: iam verò rarissimè, aut omnino non in vsum adhibetur, adeò vt somnium esse videatur: licet hoc tempore quidam Florentius Vallee Aurelianus, & Borliuetus Montargissiensis pluribus in locis, felici cum successu hac curatione vsi sint.

Spasmum in Peritonæi sectione non esse metuendum.

CAP. VI.

NEc etiam spasmus, vti obiici posset,

metuēdus erit, licet Peritonæum sit substantiæ membranosæ, imò (si quis velit) aliquantum neruosæ & sensibilis: cùm eiusmodi symptoma etiam tum non contingat, quando licet punctis vulneretur, multò minus si incidatur, id vsu veniet, cùm spasmi ex punctione orti, curatio, vt plurimum, sit incisio. Sed hoc clarius ex eo patet, quòd spasmus non superueniat, etiam in maxima Peritonæi dilaceratione, loco etiam longè periculosiore, quàm is sit, vbi sectio nostra Cæsarea instituitur: loco nimirum tali, qui nobis maximè commodus & exoptatus videtur. Verū periculum, quod ratione Spasmi impendet, (qualiscunq; demum spasmus sit) non facilè accidit, nisi dum aliquæ fibræ exquisitè neruosæ, quales Peritonæi fibræ non sunt, pari robore circa extremitates firmantur, & naturali modo propter rem molestantem, ad suum principium contrahuntur, cùm distensione violenta dolorem creante. Hoc in Peritonæo fieri non potest, propterea quòd finis extremitatum, qui est in anteriori parte (coniunguntur enim vtręque extremitates circa lineam albam) multò laxior est, facilèque cedens ea in parte,
quàm

quàm ſit circa ipſius principium, vbi vertebris lumborum firmiter cohæret: quod ſingulari naturæ prouidentia factum, quò extremitates, quæ in anteriori parte ſibi inuicem occurrunt, & coniunguntur, poſsint abſque noxa liberè vel contrahi, vel diſtendi: quod neceſſariò requiritur in corpore tam ſalubri, quàm ægro: ieiuno, quàm pleno ventre: tam in craſſo & ventrioſo, quàm macilento: in hydropico, quàm hectico: in mulieribus tam vtero gerentibus, quàm non grauidis: tam propter neceſsitatẽ ad recipiendum id, quod nos tumidos reddit, quàm ad euitandum vacuum, quod facilè con ſequeretur, ni ita fieret, maximè à Philoſophorum naturalium decretis abſonũ.

De Hernia, quæ poſt inciſum Peritonæum, remanere conſueuit.

CAP. VII.

QVòd ſi quis obiiciat (ſtudio nobis contradicendi ductus) malum valdè moleſtum metuẽdum eſſe, quod poſt vulnus curatum remanere conſueuit, Ruptura nimirum, quæ propter Perito-

næum diſſectum & malè conſolidatum, relinquitur. Ad hoc reſpondeo, euitari poſſe Herniam, ſi Gaſtroraphia à veteribus vſurpata, ab ingenioſis & diligentibus Chirurgis in vſum reuocetur. Sed quamuis Hernia euitari non poſſet, tamen malum hoc præſertim mulieribus tolerabile eſt, modò ipſæ ſubligaculis, aut ſolis faſciis repellant, & retineant: aut latos cingulos ad id accommodatos, ſub veſte ferant, quod abſque dolore, moleſtia, aut manifeſta deformitate fieri poteſt: imò, quod maius eſt, magno cum mulieris commodo, ſi fortè contingeret eam grauidam redditã, rurſus hac ſectione, (quod aliquando contigit) opus habere. Hac enim ratione minus laboris ſectori, minus item doloris mulieri, quæ aliter pârere non poſſet, contingeret. Sed dato eo, quòd Hernia hæc, aut moleſtiam pariat, aut impediat, aut aliquem dolorem creet, tamen magni boni loco haberi debet, quod propter tam exiguum malum, vnum, imò duo ſumma mala euitari poſſunt, quæ alia ratione vitari nõ poſſent, nimirum tam Matris, quàm Fœtus, miſerabilis & præſentanea mors. Hæmorrhagia hoc loco metuenda

da non eſt, cùm Peritonæum ſit exſangue, neque manifeſtas, alicuiûſue momenti habeat venas.

De Vtero tertia parte quæ inciditur.

CAP. VIII.

QVòd ſi quis hoc loco, vti prius factum, inſtantia tali vtatur: Vulnus ipſius Vteri neceſſariò magnum eſſe debere, & ꝑ conſequens periculoſum, dum tanto corpori liberrimus datus fuerit tranſitus. Cum Galeno vt & prius reſpondeo, qui eò loci, vbi de Vteri ſectione agit, ſtatuit Vterum poſt fœtum excluſum collabi & contrahi, & quidem magis quàm abdomen ipſum contrahitur: dum enim fœtus vnà cum ſecundina excluſus eſt, nihil amplius ſupereſt, quod impediat, quominus Vterus ſecundum omnes ſuas partes coarctetur. Hæc etiam ſufficiens ratio eſt, oſtendens Vteri inciſi ora, ſutura non indigere, cum ipſius latera, ita coniungantur, vt videatur ſecundum intentionem primam conſolidari, à calore tamen naturali & humido radicali (quod etiam fœtui impertiebatur) adiuta: dein etiam dum à partibus cir-

cumiacentibus naturali modo ſuauiter fouetur: & ſanè melius adiuuatur, quàm ſi artificiali calore foueretur, quemadmodum alibi hac de re problematicè acturi ſumus.

Vtero inciſo, hæmorrhagiam non eſſe magnam.

CAP. IX.

SVpereſt vt dicamus, quemadmodum prius factum eſt, de Vteri inciſi hæmorrhagia, cùm innumeræ & venæ & arteriæ conſpiciantur. Verùm primo loco notandum, quod ex Chirurgorum relatu habemus, parum ſanguinis facta hac inciſione effluere, quorum ſanè teſtimonium à veritate & ratione alienum non eſt. Colligi enim facilè poteſt, fœtum iam adultum maximam ſanguinis partem pro nutritione abſumpſiſſe: dein etiam multum ſanguinis mammas petiiſſe, quo in naturam lactis conuerteretur. Idem enim ſanguis eſt, ex quo lac generatur, & ex quo fœtus in vtero materno nutritur, vtpotè ex menſtruo ſanguine ortus: propter eandem rationem in nutricibus plerumque (quo ſanguis in lac conuertatur) quemadmodum etiam in grauidis

grauidis (propter alimentum Embryonis) menſtrua non fluunt. Eandem etiam ob cauſam, natura voluit, ſolùm in iis ætatibus, quæ aptæ ad Vterum geſtandum, aut infantem alendum, menſtrua fluere, iunioribus autem puellulis ante prædictum tempus fuêre denegata: ſenioribus verò tempore concipiendi finito, fuêre ſuppreſſa. Verùm ſi quis inſtet, hoc licet dato, non tamen fieri poſſe, cùm tot ſint vaſa, quin ſanguis magna copia profluat. Ad hoc per hypotheſin reſpondeo: etſi hoc contingat, nihilo minus hoc accidere & vſu venire debere, etiam iis, quæ naturali modo ſunt enixæ, aliâs in magnum periculum inciderent. At vnus idémque ſanguis eſt, tam in vna quàm in altera muliere. Quare inſignis hæc hæmorrhagia, non ſolùm hoc loco periculoſa non eſt, quemadmodum nec ibi, vbi ſcilicet naturaliter enixæ ſunt, ſed potius omne periculum demit, cùm ſanguis hic ſit ſolùm reliquum alimenti in Vtero pro nutritione fœtus reſeruati, cuius poſtmodum vſus nullus eſt, ſed potius Matri noxius, cùm menſtrui ſanguinis naturam retineat, quē natura con ſueuit ſingulis menſibus, ob metum ma-

li alicuius euacuare. Et licet demus, sanguinem hunc & laudabilem & vtilem (imò ipsi Matri) esse: tamen hæc hæmorrhagia periculosa aut lethalis non est, ex sententia Celsi, qui in Vesicæ sectione inquit: *Si plus ex muliebri corpore sanguinis profluat, terreri non conuenit.* Et tamẽ sanguis is, de quo eo loci loquitur, qui è partibus sanis & mundis ipsius Vesicæ, (modò non sit exulcerata, vti sæpius non est) cuius collum incisum est, promanat, magis salubris & necessarius est, quàm sit ipsius Vteri sanguis, minus enim Vterus indiuiduo, quàm Vesica prodest. Nec etiam dicendum, quod propter adeò largam hæmorrhagiam Vterus lethaliter afficiatur: non enim sanguis is propter Vterum, sed propter fœtum iam extractum, vti dictum, à natura eò fuit demandatus. Huic rei testimonio esse potest, quod dũ natura nihil sanguinis eò mittit, ante pubertatẽ, aut post ætatem consistentem (dum amplius concipere nequeunt) tum Vterus adeò coarctatur, & exsiccatur, vt in senibus (quemadmodum etiam in sacra Scriptura) emortuus dicatur.

De loco, in quo sanguis, secto Vtero, colligi debet.

CAP. X.

QVòd si quis mihi obiiciat, sanguinem, qui ex Vtero secto promanat & impurus est, in capacitatem abdominis cum periculo intestinorum infundi & retineri. Duplex est responsio: prima quæ data fuit, dum de sanguine ex incisis Musculis abdominis, profluente dictum fuit: nimirum non posse in capacitatem abdominis illabi, quin statim expellatur. Altera responsio, quæ hoc loco magis necessaria est: quod commodior detur huic sanguini defluxus, per orificium & collum matricis, quod tum temporis partim à natura, partim verò manibus obstetricum satis dilatatū est, vt huius sanguinis euacuationi sufficiat: quod etiam iis, quæ naturali modo peperêre, accidit. Hæc sanè colli Vteri dilatatio, magno vsui est, non solùm ad dicti sanguinis euacuationē, sed etiam quò (si opus sit) posśimus in hoc vel alio partu, medicamenta vulnus Vteri consolidantia iniicere, prout indicationes id requirent: quibus tamen medicamentis in

prædictis sectionibus opus non fuit.

Spasmum, licet Vterus incidatur, non esse metuendum.

CAP. XI.

CVM aliquando leuis Vteri noxa, quæ ex humore vitiato in eo collecto prouenit, vel exigua inferiorum partium læsio, (quemadmodum dolores iis in partibus grauiores longè sunt, quàm in altioribus interioribúsue) Spasmum inducere & Symptomata grauia causare soleat, ita vt & partes nobiles, & etiam totum corpus afficiatur: videri posset, talia & etiam grauiora mala, ex sectione Vteri contingere debere, quando ita grauiter interior & propria ipsius substantia vulneratur. Verùm experientia, quæ contrarium ostendit, & dolor vel nullus, vel paruus, quem in hac sectione mulieres patiuntur, diuersum nos docent. Ostendit etiam nobis, partem hāc instrumentariam eo loci, aut nullo, aut exiguo sensu præditam esse, & per consequens, minus periculo obnoxiam: quam rationem vnà cum aliis, quæ disputationem subtiliorem requirunt, tanquam Paradoxum, (quod tamen verum) in præsens relin-

relinquo, differens in alium, quem maiorem faciam, de hac materia discursum, ne in hac Epitome sim prolixior.

SECTIO III.

Tertium genus Argumentorum ab autoritatibus desumptum, ad sectionis nostræ comprobationem.

CAP. I.

VAMVIS tertia hæc probandi ratio, quæ autoritatibus in simili, aut periculosiore operatione absoluitur, à duobus aliis probandi modis dependêre videatur: nimirum ab eo, qui fit per Exempla & per Rationes, vbi à simili ad simile, aut à maiori ad minus argumentamur: tamen hoc loco Autoritatibus, vt tertio argumentorum genere, in similibus aut grauioribus casibus vtemur, cum quæ eiusdem sunt naturæ, tam quoad propositum finem, quàm quoad operationem & qualitatem effectus, nobis desint. Sapientissimi ergo Periandri consilium sequi voluimus, ne quid noui adducere-

mus, (licet rationes non deessent) quod vel cum legibus Veterum, vel consuetudine loci, vel cum insigni aliquo casu simili, aut parũ dissimili, non conueniat.

De Musculis Epigastrij ex autoritate historica.

CAP. II.

NE ab incepto ordine recedamus, à Musculis Epigastrij ordiemur. Autoritatem verò Galeni, quę 5. Loc. affect. habetur, primum proponemus, quæ est de magno atque profundo horum musculorum abscessu, quem cõtra aliorum Medicorum opinionem Abscessum esse pronunciauit: qui hac de re dubitârit, eum locum consulat. Dominus Ambrosius Paræus, & alij (vt & ego) viderunt Abscessum simili in loco miræ magnitudinis, & summi periculi, ex sentẽtia præstantisimorum tam Medicorum, quàm Chirurgorum Gallię, qui eò erant vocati. Fuerunt autem D.D. Hollerius, Gorræus, Duretus, Budæus Aurelianus, Antonius Franciscus Stampensis, Flexellius Medici. Chirurgi verò Neumusanus, Paræus, Gerardus Brunus, Trambt,

præſentes. In conſilium etiam adhibiti fuêre, licet abſentes, D. D. Mocellus, Fernelius, Raſſius ſenior, & alij. Abſceſſus hic, ortũ ducebat iuxta principium Muſculi recti, & quidem lateris dextri, ſupra vmbilicum digitis tribus, loco fundi ventriculi vicino, & iuxta Hepatis regionem, quem locum profundum & ob materiam craſſam ibi contentam, valdè diſtentum, præter alia ſigna, ſatis dolor oſtendebat, qui eo loci augebatur, dum venter extenderetur, & pectus dilataretur, quando Muſculus oblæſus ad actiones has peragendas extendebatur: malum hoc inſtar alicuius inflammationis œdematoſæ, poſt multos diuerſos & chronicos ſibi inuicem ſuccedentes morbos ortum eſt, qui tandem morbi poſtquam natura tam copioſos humores heterogeneos ſymptomaticè in locum nõ naturalem repoſuiſſet, deſiêre. Et hæc in illuſtri Ludoica Humierea, Antracis domina ad Malherbm ſyluam, viſa fuêre. Abſceſſu hoc aperto (cùm tandẽ ad eam maturitatem, quæ ſperari poterat, perueniſſet) incredibilis & tanta puris copia ſummo cum impetu prodiit, vt vſque ad pedes lecti proflueret, & quidem vl-

Loyſe de Humieres dame d'Entragues, au boys Malleſherbes.

trà ſeſquimenſis ſpaciū copioſiſſimè effluxit, per vulnus amplum, cauterio actuali inflictum, quod ſemidigiti craſſum, duorum verò latum erat, & vltra tres digitos in altum deſcendebat, antequàm ad locum, in quo tanta puris collectio fœtoris intolerabilis continebatur, perueniretur, ita vt ſolùm Peritonæum vulnerandum reſtaret: vt hac ratione materia, quæ longo tempore copiosè inter ipſum Peritonæum, & penè omnes Abdominis Muſculos profuſa erat, facilè in abdominis capacitatē inter inteſtina defluxiſſet, quod ex profunditate aperti abſceſſus, turundis, ſpecillis & canulis, quæ indebantur, facilè cognoſci potuit. Malum certè hoc deterius multò erat (quoad Muſculos Epigaſtrij) quàm hæc noſtra ſectio, à quo tamē, laus Deo, intra paucos dies fuit liberata, & ſanitati reſtituta. Tantorum virorū, quorum aliqui adhuc ſuperſtites viuunt, autoritas & teſtimonium, veterū etiā præcipuis teſtimoniis æquiparari poſſunt.

De Peritonæi ſectione autoritates.

CAP. III.

QVoad Peritonæi ſectionem, Hydropicorum

picorum paracenthesin perpendendam propono, à veteribus summè vsitatam, & ab Hippocrate adeò celebratam, qua in sectione periculum si aliquod contingat, id non ratione Peritonæi, sed propter subitam & largam aquæ profusionem accidit, vti docet Hippoc. 6. Aphorismo 27 Accedit etiam huic malo vitiosa, vt plurimũ, Hepatis diathesis, quæ remedio huic præstantissimo successum adimit. Verùm hoc tempore rarius Paracenthesi vtimur, propterea quòd plerique moriantur. Hoc autem idcircò accidit, quòd si ea fortè aliquando vtantur, serius id fit, cùm iam malum altiores egit radices, & diutius occupati fuêre (vt consuetudo & ars requirunt) in exhibitione leuiorum medicamentorum. Tum falsò malum non in causam morbi, sed in remedium ex quo auxilium sperabatur, refertur, vti à plebeis, rudibus & ingratis fieri consueuit. Nihilominus tamen Hydropicorum aliqui, ob metum Paracentheseos moriuntur, qui tamen hoc remedio fuissent aliquando curati: potissimùm verò ij, in quibus Hydrops fit, vti sæpe ex corriuatione & collectione alicuius Vomicæ, aut Apostematis interni

accidit: quod vbi rumpitur, amandat, prout poteſt, copioſam hanc materiam in capacitatem abdominis, vnde non poteſt, niſi per huiuſmodi puncturam Paracentheſeos ſcilicet remeare, præcipuè ſi ſanies ſit craſsior: cuius Symptomatis cauſa difficilimè, ne quidem ab iis, qui vel maximè acutum cernunt, agnoſci poteſt. Facilè tamen abſque magno periculo occurri poſſet, ſi mali origo noſceretur, & Peritonæi punctio poſt abdominis Muſculos commodè eſſet administrata, id quod ſæpius fortuitus euentus potius, quàm ſolers ſectionis adminiſtratio teſtatum reddit. Memoria enim adhuc recolo, quod dum Aureliæ in Scholis triuialibus eſſem, viderim craſſum quendam baiulum (nomine *va, ſi tu peux:* id eſt, eas, ſi tu poſſis) hydropicum, iam pridem pro deſperato derelictum, cui
à S. Aignan. cùm iuxta Sancti Agnanij fanum, nebulo quidam magno ictu cultri Abdomen perforaſſet, & ſubitò copioſiſsima aqua putrida, riuuli inſtar fuiſſet effuſa, poſtmodum curatus, ſtatim; vt prius, abſque tamen recidiua operari cœpit.

Addo præterea vſtionem Peritonæi, per ipſos Muſculos: aliter enim fieri nõ

poſſet,

possset,quæ ferro ignito loco valde periculoso fieri solet,in antiqua Hepaticorũ suppuratorũ vstione. Ex qua vstione si aliqui moriebãtur (quod sæpius accidisse credibile, propter præstantiam partis adeò læsæ, propter quod etiã non facilè amplius hoc remedio vtũtur) id nõ propter peritonæi læsionem, sed propter Hepar corruptum fiebat, idque quando purulenta materia fæcibus vini similis erat: alij verò conualescebant, vt Hippocrates 7. Aphor. 45. testatur.

Præter iam dicta, datur & aliud exemplum: peritonæi nimirum magna illa sectio, ab antiquis vsurpata, & nuper renouata: in præsens verò ob Chirurgorum ignorantiam rara (quod multis exitio est) nimirum dum in Hernia intestinali, intestinũ aliquod quasi captiuum continetur, ita vt etiam Voluulo laborent, & morti proximi sint, nisi cum subita dilatatione rupti peritonæi secentur. Qua sectione non ita pridem supradicti Vallees pater & filius & Martinellus Montargisiensis, Borliuet dictus, *Montargis.* piæ memoriæ, vsi sunt. Qua ratione etiam Blæsis quidam ex amicis D. Alexij *à Blois.* Gaudini, felicis memoriæ (in sua præsen

tia, vt mihi attestatus est) per Maupas celebrem Chirurgum sectus fuit, postquā vnanimi consensu aliis auxiliis deficientibus, hoc inter ipsos esset conclusum. Tali enim necessitate fit, vt docti, industrij & prudentes, eiusmodi difficilia & grauia auxilia inueniant, benedictione diuina, in tanto charitatis opere adiuti. Plura adhuc similia mala sunt, quibus hæ duæ Abdominis partes absque magno periculo afficiuntur: altera quidem pars carnosa, nimirum Musculi: altera membranosa, Peritonæum puta. De quibus partim in peculiari tractatu acturi sumus: de aliquibus verò ob similitudinem aliquam, quam cum vtero habent, in tractatu hoc dicemus.

De Vteri sectione autoritates.

CAP. IV.

SVperest nunc, vt perpendamus, aliāne similia, aut maiora dentur mala, quibus vterus absque vitæ periculo afficiatur, idque testimoniis (si modò haberi possint) comprobemus. Antequam verò vterum sectum cum vtero aliâs oblæso conferamus, comparationem inter vterum sectum & vesicam, quæ in calculi extra-

extractione secatur, tanquam partem vicinam instituemus: quæ sanè sectio multis de causis longè periculosior, quàm sit hęc nostra sectio Cæsarea, censenda esset.

Vteri incisi, cum calculosi Vesica incisa comparatio.

CAP. V.

VTeri actio, vt de hoc primo loco verba faciamus, non ad indiuidui, sed speciei conseruationem necessaria est, idque non in omni, sed in certa solùm ætate constitutis. Vesicæ verò vsus adeò magnus est, vt ne quidem horæ momentum otiari posit. Plus ergo mali, læsam vesicam quàm vterum consequitur: nihilominus tamen ipsos sæpius non mori videmus. Ex quo colligere est, quod multò minus ob vterum sectum, mulier moritura sit.

Epigastrio quinetiam in sectione Cæsarea sufficienter inciso, & dilatato, licet videre, tractare, quin etiam incidere vterum in quacunque placuerit parte, cùm ad fœtum inueniendum, tum commodè extrahendum, & absque matris periculo. Hoc verò in vsitata vesicæ in perinæo

ſectione, fieri non poteſt, vbi ſolùm palpando progredi licet, ſiue in ea incidenda, ſiue in calculo, (ſiue is vnus, ſiue plures ſint) inueniendo, & quod maius, in eo extrahendo: ita vt ſæpius etiam exercitatiſsimi Lithotomi fuerint coacti ab incepto opere, re infecta deſiſtere, aut certè veſicam arripere, dilacerare, & inſtrumentis portionem eius cum calculo auferre. Poſtmodũ rei huius ignaris, membranam eſſe, qua peculiariter calculus fuerit inuolutus, qua mediante veſicæ adhæſerit, oſtendunt. Verùm difficile admodum eſt huic opinioni, quidquid hac de re à quibuſdam vel dicatur, vel ſcribatur, idque grauibus de cauſis, fidem adhibere. Si enim Calculus, membrana velut peculiari inuolucro eſſet obuolutus, tum nec dolorem, nec moleſtiam, nec vrinæ aliquã ſuppreſsionem, quod alicuius eſſet momenti, pârere deberet. Quare ergo, tanto periculo ſectionis, præter neceſsitatem temerariè quis ſe ſubiecerit? cùm tamẽ nemo facilè tanto periculo, niſi ſanitatis cauſa coactus, ſe ſubmittat. Tunica enim hæc, quæ ipſum inuolueret, cùm ſit inſenſibilis, leuis, & vnctuoſa, impediret ne ſua aſperi-

tate calculus veſicam attereret, qui vlcus veſicę eò loci vbi reſidet, cauſaret: & ſi vlcus non eſſet, nec etiam pus promanaret, ratione cuius mordicatio in partibus vicinis contingeret. Quòd ſi quis obiiciat, dato eo, quod ita res ſe habeat, quoad vlcus & dolorem vlceroſum, nihilominus tamen dolor grauans adeſſet, propter calculi magnitudinem: & etiam dolor tenſiuus, qui propter ipſius magnitudinem obturando contingit. Sed quæro ego, quomodo, & ex qua materia calculus ita augeri potuit, cùm membranæ fuerit inuolutus. Si enim calculo adhuc paruo exiſtente, membrana hæc nata eſt, debuit poſtmodum impedire, ne viſciditas illa vrinæ calculum attingeret, nêve ei agglutinaretur, quæ vnica ipſius adauctionis materialis cauſa eſt, quemadmodum & generationis cauſa fuit. Si quis reſpondeat, membranam hanc, magno exiſtente calculo, natam: quæro vbinam ex ſemet principium ſumpſerit. Non dicetur, ex parte ſuperiore calculi, aut ex ipſo natam eſſe, neceſſum ergo, vt ex aliqua veſicæ parte orta ſit. Quòd ſi ita ſit, quomodo quæſo adeò parua & creſcens adhuc, potuiſſet Calculum iam ma

gnum inuoluere, aut ipsi se adiungere, qui semper in vesica humida vagatur, & de loco in locum mouetur? Adeò hoc absurdum est, vt refutationem non mereatur. Licet enim in aliis aliquibus corporis partibus, præter naturæ modum aliquando Calculi oriantur, non tamen eadem est ratio ob innumeras, quæ adduci possunt causas, quas huic loco inserere lex vetat Epitomes, cū alibi id commodius tractari possit. Verùm concesso, rem ita se habere, videtur tamen debuisse tunicæ huius ortum hoc boni attulisse, vt auferendo attritionem, exulcerationem & dolorem, necessitatem etiam sectionis adimeret, quod tamen non fit: multi enim coacti, magno cum vitæ periculo sectioni se subiiciunt. Ne tamen cum aliquo, qui ex præiudicio iis, qui hoc tradidêre, assentitur, aut qui velit huic errori sub specie sententiæ receptæ, amico alicui vt gratificetur, patrocinari, in disceptationem veniam, huic sententiæ, quoad fieri poterit, vt & alij fidem adhibebo, donec melius & rectius huius rei veritas explicetur.

Tertiò, vt ad collationem nostram redeamus, in Perinæo plures insignes ve-

næ, arteriæ, fibræ, musculi, nerui, sphincter, vasa spermatica vicina, tendines & ligamenta occurrunt, quæ in quærendo, incidendo, dilatando, aut potius crudeliter ipsam vesicam in perinæo plurimis noxiis instrumentis dilacerando facilè, & quidem nõ sine periculo offendi possent. Horum autem nihil, dum vterum incidimus, in Epigastrio occurrit, & propterea minus periculosa, quàm sit vesicę sectio, quæ tamen non semper lethalis.

Quarto, vesica, quæ inciditur, vt plurimum valde exulcerata est: econtrà verò vterus dum secatur, sanus est, quoad seipsum, & consequenter minus periculi eo læso impendet, & facilius curatur.

Quintò, cùm fieri non possit, quin in vtraque sectione hæmorrhagia fiat, ex enarratis rationibus patet, sanguinẽ, qui ex secto vtero promanat, impurum, superfluum esse, & si retineretur, noxium futurum: non verò periculosum si effluat. Econtrà verò sanguis is, qui ex vesica calculosi incisa promanat, naturalis est, purus, vtilis, si retineatur: noxius verò, si effundatur, etsi sectorum aliqui conualescant. Quare ratione huius etiam facilius & melius sectio nostra Cæsarea

administrari poterit. Sexto & postremo, ex sectione vesicæ, vt plurimum infinita symptomata, quæ euitari non possunt, remanent, quæ eam formidabilem reddunt. Et inter cætera, perpetuum per vulnus vrinę stillicidium incurabile remanet, cùm vulnus vt plurimum coalescere non posit, quod præter dolores summos, & fœtores maximos molestum valde symptoma est: eius enim causa aliquem hominum societate & conuersatione priuatum esse oportet, neque potest, seu pedes, seu eques, seu decumbens, seu sedens, aut stans, negotiis suis præesse: sed quod maximum, sæpius mors subsequitur.

Viceuersa in sectione Cæsarea, nihil horum accidit, nec etiam quid simile superuenit, sed solùm ruptura, quæ tolerabilis, & quæ facilè perferri potest, vt plerunque & aliæ rupturæ. Sed & ruptura hæc euitari poterit, si modò recta Gastroraphia adhibita fuerit, quod tamen necessum non est. Sæpius enim ruptura vt remaneat, ob futurum partum, perutile est, vti superiùs à nobis fuit propositum. Hæc omnia licet sint cognita, videmus tamen propter consuetudinem hanc vesicæ

ſicæ ſectionem adeò difficilem, cum dolore & periculo coniunctam expeti, licet longo tempore euitari poſsit, imò ſæpius omnino non admitti: quod tamen ſine magni doloris perpeſsione fieret, (de omnibus tamen non loquor) aut ſaltem abſque vitæ periculo. Reperiuntur enim, qui per annos quadraginta calculum geſtarunt, qui tamē mortui nō ſunt: ita vt ij, qui hoc quærunt remedium, ſimiles ſint iis, qui vltrò ſe ſupplicio & morti ſubiiciunt. Quare ergo ſectio hæc vteri, quæ veſicæ ſectione longè tutior, facilior, vtilior, magiſque neceſſaria & vrgens eſt, (adeò vt niſi citò occurratur, metus ſit ne miſerè eadémque hora, mater vnà cum fœtu pereant) non inquiritur, recipitur, & exoptatur, cùm adeò ſit vtilis & neceſſaria?

Diſcurſus de extractione Calculi per Hypogaſtrium.

CAP. VI.

SI Cæſaream ſectionem, quæ in Epigaſtrio fit, tanta ipſius aut facilitas, aut vtilitas, nobis eam commendare debet: certè longè magis difficilia & ine-

uitabilia Symptomata, quæ ex ſectione Calculi ſuperuenire ſolent, nos à ſectione veſicæ, quæ in perinæo fit, abſterrere debent. Aut certè, vt quid melius in humanum genus conferamus, nobis hæc res ſtimulum addere debet, vt modum aliquẽ meliorem & commodiorem, ad extractionem calculi inueniamus: qualis erit, ſi non in perinæo amplius, ſed in Epigaſtrio, ſectio (vt in ſectione Cæſarea) fiat. Quod tum facilè à quolibet vero Chirurgo præſtari poterit, cùm prius ipſi ab Hippocrate, & quidem in iuramento foret interdictum, cùm more antiquitus recepto, tantóque vti oſtenſum periculo, in perinæo ſolùm ſectio fieret. Hac ratione innumeris modis melius, doctiſsimorũ ſimul & exercitatiſsimorum Chirurgorum opera ægrotis ſuccurretur: quod hactenus à paucis ſolùm circumforaneis impudentiſsimis, temerariis & ignaris factitatum fuit, qui (excipe bonos & doctos) monopolio inhumano crudeliter & corpus & crumenã, tam diuitum quàm pauperum hactenus tractarunt, & adhuc exercent, dum ipſorum opera vti oportet, quocunque ab ipſis expetito præmio, numeratáq; prius

pecunia. Quod eorum negligentia fit, qui melius quã ab his indoctis fiat, hoc præſtare poſſent, & deberent: de aliis non loquor. Verùm noua hæc ſectionis permutatio, quam propono, non abſq; plurimis rationibus fieret, & ad exemplum noſtrorum anteceſſorum neotericorum: cùm antiquorum ſectio, quę Celſiſtica nominari poteſt, iam permutata ſit in Marianam. Celſus enim non ante nonum annum, neq; poſt decimumquartum ſectionem admittit: Mariana verò ſectio, beneficio nouorum inſtrumentorum, omnes ætates admittit. Sunt tamen aliqui, qui certis rationibus freti hanc Celſi ſententiam adeò anguſtis terminis incluſam, hoc pacto interpretentur: impoſsibile eſſe, vt in adeò tenella ætate in anum infantis, ipſius lithotomi duo digiti abſque noxa indi poſsint, ad calculum ad perinæum adducẽdum. Poſt annum verò decimumquartum, quum iam calculoſi magni & pingues redditi ſint, digiti ipſius lithotomi ad calculum pertingere non poſſunt, vt eum adducant, dirigant, & firmiter in perinæo retineãt, ad ſectionem ſupra calculum faciẽdam. Quæ Celſi operatio vulgariter Guido-

niana vocatur: quoniam inſtrumentis à Guidone propoſitis perficitur, cui aliæ etiam ætates cùm ſint ſuſpectæ, ad annum etiam decimumquartum ſolùm ſectionem concedit, ſecutus autoritatem Brunonis, cui (quemadmodum huius artis circumforaneis) in totũ fidit, quemadmodum & Hippocrates ſuo tempore fecit. Attamen fieri non poteſt, vt tempore Guidonis, more Celſi, nõ in omnibus ætatibus ſectionem vſurpârint, cùm non ſolùm patrũ memoria, ſed etiam noſtro æuo, infinitis in locis, tam in ſenibus, q̃ iuuenibus vſurpetur, idque non minori ſucceſſu, in villis & pagis, quàm in magnis vrbibus Mariana ſectio, adminiſtratur. Hinc factum, vt aliquando eius fuerim ſententię, primos characteres numerorum duarum ætatum à Celſo expreſſarum in exemplaribus ex primo autographo tranſcriptis, fuiſſe mutatos: cuius æquè facilis fuit Typographis lapſus, ac facilè ab ipſis lectoribus perpeſſum. Dum enim Medici & Chirurgi docti, locum hunc Celſi legerent, ſicco pede tranſierunt, tanquam ſectionem hanc non curantes, cùm ipſorum non eſſet ex conceſsione, aut potius defenſione Hippocratis,

pocratis, hanc tractare. Sed quod maius est, is qui viginti, triginta aut quadragin ta assecutus est annos, minus pinguis est, quàm is, qui quatuordecim solùm est annorum, & per consequens facilius calculus in perinæo per anum retineri potest. Verùm si ita res se habeat, siue contrà, certum tamē hoc est, quod quocunque modo sectio adhibeatur, quemadmodum infantes valdè iuuenes propter teneram ætatem & mollitiem, absque magno periculo, sectionem hanc vesicæ perferre non possunt: sic etiam nec ij, qui senio iam sunt confecti, propter virium imbecillitatem sustinere queunt. Et hæ sunt meo iudicio duæ rationes, quæ Celsum mouêre, vt tempus sectioni commodum limitaret. Hoc posito, scribendum erat, ab anno nono aut decimo, vsque ad annum quinguagesimum, aut sexagesimū: idem iudicium esse debet de Mariana & aliis, quæ inueniri possunt, sectionibus. Quàm enim facilis & communis sit error, in substitutione numerorum, ex varietate dosium, quæ obseruantur, tàm in celeberrimis veterum Antidotis, quàm in ipsa Theriaca adeò celebri & vsitata, colligere licet. Verùm vtcunque res se ha

beat, ex his manifestum fit, quantum periculi sit in hac operatione, idque omninò, vel saltem ex parte, propter partem, quę inciditur. Hinc factum, vt minoris periculi gratia, & quò maior posset sectio fieri, faciliúsque multò iis, qui in prædicta ætate sunt constituti, succurratur, sectio Mariana fuerit inuenta: quæ tamen non minus periculosa, quàm Celsi, imò sæpius periculosior, idque ob difficultatem inueniendi lapides in vesica iam secta, lacerata, & dilatata. Qui secandi modus, omnium maximè ad Celsi aut Guidonis sectionem accedere censetur, in qua etiam metus non est, vesicam cum calculo arripiendi, quod in altera metuendum.

Exempla historica ad comprobationem nouæ huius sectionis vesicalis facientia.

CAP. VII.

CVM iam pridem summa cum diligentia perpendissem, id quod hoc loco proponitur, antequã ea de re quidquam vel audiuissem, vel legissem: denuò mihi visum fuit, fore consultum, si res apprimè vtilis, adeóque nunc, quàm

fuerit vnquam necessaria, proopneretur. Præsertim verò cùm huius operationis feliciter peractæ exempla occurrant, vbi prius varia & diuersa remedia frustrà adhibita forent. Verùm modus hic extrahendi calculum primò vsurpatus fuit, salute iam ægri desperata, partim temeritate quadam, partim verò artificio, à Francone, qui inter Chirurgos præstantissimos nostri temporis habetur, idque in puerulo, parētis precibus (qui id summè efflagitabat, vt ipsemet scribit) victus: ne tamen quis posthac hac sectione vtatur (quod valde miror) prohibet. Metuens fortè ne collegas offenderet, néve temerarius postmodum censeretur, si fortè secto puero, in sectione hac adeò noua & inusitata ob hanc, vel aliam aliquam causam, malum aliquod accidisset.

Huc etiā referri potest historia ipsius immunis sagittarij Modunensis calculosi, quæ à Monstreleto descripta, cùm iam morti adiudicatus esset, concedente tamen Magistratu, ob instantem petitionem Medicorum Lutetianorum, venter apertus fuit, quò lapis perquireretur, & locus lapidis obseruaretur: repositis dein intestinis, vulnus consutum fuit: i- *Frāc-archer de Meudon.*

pſe verò ſanitatem priſtinã adeptus eſt: ſententia etiam, qua morti erat adiudicatus, remiſſa, propter dolores, inuitè tũ ab ipſo perpeſſos. Dominus Paræus, (qui tanquam monſtrum quoddam lib. 24. cap. 16. hiſtoriam hanc citat) duo in Chirurgia apprimè notatu digna, quod tamen facilè ab ipſo præſtari potuiſſet, non exponit. Primum eſt, Calculûſne in ipſo Rene, aut in Veſica ab ipſis quæſitus fuerit. Alterum, quo in loco exteriori ſectio hæc cœpta fuerit: an videlicet in lumbis, aut alia in parte ipſius Epigaſtrij verſus ilia.

Quò ad primum, veriſimilius eſt in Rene potius quàm in Veſica quæſitum fuiſſe: idque non ſolùm idcircò quòd mentio fiat doloris nephritici, & lateris, (quæ non ratione calculi in veſica contenti, ſed calculi renalis accidũt) ab ipſo perpeſsi: verùm etiam, cùm hæc perquiſitio ideò fuerit inſtituta, vt rei alicuius nouæ, notatu dignę, anteáque non viſæ, fieret experientia: vt eſt inueſtigatio calculi in Renibus hominis viuẽtis, & eiuſdem non conſuetæ ſectionis curatio. Veſicę enim calculum à tantis viris nõ fuiſſe quæſitum facilè credi poteſt, vt qui

de

de loco & curatione talis calculi nõ ambigerent, præsertim cùm iam pridem sectio Celsiana & Guidoniana foret vsitata, in qua in viuentibus perinæum inciditur, & in mortuorũ calculosorum vesicis calculos reperire consuetum sit.

Quò ad alterum, coniectari licet, sectionem hanc externam nõ per lumbos, sed per alium locum factum esse, cùm multa sint, quæ sectionem per lumbos impedire posśint. Primùm quidem loci crasśities, vbi cum magno periculo plurimi musculi, tam interiores quàm exteriores, iuxta ipsorum principium inciderentur. Dein etiam non solùm vertebræ spinæ, & ipsarum apophyses proximè adiacentes, sed etiam vena caua & arteria Aorta, cum manifestis ipsarum Ramis: Mesenterium item & pancreas tali sectioni impedimẽto esse potuêre. Quare vt ad latus ipsius Abdominis sectio hæc facta sit, oportet, eo nimirum loci, quem Græci κενεῶνα, Latini Ilia vocant, inter lumbos & locum eum, vbi Cęsarea fit sectio, altiori paulò loco, quàm is fit, per quẽ in Epigastrio, vti proposuimus, calculus vesicæ extrahi debet. Quod exinde satis colligere licet, cùm dictum

ſit, inteſtina fuiſſe repoſita, & vulnus con ſutum, quod in lumbis in regione Renis affecti fieri non potuiſſet.

Sed vt de ſectione Renis agamus, etſi demus, nunquam hanc ſectionem attentandam eſſe, attamen probabiliter de ea rationibus Medicis & analogicè diſputare licet, poſſe eam malo vrgente, abſq; tamen mortis neceſsitate, perfici. Verùm (præter obiectiones, quæ circa hæmorrhagiam renis inciſi fieri poſſent, & circa periculoſam puris, quod in Abdomen illabi poſſet retentionem, iam ſolutas) alia inſtantia vti licet, propter periculum quod immineret duabus partibus hac ſectione læſis, Iliis puta ſectis, & Rene vulnerato. Quò ad Ilia, ex prædictis rationibus liquet, eorum ſectionem nõ eſſe neceſſariò lethalem. Præter allatas rationes analogicè adhuc argumentari licet, quòd aliquando in parte æquè periculoſa, imò periculoſiore quàm ſint Ilia ſæpius fiat, & quidem beneficio naturę, amplum ſatis vulnus pro lapidis exitu non ſolùm calculi veſicæ, (quod in perinæo fit) aut calculi in vretere contenti (quod per hypogaſtrium iuxta inguina fit) ſed etiam Renalis (quod caſu per lum bos

bos fit) quæ tamen omnia absque morte patientis contingunt. Quę singula ostendunt, idem quoq; circa Ilia (loco ad calculi renalis extractionem commodiori) maiori securitate fieri posse. Res enim hæc dubio caret, non solùm ob id, quod plures hac de re scripserint, & inter cæteros D. Dalechampius: sed id etiam plurimorum Medicorum & Chirurgorum fide dignorum testimoniis patet, visos esse in nephriticis per lumbos (loco valdè incommodo) magnos calculos è Renibus reiectos per Apostema iis in locis periculosissimis genitum, quod aliquando à Chirurgis apertum: aliquando beneficio naturę, eo loci ruptum. Qua in re necessum fuit, vt vnà cum Rene plurimę partes, tam externæ quàm internæ corporis grauiter fuerint oblæsæ, quæ æquè, imò multò magis periculo subiectę sunt, quàm ipsa Ilia, imò quàm ipsum Epigastrium. Quare nõ adeò metuendum Epigastrium incidere, non solùm in extrahendo fœtu sectione Cæsarea, quàm sectione calculi vesicæ eo modo quem in Hypogastrio proposuimus. Sed & in aliis periculosis Epigastrij partibus non minus periculosa superueniunt sympto-

mata, quæ tamen lethalia non ſunt. Tale eſt id quod accidit Anno 1557. in pago Han cognominato, in Algia Normãdiæ, vbi quidam Carolus Trahardi nomine, á longo tempore nephriticus, cuius dolores cum relicto loco conſueto anteriora petiiſſent, regionem nimirum vreterum: tanquam dolore Colico laborans, frequẽtibus clyſmatibus tractatus, quorum aliquot ob mali vehementiam euomuit, tandẽ inter Inguina & Ilia tumor inſignis obſeruatus, quem Iacobus Dux Chirurgus exercitatiſsimus aperuit, vñde lapidem fabæ magnitudine vnâ cum pure vrinæ permixto extraxit. Ex ſitu anteriora verſus vergente, facilè fuit colligere, non ex Rene, vt qui in poſteriore parte eſt, calculum prodiiſſe: quare oportet (ſiquidem vrina per locum ſemper diſtillârit) fuiſſe ex vretere circa eum locum, vbi veſicæ iungitur: non enim veriſimile fuiſſe calculum veſicę, partim cùm alio in loco ſedem habeat (in medio nimirum Hypogaſtrij) partim quòd vrina, quę per alterum vreterem in veſicam deferebatur, per membrum virile, pro voluntate ægri reddebatur: nihilominus tamen per locum etiam inciſum

pays d'Auge en Normandie.

ſemper

ſemper vrina mingebatur: quare ad eam excipiendã Chirurgus (vt artis eſt) ſpongiam ipſi præparauit. Excepto perpetuo vrinæ ſtillicidio aliâs bene valens, adhuc per annos quatuor vixit, tandem verò Angina periit. Simile etiam à D. Bellangerio Medico Regio, Lutetiæ in hoſpita ad caniſtrum, iuxta templum Sancti Pauli viſum, quæ & calculum ſimilem, & per ſimile apoſtema pari in loco ortum, reiecit: paribus quinetiam ſymptomatibus relictis, ita vt vrinã per annos viginti & plures per vulnus reddiderit. Quò ad Renem (alterã partẽ, quæ abſque magno periculo ſecari non poſſe cenſetur) videtur, ſaluo tamẽ meliori iudicio, vulnus non neceſſariò eſſe lethale: ſiue ſpectemus actionẽ & vſum proprium (modò alter Ren ſanus & integer ſit, ſuóque ſatisfaciat officio) ſiue ſpectemus ipſius ſubſtantiam, cùm per ſe ſatis ſit oblæſus, imò ſæpius maxima ex parte putridus, & per conſequens ex parte, vel ex toto inutilis: ita vt à bono & exercitatiſsimo Anatomico, qui ſolerti ſit manu, & in ſimilibus caſibus exercitatus, poſsit facilè & cum honore hæc ſectio adminiſtrari, ſed in corpore robu-

busto, & cum iudicio solùm dissecans eum locum, vbi calculum persentit, cauendo, quoad fieri potest, ne vel insertionem venæ emulgētis, vel vreteris exitum lædat: postmodum verò consolidationem naturę committens, quod à natura præstari id posſit, præter rationem non est. Illustrisſima Ducissa Ferrariensis felicis memoriæ, cùm doloribus nephriticis per certa interualla esset obnoxia, grauisſimo item sanguinis & vrinarum purulentarum mictu, exercitij loco deambulationibus vtebatur: à quo exercitio cùm abstinuisset, & quieti corpus dedisset, curationem malo contrariam quærens, & sic aliquando leuibus quibusdam mediis contra calculum vsa esset, tandem hæ excretiones desiêre. Quare cùm alio morbo interiisset, corpûsque ipsius fuisset apertum, in rene ipsius paruus calculus repertus fuit, circa quem cicatrix pulchra, sana & munda, dimidij digiti longitudine erat, quod fidem faciebat, cùm tam excretiones, quę per vrinas fiebant, cessassent, quàm quòd consueti dolores nephritici remisisſent, calculum hunc multò maiorem fuisse, qui etiam vlcus causasset, ex quo prius sanguis,

guis, dein & pus emanârit, quod cicatrice erat consolidatum: quod etiam Hepati, pulmonibus, aliisque partibus principibus accidit. Sed cur quæso simplex incisio corporis renalis tuto fieri non posset, diligenti ad calculum extrahendum adhibito artificio, quandoquidem ipso valdè saucio, purulento, & ferè ex toto putrido existente, beneficio tamen naturæ, hos calculos per maiorem continui solutionem, quàm simplex hæc sit incisio, eiici videmus, & quidem tanta cum interioris substantiæ suæ deperditione, vt sæpe sola ipsius membrana integra remaneat, quę magnum aut plures mediocres calculos, instar pecunię in crumena sonum edentes, continet. Quandoquidem ergo ex rene adeò affecto, aliquando calculus per lumbos exitũ quærat, (vti superiùs dictũ) quemadmodum etiam in aliquibus, is qui in vretere continetur, per latus Hypogastrij & vesicæ, similiter calculus per perinæum: quare nõ commodior aliqua via quæritur, malo huic adeò desperato succurrendi? Per hæc & similia loca diuersa, fit in aliquibus calculorum expulsio: sed longè sæpius vesicæ calculus per perinæum ex-

pellitur, propter locũ magis decliuem, quò omne corpus graue natura ſua tendit. Et hæc, meo quidem iudicio, potior eſt cauſa, quàm ſit vlla alia, quæ primos lithotomos & ad ipſorum exemplum, eorum ſequaces adegit, vt calculum in veſica contentum per perinæum potius, quâm per hypogaſtrium extraherẽt: hac ratione ſe motum naturæ imitari, quod ipſius artis eſt, ſibi imaginantes: quamuis (verum modò ſi dicere velimus) hic naturę motus ſymptomaticus potius ſit, & via huic malo non conueniens, quàm quod per legitimã veſicæ excretionem fiat, quæ naturaliter per perinæum nil euacuat. Verùm incredibilia hæc cenſeri non debent ab eo, qui non vidit, nec legit vnquam, per lumbos apoſtemate affectos, calculum renalem egredi poſſe, quemadmodum is, qui in vretere conſiſtit, per imam partẽ Iliorum, vti dictum: ſiquidem Ren, licet calculoſus non ſit, ſed ſolùm vlceratus, & ipſi detur via per vreterem naturaliter ſe euacuandi: materiam tamen purulentam in eo contentam, ſæpius ꝑ lumbos excernit. Id quod poſt diuturnos dolores nephriticos & vrinas purulentas ſæpius vſu venire ſolet,

let, quæ etiam iis in locis fistulas incurabiles, sed tamē tolerabiles, imò ad euitan dum maius malum, exoptatas causant: quod duobus in ægris, inter cæteros q̄ꝫ diligentissimè animaduerti. Castellione enim ad Lænum, mulieri cuidam corpu lentæ, post diuturnos dolores nephriticos, circa exteriorē regionem renum, abscessus magnus ortus, qui à Magistro Gerardo Chirurgo Regis Henrici me præsente, cauterio actuali fuit apertus, vnde pus solum absq; calculo effluxit: ipsam verò fistulam cannula argentea concaua, & candela quinque aut sex digitorū lon ga, per annos vigintisex & plures, apertam reseruauit: hac ratione, ab vrinarum purulentarum excretione, & renum dolore liberata: quę duo symptomata, quā do emissarium hoc occludi volebat, statim recurrebant. Similis morbus cùm in Abscessum esset versus, meoque consilio apertus, simulq; diu apertus reseruatus, iuuenem quendam Paillet nomine, viginti aut viginti vnius annorum Guignouillæ Belsię à talibus nephriticis doloribus & vrinis anteà valdè purulētis, liberauit, ita vt postmodum bene valuerit, vsq; dum vxorem ducturus esset, tum

à Chastillion sur Loin.

à Guignonuille en Beausse.

ſubitanea morte periit, cũ tempore meſ-
ſis ex curru mergitibus onuſto delapſus
eſſet. Quare vt tandem huic propoſito
finem imponamus, vnum propter ratio-
nes allatas explicandum ſupereſt, quod
nimirum in immuni illo ſagittario, cal-
culus non per lumbos, ſed per Ilia aper-
ta, & quidem in ipſo rene affecto, non au
tem in veſica fuerit perquiſitus: quod ni
hilominus tamẽ pro tuenda ſententia no
ſtra facit, ſiue pro comprobatione opi-
nionis noſtræ de extractione calculi ve-
ſicæ per Ilia, ad modum Franconis: ſiue
ad ſectionis noſtræ Cæſareæ confirma-
tionem. Verùm quod ad exempli huius
imitationem attinet, nolo quis ſibi per-
ſuadeat, velle me ex rationibus allatis
ſtatuere, vel conſulere, vt à quoquam te-
merariè talis ſectio Renis vſurpetur, niſi
prius ſimili ſectione aliquoties fuerit v-
ſus. Quemadmodum enim vna hirundo
Ver non facit, nec vna ſolùm ſerena dies
Æſtatem pollicetur, ſic vnica experiẽtia
non potis eſt, has difficultates reſoluere.
Præterea Lithotomus talem ſectionem
nunquã tentarit, quin prius conuenienti
inſtrumẽto, quo in loco calculus latitet,
tentarit, licet plura & quidem vniuoca,
quæ

quæ id atteſtentur ſigna habeat, quod tamen in Rene fieri non poteſt, licet in Veſica hoc fiat. Et demus, de calculo Renali certò nobis conſtare, attamen calculi huius extractio, maiori ex parte aut ſuperflua, aut ſuſpecta, aut ſaltem rarò neceſſaria eſt. Superfluam dico, ſi nimirum alter ren ſit ſanus, adeò ſuo ſatisfaciẽs officio, vt quaſi vtriuſq; munere fungatur, quod ſæpius accidiſſe manifeſtum, dum nimirum vnus illorum diu fuit putridus (cui rei teſtimonio eſſe poteſt, puris cum vrina copioſa excretio) nihiloſecus tamen alter attraxit, tranſcolauit, & ſufficiẽter vrinam euacuauit. Suſpectam dico, ſi nimirum ambo renes pariter ſint affecti: tum enim ſi alter eorũ ſecaretur, parum fructus inde perciperetur, niſi pari pacto & alter incideretur, quod tamen præſentaneam mortẽ oſtenderet. Parum neceſſariam dico: nam ob alterũ ſolùm renem vlcere, aut alio morbo affectum, nihilominus tamẽ viuere licet, ſi alter ſanus ſit, vicioq; careat. Verùm hoc quidem eſt, ſi ambo ſimul omnimoda obſtructione laborent, calculis adeò magnis, vt in Vreteres deuolui, aut ex Vreteribus veſicam ingredi non poſsint (quod ex veſicæ va-

cuitate tum patet) tum hoc remedium cùm alia desint, non absq; ratione proponi potest, ita vt Renum alteruter secetur: cuius gratia etiam sectionẽ nostram Cæsaream, si alio modo partus promoueri non possit, proponimus. Quod nõ adeò difficulter ab ægrotis, tantis tum ob calculum doloribus discruciatis impetrari potest, cùm ipsimet vel cũ periculo hanc sectionem expetant.

In huius tractationis, in qua prolixior fui, q̃ animus erat, fine, negligentiæ mihi accusandi venêre ij, qui cũ Lutetię adeò feliciter rem tam periculosam, tanta etiam cum vtilitate coniunctam, tentassent, quòd id literis non consignârint, imò tabulis æneis insculpserint, posteritati eas consecrantes, & vt rem admirationе, imò sæpius imitatione dignam, eas in Scholis ipsorum erigentes. Res sanè hæc tabulas illas meruisset, quæ in Germania esse dicuntur, magna quędam Paracelsi miracula attestantes: qui tamẽ maiorem partem suarum receptarum & secretorum secum abstulit, ex suis ignibus, sectatoribus suis, parum aliud quàm frigidos cineres relinquens.

Responsio

Responsio ad obiectiones, quæ fieri possunt contra sectionem, quæ fit in Hypogastrio, in parte ipsius Vesicæ membranosa.

CAP. VIII.

NON me latet, quin primo intuitu valde mirum videatur, concedi Vesicam absq; vitæ periculo in parte membranosa incidi posse: quod tamen necessariò fieri debere videtur, si modò hoc, quod proponimus verum sit, & quod in hypogastrio accidisse autoritatibus comprobamus. Hæc enim recepta est opinio ad tutandam sententiam Hippocratis, qui 7. Aphoris. 18. sine vlla distinctione statuit, (quod & omnes ipsius interpretes, ipsi assentiri volentes, faciũt) Vesicæ læsionem & incurabilem, & lethalem esse. Quod tamẽ intellexisse debuisset, cùm non ignorauerit suo etiam tempore, in extractione Calculi, ipsam fuisse sectam, quam sectionem in iuramento suo concedit, non tamen manum operi adhibet. Fit ergo in parte membranosa, licet non sit verè & simpliciter membrana, dum in corpore sita est: nec etiam verè talis est, vt esse apparet, quando à lon-

go tempore fuit exsiccata, extensa, & inflata, sed potius ad aliquā carnis speciem referri potest, cuius carnis Galenus diuersas facit species. Nam vt in Com.6. in 6. Epid. refert, Hippocrates carnem appellat non solùm eam, quę Musculorum est, sed etiam intestinorum, & Vesicæ. Quem etiam ipse secutus est 7. de Anatomica administr. dum inquit: Carnis non eadem vbique forma: quæ enim Musculorum est, magis rubet, & mollior est, q̃ sit ipsius Ventriculi, Vesicæ, Vteri, & omnium Intestinorum caro.

Detur Vesicam ipsam valdè membranosam esse, imò membranā & verè spermaticam, eiusmodi tamen est & Peritonæum & periostium, cornea ipsius oculi tunica & Meninges cerebri, quæ tamen rursus consolidantur, imò & ipsum Cerebrum consolidatur, quod tamen tempore Hippocratis non fuerat obseruatum, vti posterioribus temporibus factum.

Verùm Vesicam facilè in parte membranosa cōsolidari, exempla multorum Vulnerum abdomini inflictorum curatio, quæ per vrina pura promanabat, attestantur. Et quare hoc Vesicæ non vsu veniret, quod tamen in ipsis intestinis

tam

tam tenuibus quàm crassis obseruatur, imò in ipsomet Ventriculo, quod sæpè attestatur non solùm Chylus, sed etiam cibus recens assumptus, subitò è vulnere incoctus prodiens, & tamen hi non moriuntur. Hippocrates tamen omnia hæc magna vulnera non secus pro deploratis habuit, quàm ipsius Vesicæ vulnera: quare Hippocratis sentẽtiam tueri si velimus, necessario Galeni dicto ἐπὶ τὸ πλεῖστον, nobis vtendum erit.

Exemplum alterum sectionem hanc comprobans.

CAP. IX.

EA quæ hactenus dicta fuêre, præterquàm quod Franconis exemplo comprobentur, aliter adhuc confirmantur: exemplo nimirũ ipsius Cueur de Chesnè hospitis Aurelianensis, ad insigne floris Lilij, qui cùm 4. Idus Feb. anni 1560. pugione vulneratus fuisset, & iam per dies nouemdecim vrinam per vulnus solùm reddidisset (signum manifestum partis superioris, & membranosæ ipsius Vesicæ læsæ) & à Florentio Philippo catheter per penem Vesicæ inditus, & in eo p paucos dies detentus fuisset, subitò per-

fectè curatus fuit. Cuius rei testes esse possunt D.D. Rasſius, & Ambrosius Paræus: quæ curationes adeò sunt frequentes, vt de eo dubitare non oporteat.

SECTIO IV.

Tertia huius sectionis probatio, quæ Historijs & casibus, qui huic parti accidêre, longè difficilioribus, quàm sit Cæsarea nostra sectio perficitur: idq́; Autoritatibus, cùm hac de re hactenus nemo scripserit, deficientibus.

CAP. I.

ELICTA tractatione quę fuit de sectione Vesicæ, ne præter propositum Vteri tractatum deseramus, nunc cum sectione nostra Cæsarea, alios casus longè periculosiores, qui Vtero accidêre, qui tamen respectu sui non sunt lethales, conferamus: quos in quatuor classes disponemus. In prima agemus de Mulieribus, quæ se ipsis ignorantibus Vtero gestârunt, in quibus fœtus mortuus & putridus causa fuit, vt & Vterus in corpore putre-

putrefceret, ita vt tẽporis progreſſu interierint, quæ tamẽ ſuperuixiſſent, ſi malo cognito, tempeſtiuè ſectione hac ipſis auxilium latum fuiſſet. In altera, de Mulieribus, quarum aliquæ puerperæ fuère, aliquæ verò non, quę Apoſtemate Vteri laborantes, apertæ fuêre, nõ ſectione Cæſarea, ſed cauterio actuali Abdomini impreſſo, quæ tamen nõ modò non mortuæ, verùm etiã nec facultate concipiendi priuatæ fuêre: quæ tamen operatio, quàm ſit Cæſarea ſectio, longè peior. In tertia de Morbis Vteri, circa interiorem partẽ fundi ipſius putrefacti, & quidem tanto cum vlcere, vt fœtus mortui, è capacitate Vteri ad inteſtina fuerint prolapſi, & inde per Epigaſtrium extracti, (quo loci magnum ſolùm Apoſtema eſſe, ſuſpicio erat) abſque tamen matris internecione, aut poſtmodum Vtero geſtandi facultate ablata, Vtero naturæ beneficio conſolidato. Quarta continebit Hiſtorias Mulierũ, quibus Vterus prolapſus & putridus, abſque vitæ periculo totus & quidem ſectione, vſtione, aut ligaturis ablatus fuit. Quinta, hiſtorias Mulierum, quibus vterus valdè abſumptus & putridus, tandem ſpontè abſque

tamen morte, aut morbo subsequēte excidit, proponet.

Classis prima, ternas continens Historias.

CAP. II.

HISTORIA I.

LVdouica Pouppard, Nicolai Seuin Campi vastati dicti Aurelianensis vxor, cùm propter febrim quartanā, qua detinebatur, Menstrua suppressa esse (qđ plerunq; vsu venire solet) existimaret, tamen cōceperat. Verū cū se grauidam nō suspicaretur, vsa medicamētis, venæ sectione, remediisq; topicis, quibus tam in febri quartana, q̄ in hepatis & splenis duritie (quæ huius morbi sunt symptomata) Medici vti consueuêre. Durities autem hæc, licet esset propter fœtum in Vtero contentum, (quod non agnoscebatur) tamen Scirrhus censebatur, aut alia colluuies, quæ ex putata Symptomatica Menstruorum suppresione esset orta. Tandem fœtu mortuo, mollioribûsque ipsius partibus putrefactis, nec vllis ipsius partus signis conspicuis, ossa tractu temporis denudata fuêre, & Vterum posterio-

posteriora versus circa regionẽ recti intestini perforârunt, ita vt sensim per aluum, vnà cum excrementis ossa fuerint excreta, & inter cætera, os tibiæ integrũ fuit reiectum. Cùm ita diu cum morbo fuisset conflictata, interiit: cuius corpus 8. Idus Febr. Anni 1565. per Florentium Philippum & Michaelem Pichardum apertum fuit: à quibus nil nisi ossa putrida, & præcipuè capitis ossa fuêre inuenta, idque magna cum admiratione, quomodo in hoc cœno Vteri putrefacti subsistere potuerint. Videtur sanè mulierem, quò ad hunc affectum, gastrotomia curari potuisse, si tempestiuè malum cognitum fuisset, hócque auxilium foret vsitatum, & cum iudicio adhibitum.

HISTORIA II.

CAtharina des Fiefs, domina de Onci prope Millyum, cùm secundas cõtraxisset nuptias, eodem tempore & in morbũ incidit, & grauida reddita: non tamen se Vtero gestare suspicans: quare non secus, quàm in prædicta Aureliæ factum erat, ita & ipsa Lutetiæ infinitis remediis & quidem Diæta sudorifica (auxilium aduersus morbum quærens) vsa

eſt: etſi nō deeſſent ex Obſtetricibus Reginæ aliquæ, quæ grauidam ipſam pronunciarent, eò quòd ſymptomata ea, quę vtero gerentibus accidere ſolent, in ipſa obſeruarent, idque à tempore ſuppreſſorum menſtruorum, donec etiam Lac in mammas obſeruatur, & vſq; ad nonum menſem: quo tempore omnia illa Symptomata deſiêre, vnà cum motu ipſius fœtus: dein dolores partus irriti tum ſuperuenêre, & ſtatim pòſt, omnia ſigna fœtus emortui obſeruare licuit, attamē horum omnium ſignorum ratio non habebatur. Quare cùm Lutetia domū rediiſſet, adhuc fœtum mortuum Vtero geſtauit, idque quindecim menſium ſpatio à die ipſius interitus ſupputatione facta, præter anteactos nouem menſes, quibus in vtero materno vixerat. Sic partes molliores putrefactæ per inferiora eiiciebantur, quæ (non abſque ratione aliqua) per
de Melun. Dominum Ponetum Medicum Melodunenſem doctiſsimum, pro ſanie ex Vteri vlcere promanante habebatur: quemadmodum oſſa quæ remanſerāt Scirrhum Lienis eſſe cenſebat. Tandem extincta cùm eſſet, 5. Non. Octobr. Anni 1570. à Luca Campano & Iacobo Dazier Ton-

ſoribus

ſoribus Millyenſibus, præſentibus Dominis de Vertau, & la Gainiere, pluriмíſque aliis aperta fuit. Quare copioſa adhuc ſanies in abdomine reperta abſque Vtero, & fœtus oſſa aliqua iam putrida, aliqua verò integra erant: & inter hęc oſſa vnum ex oſsibus clauiculæ iam liuidum, Peritonæum & abdominis Muſculos iam perforârat, ita vt ſola cutis integra remanſerit, qui in latere ſiniſtro forinſecus cōſpiciebatur, quod iam pridem pro ſplenis ſcirrho habebatur.

Quæro ergo, ſi malum fuiſſet (modò non pertinaciter in ſemel & leuiter pronuntiata ſententia perſiſtatur) diligenter inueſtigatum, per concurrentia ſigna conceptum, dein fœtum mortuum indicantia: ſic ſi & alia coindicantia diligenter fuiſſent obſeruata, & malum, quale erat agnitum, an nō ſpes fuerit (tum cùm párere non poſſet) ipſam vnà cum fœtu etiam hac ſectione conſeruādi: aut etiam poſt fœtum mortuum, qui diu in Vtero conſeruatus ſolùm matrem hac eadem ſectione, quod tamen vnicum & neceſſarium erat remedium, ſaluandi.

HISTORIA III.

SImilis & æquè lugubris casus, mulieri cuiusdam Chirurgi Monspeliensis Ausme vocati, accidit, qui celeberrimis Medicis amplissimi Collegij Monspeliensis (vti credibile est) pergratus erat: quæ (vti Dominus Rondeletius suæ Methodi curandi, cap. 65. meminit) cùm in Vtero gestaret, puerum putrefactum, illius aliquot partes frustulatim reiiciebat, solùm maioribus ossibus in Vtero relictis, ita vt longo tempore pôst ipsi fuerit moriendum. Quamuis causæ, cur huic moriendum fuerit, debuissent fuisse notissimæ, propter ipsius fœtus manifesta frusta, quæ reiecta erant, & ipsius reliquum, quod ibi tanquam in luto hærebat: rectè tamen à marito factum, qui maioris certitudinis causa ipsius corpus aperiri voluerit. Verùm vtilius multò fuisset, affectu iam satis cognito, vt per orificium Vteri fuissent ossa extracta, si modò fieri potuisset: aut si hoc non licuisset, certè sectione hac nostra Cæsarea liberanda fuisset., si (cum viribus valentibus) hoc remedium tum temporis fuisset vsurpatum, quod in talibus casibus

vsurpa-

vſurpari debet, modò nil vel impediat, vel aliud non habeatur remedium.

Claßis altera, continens hiſtorias quatuor de Abdomine, cauterio actuali aperto.

CAP. III.

VErùm ne fortè cauſa alicui ſit dubitandi, Vterûſne adeò affectus ad extractionem fœtus demortui (qui vlcerũ horum cauſa erat coniuncta) felici cum ſucceſſu & matris ſalute, ſecari potuiſſet, recitabo in hac ſecunda claſſe aliquot veras hiſtorias, quæ in æquè periculoſis caſibus ex Abdomine inciſo, felicem habuerunt ſucceſſum, quas ex duorum clariſsimorum Medicorum literis cognoui: quamuis illæ mulieres nõ forent grauidæ, ſed ſummo Apoſtemate Vteri (qđ longè peius erat) laborârint. Horum verò adhuc viuẽtium Medicorum celebritas, teſtimonij & auctoritatis loco eſſe poteſt, quorum alter eſt D. Alboſius Senonenſis Medicus, cuius nomen cùm adeò ſit celebre, in cauſa eſt, vt de eo plura non ſim dicturus: alter verò eſt D. Villanouanus ſenior, Valdreaci in Prouincia habitans, primus, qui me, poſtquam *à Vualreat en Prouẽce.*

studiis meis finem imposuissem, & Doctoris titulo ornatus fuissem, ad inuisendos ægros deduxit. Quorum epistolas ex ipsorum libris curationum extractas (vti omnes Medicos facere decet) & ab ipsis mihi communicatas, cùm ex copiosiori, elegantioriq; sermone Latino, quo scriptæ erant, breuibus in Gallicũ transtulerim, hîc inseram.

HISTORIA I.

IOAN. ALBOSIVS, ROVSSETO S.

NON minus admiratione dignus est, quàm tua sit Cæsarea sectio, casus ille, qui iuxta ædes meas accidit: Mulier Vtero gerens, cûm aut propter grandiorem ætatem, aut aliam ob causam pârere aliter non potuisset, nisi frustatim partibus ipsius fœtus exclusis: vtraque latera ipsius infimi ventris valdè tumida habuit, propter vim ferreis instrumẽtis illatam, præsentibus etiã omnibus signis, apostema ostendentibus, quod etiã cum ductibus naturæ communionem habebat. Quare cũ ipsius infimi ventris pars affecta, cauterio, & quidem amplo facto vulnere, aperta fuisset, magna puris quãtitas

titas effluxit,ſed non minor puris quantitas,quæ eiuſdem & ſubſtantiæ & coloris fuit,per Vterum profluxit. Verùm pati noluit, vt ſpeculo matrici indito,quãtus eſſet ipſius ſinus,experiretur: nihilominus tamen ſatis conſpicuum erat,& apoſtema & vulnus cauterio inflictum ad vterum vſq; vergere, quod ex ſymptomatibus, quæ ſucceſsiuè accidebant, & etiam excrementis ſimilibus, colligi potuit; dein etiam ex eo, quod pari pacto, eodémque tempore vtraque pars affecta fuerit percurata. Quare cùm ita ſe res habeat, vti vidi,mirum nõ eſt, quod in tua gaſtrotomia tradis, cùm longè difficilius ſit, tale vlcus, quàm ſimplex eiuſdem partis vulnus,curari. Vale.

Altera hiſtoria priori ſimilis,eiuſdem Alboſii.

CVM cuidam Nicolaæ, Simonis Piſtoris Senonenſis vxori infans mortuus,inſtrumentis ferreis violenter foret extractus,abſque lochiorum fluxu & ſecundinæ extractione: tũ intra dies quinque ex vtraque parte infimi Ventris,magnus tumor obortus cum Apoſtematis ſignis euidentiſsimis. Quare cauterio a-

ctuali, vni ex lateribus profundissimè impresso, ex Apostemate aperto, Chirurgus copiosum sanguinē grumosum, putridum & fœtidum manu extraxit: ita tamen vt alterius lateris tumor non consideret, nec etiam secundinam educere posset: quare & alterum latus ipsum aperire oportuit, vnde secundinam extraxit. Hoc tamen non sine extremis doloribus, in tam ancipiti & desperato casu euenit: semianimis enim remansit, triennio se lecto continuit: biennio verò pòst, fulcris innixa, obambulabat: postmodum scipioni solùm innitebatur, & sic tandem successiuè sanitatem pristinam adepta est, ita vt ab eo postmodū tempore, plures habuerit infantes, inter quos vnus Sebastianus nomine, qui adhuc & in viuis est, & in hac vrbe habitat. Vale.

HISTORIA III.

Duæ aliæ eiusdem argumenti historiæ à Villanouano communicatæ.

NIcolaus Villanouanus, Rousseto salutem. Mirum in modum, &c. Sed vt ad rem veniā, fateor me tanto, ex quo vixi tempore, nunquam vidisse mulierem, quæ per latus enixa sit, & superstes reman-

remanſerit, vt ad me ſcribis. Memoria quidem recolo, quòd cùm Dominæ de Piles moniali, infimus Venter mirum in modum intumuiſſet, iuſſu meo Mauricium Valdreaci Chirurgum, Abdomen cauterio actuali ad Vteri fundum adacto, aperuiſſe: vnde tam per vulnus, q̃ꝑ partes inferiores, vltra ſeptem libras puris, quod ſemper ſimile fuit, emanauit: & vt de loco affecto certiores eſſemus, ſpecillo partem inferiorẽ dilatauimus, ita vt facilè magnitudinem ipſius vlceris Vterini cõſpexerimus, quod ſex menſium ſpacio percurauimus: ab illo tempore filiam enixa, quæ adhuc ſuperſtes eſt. Anno 1532. hoc accidit. *à Vualreas.*

HISTORIA IV.

Altera Hiſtoria ab eodem.

SImile accidiſſe vxori Pharmacopæi de Briſſet nomine Montelimarti habitantis, & etiam curatã fuiſſe atteſtor: cui contra duorum Medicorum conſilium, qui eam tractabant, conſentiente tamen marito, ſimili cauterio vſque ad interiorem Vteri partem adacto, Hypogaſtrium aperiri curaui: vnde pus, vſque ad ſpondæ pedes exiliit, & eodem tem- *de Montelmar.*

pore admirãda saniei copia infernè profluxit. Hæc trimestri spatio curata, statim pòst cõcepit: nam exinde tres filios, vnámque filiam enixa est: accidit anno 1558. Gratias ago Deo, quòd cùm iam peregrinationis meæ octuagintaquinq; annos absoluerim: tamen, sua benignitate, adeò corpore sim sano, vt præter exercitia, quæ à me fieri vidisti, adhuc quotidie corpore bene disposito, tam eques extrà, quàm pedes intra vrbem incedam. Verùm vt mihi omnia felicia precaris, sic vicissim vt tibi in pari & etiam maiori ætate eadem largiatur Dominus, exopto. Vale.

Classis tertia, sex historias de Vtero putrefacto, absq; tamen internecione, continens.

CAP. IV.

CVM in præcedentibus historiis, nulla adhuc peculiaris facta fuerit mentio, Mulierum quæ vtrumque sint perpessæ: nimirum vt & grauidæ & etiam incisæ fuerint: prædictæ enim, quæ Vtero gerebãt, cùm ipsarum fœtus iam mortui, viam aliam quàm per Abdomen incisum

cisum sibi quæsiuerint, sectæ non fuêre. Præterea eæ quę sectæ, grauidæ non fuêre, quamuis peius habuerint, nimirum Apostemate Vteri laborãtes. Quare magis ad rem faciet, si alias historias in medium attulerimus, in quibus vtrumque contigit: nimirum ipsas & grauidas fuisse, & Abdomẽ sectum fuisse, licet sectione Cæsarea, vti nominamus, non apertæ fuerint, vt fœtus extraheretur, sed vt pus ex Apostemate euacuaretur, licèt vnà cũ Apostemate adfuerit, vel infans perfectus, vel collectio ossium, fœtus iam pridem mortui. Quo sanè in casu, æquè vt in aliis, plus fuit periculi, tum propter vlcus Vteri, tum propter alias causas, quàm sit in sectione nostra Cæsarea, & tamen non modò nullæ mortuæ, sed quod maius est, pleræque ipsarum rursus concepêre, & ad legitimum tempus vsque Vtero gestauêre. Verùm cùm ex historiis subsequentibus tres habeantur in opusculo, Matthiæ Cornacis Medici Viennæ Austriæ habitantis, edito: vna item apud Albucasim, suæ Chirurgiæ lib. 2. idcircò breuitati studens, plerasque infinitas circumstantias, vt sunt loci, anni, diei, personarum; testes item quos ci-

tant, præteribo. Summa rei hæc est.

HISTORIA I.

HOspita ad insigne Cãcri rubei Viennæ Austriæ, cum parere non posset, per annos quatuor fœtum mortuum Vtero gestauit, ita vt Vteri putridi fundo relicto (quod postmodum apparuit) ipsius corpus vlceratum Intestina versus pertransierit. Quare cùm in Abdomine magnus tumor conspiceretur, medium ipsius Epigastrij ad Abscessum euacuandũ incisum fuit, vnde infans extractus, nondum adeò putrefactus, (res sanè admiratione digna) quin masculum fuisse cognitum fuerit. Quæ cùm pristinam sanitatem foret adepta, rursus concepit, & ad præfinitum à natura tempus, Vterum gestauit: sed cùm abdomen non fuisset incisum (licet rectè Cornax consuleret) ipsi moriendum fuit, fœtu non excluso. Verùm post mortem matris, elegantissimum infantem extraxêre, viuacem valdè, si modò ipsi vnà cum matre sectione Cæsarea subuentum foret.

HISTORIA II.

EOdem in opusculo, epist. ab Achille

Gaſſero Medico Auguſtano ad Cornacē ſcripta, habetur, quæ ſimilem hiſtoriam iiſdem cum circumſtantiis continet. Mulieris cuiuſdam cui ferè anno vno, poſtquàm pariendi tempus eſſet elapſum, fœtus (vti & prædictæ) è capacitate Vteri exulcerati ad inteſtina erat prolapſus, vti manifeſtè conſpiciebatur ex Apoſtemate in abdomine, potiſsimùm latere ſiniſtro, oborto. Quare â Chirurgo ſucceſsiuè os vnum poſt alterum fuit extractum, quæ cùm percurata foret, poſtmodum conuenienti modo liberos & geſtauit, & enixa eſt.

HISTORIA III.

SEd & altera etiam epiſtola, in eodem Cornacis libro habetur, ab Ægidio de Hortoge celebri Medico Bruxellenſi ad ipſum ſcripta, in qua mentio fit hiſtoriæ cuiuſdam mulieris, quæ cùm pårere non potuiſſet, carne & partibus mollioribus fœtus iam putrefactis, & per vterum reiectis, ſub Epigaſtrio tamen oſſium colliſio ſentiebatur, (quod manu facilè erat deprehendere) ita tamē vt parum actiones mulieris læderet, cùm iam ab annis tredecim vtero geſtaſſet, quod

ſanè abſque vteri perforatione fieri non poterat: hæc tamen curata fuit, vti fieri oportebat, cùm nihil puris amplius ex vtero promanaret,(vti factum foret) & etiam ordinatè menſtrua fluerent.

Probatio Hiſtoriæ iam citatæ.

CAP. V.

ADeò mirandum accidere poſſe, vt probemus, (quamuis ſenſus ipſi fidem faciant, etiam ei qui ex ſocietate aut ex affinitate S. Thomæ ſit) non præter rationem citari poteſt, adeò diuturna mora puris, non ſolùm in Renibus, Veſica, Meſenterio, Longano, præter tamen vitæ periculum: ſed etiã in Splene, & Hepate, quæ viſcera in quibuſdam reperta à longo tempore ſuppurata: in aliis verò tam hominibus, quàm brutis cicatrice obducta & curata. Fertur in quibuſdam Splenis parenchyma, adeò abſumptum repertum eſſe, vt ſola cutis remanſerit, quod ſæpius in renibus à calculo vlceratis obſeruaui, qui ſoli hinc inde verſantes, tanquam numi in crumena remanſerant. Duorum, D. Viardus Chirurgus inſignis meminit, in quibus, plurimis præſentibus, cùm in latere ſiniſtro vulne-

vulnerati fuiſſent, repererit Splenes ſauciatos, & eos partim alteratos, partim verò exſiccatos, quos ſectione ſe extirpaſſe refert. Simile etiam ex D. Paruo perdocto Medico Genabi habitante cognoui, *à Gian.* feliciter à Chirurgo eius loci idem in viro ſaucio, quem tractabat factum, & tamen innumerabilis arteriarum plexus, quàm neceſſaria ſit ipſi indiuiduo actio ipſius, ſatis oſtendit. De Splenis vſu alibi diſputabimus, ſumpta occaſione ex docta ipſius Vlmi diſputatione, quam tam contra veteres quàm neotericos habuit: quòd nimirum infinitus ferè tam venarum quàm arteriarum numerus nõ impediat, quominus, abſque tamen mortis neceſsitate, magna ipſius omenti pars per vulnus exeuntis ſecetur, quod etiam quotidie feliciter exercetur. Pulmones ſimiliter qui vicini, & Cordis flabellum ſunt, ſæpius pure multis annis referti ſunt: præcipuè verò ſi vnus pulmonis lobus ſanus ſit, & ſputum facilè procedat. Sed quod maius eſt, à Cornace in Bibliopolæ cuiuſdam Viennenſis corde, (quod adhuc cõtingere poteſt) poſt mortem magnũ apoſtema, mediam ferè cordis capacitatẽ ambiens, in plurimorum

præſentia repertũ fuit (q tñ diu prius leui ſolùm ſyncopi obnoxius fuerat) qd' certè non potuit, cũ adeò fuerit magnũ, momẽto accidiſſe. Idem etiam Nicolaus Maſſa, celeberrimus ſui temporis Medicus, in ſua Anatome teſtatur, ſe in Veneto (qui ex vulnere capitis interierat) in auricula & ſubſtantia cordis, dimidij oui magnitudine abſceſſum inueniſſe, qui in fibroſa hac ac ſolida parte, non potuit niſi longo temporis ſpatio naſci: quod, modo vulnus vlcúſve ad ipſos ventriculos non penetret, contingere poteſt. Tales etiam reperiuntur, qui vltra dies octodecim vixêre, corde tamẽ ad profunditatem duorum tranſuerſorum digitorum, ſed ſolùm in ipſius carne, lęſo. Idem in Cerebro accidit, in ipſius inquã ſubſtantia, nõ autem in ventriculis, quemadmodum fieri hoc poſſe, hiſtoriis, teſtimoniis, fide dignorum comprobatis, alibi oſtendemus, tædioſam prolixitatem in hac Epitome vitantes.

HISTORIA IV. EIVSdem ſubiecti.

SI delicatioribus quibuſdam Lectoribus, quibus antiquitas ſolùm placet, neoterici hi citati autores non ſatisfaciant,

ciant, nec aliâs ipsis quidquam, nisi summa cum difficultate persuaderi potest: satisfaciet tamen, vt spero, docti & iam pridem percelebris Medici & Chirurgi Arabis Albucasis auctoritas, qui lib. 2. suæ Chirurgiæ, in hunc modum scribit: Mulierẽ vidi, in cuius vtero infans cùm esset mortuus, rursus tamen grauida reddita, qui etiã fœtus in ea mortuus. Longo tempore pòst, tumor in ipso vmbilico obortus, quo aperto materia effluxit: ad quam vocatus fui, & longo tempore tractaui, nec tamen consolidari potuit: quare fortissima attrahendi vi pollentia medicamenta applicaui, sicque plurima ossa successiuè prodière: quo viso, perterritus fui, cùm in Abdomine nulla esse ossa scirem. Quare omnibus perpẽsis, & indagatis, esse ossa fœtus emortui cognoui: ita vt cùm plura iam extraxissem, eam pristinæ sanitati restituerim, eo solùm excepto, quòd semper aliquid per vlcus exsudarit. Hactenus Albucasis. Quòd si adhuc aliqui adeò diffciles sint, quibus ne hac quidem ratione satisfiat, vt q omnia quæ ab Arabibus sunt profecta, tanquam barbara detestentur, eos ad Alexandrum Benedictum, qui simi-

lem historiam in sua praxi, tract. de Difficul. partus habet, relego.

HISTORIA V.

VErùm ne hæc testimonia & historiæ peregrinæ, quæ à nobis sunt allatæ, aliquibus sint suspectæ, non secus quàm narrationes eius, q varias regiones perlustrauit, cui etsi quis nolit, aut fidem dare oportet, aut ea loca etiam perlustrare, ad rei veritatẽ indagandam. Quare contentus ero allegatione similium historiarum, casuum eorum, qui in nostra regione contigêre, quæ non minus felices & laudabiles sunt, qui eas diligẽter perpenderit, quàm sint vllæ aliæ historiæ.

de Sully sur Loyre. In suburbiis Sullianis ad Ligerim Margarita Preuost, Petri Doreti molitoris vxor, cùm manifestò grauida esset, & tamen tempore partus eniti non potuisset, quomodocunque à mulieribus ipsi succurreretur, sensim in grauidissimum incidit morbum, vt tandem venter adeò extenderetur, propter fœtum & ipsius tunicas putrescentes, ita vt præter totius Abdominis tumorem, octauo, nonóve mense circa regionem vmbilici, peculiaris tumor, valde elatus, obortus sit, similis

lis abſceſſui molli rubro, vt iam ad aper tionem maturus videretur. Quare abſceſſus hic anno 1550. die natiuitatis Christi ab Ithierio Gallometo eius loci Chirurgo, cauterio actuali apertus fuit, qui puris incredibilem quantitatem, ſcutellis exemit: altera verò die, cùm vulneris rationem eſſet habiturus, qualéſnam eſſent pili, qui circa vulnus conſpiciebantur, inquirere voluit, quare fœtus caput iam putreſcẽs eſſe reperit, quod tum per vulnus dilatatum extraxit, cum reliqua cadaueris parte, quod filiam fuiſſe agnitum, attamen breui temporis ſpatio conualuit. Hæc poſt mortem Doreti mariti, rurſus alteri nupſit, & circiter annos adhuc viginti ſeptem, corpore ſano ſuperuixit, quæ modò nuper nimirum anno Chriſti 1577. diarrhœa periit. Verùm ipſa vt nec prius, ita nec poſtmodum vtero geſtauit. Cuius rei teſtes plures fide digni eo loci habentur, & præſertim Gratiana Theobalda, prædicti Gallometi Chirurgi vxor. Verùm ſi quis ſit, q̃ Chirurgi ſibi incogniti teſtimonium contemnat, (licet eo loci celebris fuerit) acquieſcendum tamen ipſi erit, ei, quod ſuccinctè ſuo more, doctiſſimus Holle-

rius præceptor meus, sub finem 1. lib de Morbis internis scriptum reliquit. Refert Mulierem quandam Lutetiæ cùm vtero gestaret, fœtum diebus quindecim antequam in lucem ederetur, brachium per vmbilicū matris extensum habuisse, & tamen nihilominus ipsam vnà cum fœtu superstitem remansisse. Quomodo autem enixa sit, aut per quam viam, & an postmodum rursus vtero gestarit, speciatim non exponit, quod tamen & inuestigatione & consignatione dignū erat: id quod facilè ab ipso fieri poterat, cùm præ foribus exemplum haberet: magna huius rei vtilitate, tam quoad theoriam, quàm praxin perpensa. Sed quomodocunque se res habeat, hoc absque magno vteri vlcere fieri non potuit: licet fœtus dein in locum naturalem rursus redierit. Verùm ex altera parte res summa admiratione digna est, infantē tamdiu superstitem, hoc pacto viuere potuisse, non solùm vtero, sed & tunicis ipsum inuoluentibus ruptis, ipsius vteri fundo brachio perforato: alia enim ratione fieri non poterat.

Referam adhuc historiā similem, absque contradictione veram, ex relatione Illustris-

Illuſtriſsimę & heroicæ Principiſſæ, quę ex Illuſtri Bourbonia ſtirpe eſt, Guyſiana vſufructuaria, (quę licet ætate ſit grãdæua, ſano tamen corpore & animo eſt, quod admiratione dignum, & heroicis huius ſæculi perſonis exempli loco eſſe debet) quam ex doctiſsimo ipſius Medico D. Bunoto cognoui, qui ad vrbem id quod ex ipſa ſpeciatim cognouerat, & quod etiam nuper denuò ab illa narratum & affirmatum ipſi fuit, ad me tranſcripſit. Hiſtoria ſic ſe habet.

HISTORIA VI.

CVM ſua Celſitudo ante matrimonium, annorum iam eſſet viginti, & apud matrem adhuc educaretur, Pheræ vrbi Picardiæ, & in Templo eſſet, vidit matri ſuæ adduci iuuencam ægrotam, pallidam, proſtratis viribus, tumentem, tantiſque doloribus diuexatam, ita vt nec quis morbus eſſet, noſceretur, nec ſpes vlla ſalutis chupereſſet. Quare Princeps miſericordia mota, eam Obſtetricibus inſpiciendã tradidit, quæ rem vti ſe habebat, patefecêre: ægrotam nimirum, quæ virgo cenſebatur, fœtum adultum, & à longo tempore mortuum & putri=

à la Fere en Picardie.

dum vtero gestare, ita vt ossa vtero perforato, ad latus vmbilici conspicerentur: ex quo loco ipsa Princeps ossa aliquot extrahi, & copiosissimum pus fœtidissimum emanare vidit: quo tamẽ affectu, breui temporis spatio percurata fuit: quam etiam diu prædicta Domina sanam obseruauit: sed quid tandem ei acciderit, ignorat: nec etiam an fuerit postmodum maritata, aut denuò grauida facta, aut contrà. Cùm enim paulò pòst Illustrissimo Principi felicis memoriæ nupsisset, sedem mutauit, nec quod postmodum ipsi acciderit, perquisiuit.

Classis quarta, Historias sex de Vtero absq; vitæ periculo ablato, continens.

CAP. V.

ETsi huiusmodi vterini affectus in corpore adhuc latitantes, & etiam remedia horrenda, quibus vsæ, admiratione sint digna, propter euentus adeò felices: alij tamẽ adhuc longè difficiliores casus sunt, ratione tamen quorũ mulieribus necessariò moriendum nõ est, licet postmodum steriles permaneant, cuiusmodi

eſt omnimoda ipſius vteri ablatio, poſtquam adeò prolapſus, vt extirpãdus ſit: quod nihilominus tamen abſque grauiori morbo accidit.

Sunt tamen Medici aliqui & Chirurgi etiam doctiſsimi, qui omnimodam vteri procidentiam non concedunt, Æginetæ & Aetij auctoritatibus moti, qui videntur nõ cõcedere, niſi difficulter admodum fieri, vt vterus adeò è loco prolabi poſsit, & tamen auxilia, remediorúmque formulas ab antiquis traditas, pro ipſius vteri in locum naturalem reductione proponuunt, ita vt tandem fateantur (quod ex relatione habent) aliquibus mulieribus, quæ tamen ſuperſtites remanſère, vterũ penitus exemptum fuiſſe. Verùm Hippocratis auctoritas, quæ lib. de Morb. mul. habetur, vt & experientia manifeſta, ipſis contraria eſſe videtur. Scribit enim Hippocrates, vterum ſæpius è corpore, & quidem ſæpius vſque ad femora prolabi, imò ex ſententia Aetij, magnitudine oui Struthionis: quod ſanè ſolùm vteri collum eſſe non poteſt, abſque quo vteri corpus totum non ſit prolapſum. Præterea oculis obſeruari poteſt, ipſius interiorem partem

exterius inuersam, & superiorem, quæ interna etiam erat, prolapsam, exteriorẽ partem constituere. Verùm tria sunt, quę præter autoritatem Auicennæ, quæ habetur lib.3. Fen.21. tract.4.cap.5. hoc attestantur. Primo quidem ipsius sanguinis menstrui sensibilis effluxus, leuisque transudatio, ex tota ipsius vteri superficie promanans, qui dum fluere debent menstrua, amplius non procidit, quod sanè certum argumentum est, ex ipsius vteri corpore & capacitate promanare, & non solùm ex vteri collo, vti multi contra Galeni sententiam somniârunt. Verùm præter propositum non est, sed notatu dignissimũ, quòd si solùm ipsius collum procidat, corpus verò ipsum nõdum sit prolapsum, tũ conspici in ipsius fundo (qui tum parum maior, quàm fortè sit ouum gallinæ) foramen, quod os ipsius vteri est, ad ipsum collum attractum, & ab ipsius vteri corpore depressum, per quod foramẽ in mulieribus iuuencis hoc malo diuexatis, sanguinem menstruũ promanare obseruatum fuit: & tamen facilè prolapsus talis in pristinum situm reduci potest. Sed si per foramen hoc pluribus de causis relaxatum

ipsum

ipſum corpus tanta mole ꝓcidat, quod quotidie accidere ſolet, tunc foramen id amplius non conſpicitur, ſed totum aſsimilari poteſt magno vini cantharo, qui in ſuperiore parte oualem figuram habet, ſed infernè minorem: infernè verò alia eſt rotunditas, ſuperiore longè maior, abſq; tamen foramine: in medio autem manifeſta conſpicitur coarctatio, binas has partes aliquo pacto ſeparans, qđ nihil aliud eſt, quàm os vteri dilatatum. Et tunc obſeruatum fuit, ex tota illa parte inferiore, in iuuencis (tanquã per reſudationem) ſanguinem menſtruum debito tempore profluxiſſe. Hic eſt intermedius anguſtior locus, cui ligatura iniici debet, quando animus eſt vterũ prolapſum, & gangræna affectum auferre: rarius enim ſuperior pars putredine tentatur. Hac ratione minor illa & ſuperior rotunditas rurſus reponi poterit, ſi inferiore parte ablata illa huius pondere amplius non prematur vti ante prolapſum fiebat, nec etiam deorſum poſt omnimodam procidentiam trahatur. Si verò ſupra manifeſtam illam coarctationẽ, (vti aliquando factum) ligatura fiat, id cum dolore ſummo, & etiam cum periculo

coniunctum erit. Dein exiguus, aut nullus dolor, quem massa illa carnea prolapsa (vteri fundum puta) tum persentit, etiamsi duriter tractetur, dum reducere est animus, prædicta attestatur. Est enim, vt verũ dicamus, os ipsius vteri vnà cum ligamentis à quibus dependet, quæ exquisito sensu prædita sunt, non autem ipsius vteri corpus, de quo hîc agimus, & quod in partu Cæsareo incidimus, quẽadmodum alibi probamus. Tum remedia quæ vsurpantur, & inter cætera insertio pessarij in fundum vsque vteri ex suberе cera obducto, aut alia materia parato, de quo, ne à proposito recedamus, in sequentibus agemus, id etiam comprobant. Verùm, vt ad rem accedamus, antequàm aliorum autoritates proponam, breuiter binas historias à me obseruatas, referam.

HISTORIA I.

à Lunel en Gastinois.

CVM Lunelli Vastineti, cuidam mulieri è corpore vterus auferretur, præsens adstiti, qui cõsilio defunctorum D. D. Saportæ, hospitis & mecœnatis mei, & Rondeletij, præsidis mei, ab Anatomico publico Bartholomæo nomine,

qui

qui poſtmodum phthiſicus interiit, exſectus fuit, idq́ue poſteaquam Monſpeſſuli omnia remedia, ſed irrito conatu attentata eſſent.

HISTORIA II.

AB eo tempore, conſilio meo nobili matronę Vaſtineti, (cuius nomē ſub ticere placet) Ambroſius Niger & Compagnonus à turre Chirurgi Pithuuerenſes, vterum exſecuêre, quod malum aliâs incurabile erat: iam enim gangrænam minabatur, & ſolùm adhuc cuti parum adhærebat, cuius pars inferior propendens, magnitudinis duorū pugnorum, iam planè liuida erat. *en Gaſtinois* *de Pithuiers*

HISTORIA III.

DOmini Villanouani (cuius ſuprà facta fuit mentio) etiam conſilio, antequam ipſi familiaris eſſem, Petrus Mauricius Valdreacenſis, vterum vxori Petri Coſtei pannicidæ excidit: cui, ſtatim poſt abſolutum difficilimi partus puerperium, exciderat, nec reponi poterat, cùm adeò in partu læſus foret. Quem cùm ligaſſet, abſcidit, & cauterium adhibuit, idque inſcio marito, qui tum ab- *de Vualreas.*

ſens erat, cum quo poſtmodum nihilominus concubuit, abſque tamen voluptate: quod denuò epiſtola ad me data Anno 1533. atteſtatus eſt.

HISTORIA IV.

CHriſtophorus à Vega Hiſpanus, tractatu de Procidentia vteri, refert, ſe decennio antequam hæc ſcriberet, cuidam mulieri curaſſe vterũ excindi, quæ tum adhuc ſuperſtes erat.

HISTORIA V. TRES CONtinens hiſtorias de Vteri ablatione.

CArpus in ſua Anatome hac de re verba faciens, narrat vidiſſe ſe à Patre ſuo vterum auferri: dein ſe quoque cuidam vterum excidiſſe, & poſtmodum etiam per ſuum nepotem plurimis Medicis aſtantibus vterũ eximi curaſſe. Quo loci obſeruationes admiratione dignas adducit, de quibus in paruo tractatu, de hac materia compoſito, problematicè egimus.

HISTORIA VI.

NON ſolùm ſectione & vſtione omnimoda vteri procidẽtia, poſtquam amplius

amplius reponi non poteſt, curatur: ſed etiã ligaturis, cuius rei hoc anno praxin vidimus, quod ſequẽs oſtendit hiſtoria.

Philiberta Louyſon Ioannis Baugin vinitoris vxor, Neoburgi inter Pithuueram & Puiſſellum habitantis, cùm menſium octodecim ſpatio, ſanguineo vteri fluxu, eóque copioſo laboraſſet, adiuncto verſus collum vteri pondere: ſubitò ſuis in ædibus perſenſit (res ſanè mira) vterum vſq; ad interiorem femorum partem prolabi, tanta magnitudine, vt cùm eum reponere nõ poſſet, triduo aut quatrido pòſt, Bonauẽturæ â Turre & Blaſij Berte Chirurgorum Pithuuerenſium, (quibus cum hac de re ſæpius contuli) opem implorarit: qui cùm ſoli ſectionẽ adhibere non auderent, ligatura (meum aduentum exſpectantes) contenti fuêre, quod anno 1580. 6. Kal. Martij factum. Ligaturam valdè ſtrictam, cùm eum reponere non licuiſſet, adhibuêre, eámque non circa partem anguſtiorem, quæ eſt inter ceruicem & fundum vteri prolapſi, de quo præcedenti capite quo loci omnium tutiſsimè ſectio fieri poteſt: ſed ligatura facta in ceruice vteri, quæ valdè eminebat, ita vt ligatura, vretræ aut cer-

à la Neufuille entre Pithuiers & Puyſeaux.

uici veſicæ proxima foret. Priorem hãc ligaturam per dies octo non mutauêre, ſed his finitis cùm eò vnà cum ipſis veniſſem, vt vterum ſecaremus, vreremus, & auferremus, videns ligaturã in altiori, quàm par eſſet, loco, ita vt tuta ſectio fieri non poſſet, vſtio verò nulla, ratione etiam habita virium proſtratarum ipſius ægræ, conſului vt noua & arctior, quàm prior fuiſſet, eodem in loco fieret ligatura: illa enim cùm magnam partem ceruicis vteri ſecuiſſet, laxior erat reddita. Quo facto, non abſque dolore, altera hæc & fortior ligatura, magis adhuc partem incidit, & hæc ſectio fuit in anteriori parte, eo loci vbi nodus ipſius ligaturæ erat, vſque ad medium canalem, perquẽ vterus inuerſus prolapſus erat. Vnde magna copia puris effluxit: ex fundo nimirum vteri, qui iam niger & gangrænoſus, ad femora propendebat, promanans. Poſtmodum cùm alternis diebus, noua & indies arctior ligatura fieret, vti inter nos concluſum erat, tandem poſt decimam ligaturam 13. Kal. Aprilis vterus ſponte excidit: ipſa verò iam conualuit, munia domeſtica rectius, quàm antehac obiens.

Claßis quinta, binas continens hiſtorias de Vtero, abſq; tamen morte ſpontè elapſo.

CAP. VI.

HIſtoriæ iam adductæ de exciſione prolapſi & putrefacti vteri, in mulieribus, quæ ſuperſtites manſère, abſurdæ videri non debent: ſiquidem vterus cùm rurſus in corpus retrudi non poteſt, ſpontè & à corpore ſe ſeparet, & etiam excidat, (niſi arte Chirurgica ſuccurratur) abſque tamen vitæ periculo, imò etiam abſque morbo, vt ex ſequentibus hiſtoriis colligere erit.

HISTORIA I.

CVM Dominę Blanchafortiæ ſeniori, piæ memoriæ, à longo tempore, ſed ſenſim vterus adeò eſſet prolapſus, vt tandem nec rurſus indere, nec etiam amplius ferre poſſet, vt qui iam putreſcere inciperet, Montargiſsium ad me ventura erat, vt ibi eam curarem, aut Lutetiam comitarer: verùm dum in itinere eſſet, vterus ſpontè excidit: nihilominus tamen iter abſoluit, nec etiam aliis vſa remediis, quàm lotione ex vino & roſis à

de Blancafort.

à Montargis.

Felles Chirurgo adhibita, qui (vt narrat) eo loci, vbi vterus eſſe ſolebat, nil niſi ſpatium vacuum obſeruauit, Anno 1571 æſtatis tempore hoc accidit, à quo tempore, pro ratione ætatis grandæuæ, ſatis ſana ſuperuixit. Tandem ex caſu ſcalæ, ſubita morte periit: nec tamen eius corpus apertũ fuit, vt locus vnde vterus prolapſus erat, inſpiceretur, vt in altera, de qua ſequẽs hiſtoria aget, factum fuit.

HISTORIA II.

CVM ob plures difficiliores partus, Petrina Boucher Domini Franciſci Quarrei aduocati Montargiſſienſis, iam prouectæ ætatis ancilla, vteri prolapſu longo tempore laboraſſet, qui ſenſim adeò auctus, vt amplius in naturalem locum reponi non poſſet, tandẽ gangræna affectus, putruit: & ſpontè anno 1574. dum vrinam eſſet reddi tura, excidit, nec tamẽ propterea lecto ſe continuit, cuius rei fide digni teſtes ſunt D. Contugonius Medicus, & Ioãnes Bellouacus Chirurgus Montargiſsienſis. Vtero elapſo, toto adhuc triennio optimè valens, ſuperuixit, niſi quod (vt ipſa narrabat) ab illo tempore cogebatur diligentius quàm prius,

prius, partes inferiores á frigore externo custodire, aut certè doloribus colicis diuexari. Tandem (me absente) cùm febri continua interiisset, & iam sepulta esset, post reditum vnicè me rogante factum, vt Magistratus permissu rursus exhumata fuerit, & per Felles Chirurgum anno 1577 10. Kal. Decemb. in præsentia D. Contugonij Medici, Obstetricis & aliorũ aperta fuit. Nec aliud inter vesicam & intestinũ rectum eò loci, vbi vterus à natura positus fuerat, quàm locus vacuus obseruatus, per quod foramen facilè, & absq; obstaculo magnę nouaculæ manubrium indi & eximi poterat: & per hoc reuera frigus externũ ingrediebatur, & dolorẽ colicũ causabat, reliquis vicinis partibus cicatrice obductis: nam ab elapso & ablato vtero, neque sanies, neque purulenta aliqua materia emanauerat.

Addere hîc possem id, quod in Turcia Eunuchis accidit, quos Imperatoris cubicularios esse volunt, quibus non solùm (vt olim fiebat) testiculi vel atteruntur, vel exscinduntur: sed nunc iis tam testiculi, quàm membrum & scortũ adimitur: hoc quidem vtero inuerso, illud verò collo vteri simile, cuius tamen col-

lum in sectione Cæsarea non inciditur, nec aliquando etiam in excisione vteri prolapsi. Verùm si quis obiiciat, non simile esse, partim quòd id solùm in valdè iuuenibus contingat, Cæsarea verò sectio in mulieribus adultis: partim etiam quòd ibi remedia exquisitissima ad id accommodata habeãtur. Respondeo, idem posse & debere etiam in hoc casu fieri, & quod maius est, ætas iuuenilis nobis non contrariatur, sed potius adstipulatur: siquidẽ censendum videbatur, ad talem sectionem minus aptos esse iuuenes, qui castrantur, quàm adultiores, ad exemplum eorum, qui calculo vesicæ laborant, qui si valdè iuuenes fuerint, difficilius sectionem ferent. Et licet ætas his iuuenibus castratis Turcicis sit auxilio, videmus tamen plures iam adultos, & etiam senes, qui dum redditi sunt Maniaci, Melancholici & insani sibimetipsis tam testiculos, quàm virgam excidere. Quod à me Aureliæ, dum adhuc Grammaticæ studerem, obseruatum, in

de Nantes. Episcopi Nannetensis architriclino (tũ temporis etiam Aureliæ literis operam dante) qui ex rabie amoris in profundum puteum pręcipitem se dederat: quo loci

loci omnia ea, quæ amoris morbum causabant, exsciderat, tanta cum hæmorrhagia, vt facilè est colligere, cùm ea perseuerarit, donec exinde extrahi posset, & tamen mortuus non est. Idem etiam adultioribus, in adulterio deprehensis accidit, licet remedia non fuerint subitò adhibita, quod tamen in sectione Cæsarea fieri potest. Verùm quilibet in Anatome bene versatus, abundè satis nouit, quid periculi subsit in exsectione earum partium in talibus Eunuchis, qui æquè aut magis periculo mortis subiecti, dum sectio hæc administratur, quàm eæ, in quibus sectio Cæsarea adhibetur, in quibus vterus solùm sectione separatur, absque ipsius substantiæ ablatione, licet in illis Epigastrium non lædatur: quod tamen in his, quibus Cæsarea sectio adhibetur, fieri solet.

Præcedentium Historiarum Epilogus.

CAP. VII.

CVM ergo, vt hâc rem concludamus, vterus in corpore tanto apostemate affici possit, vt aliquãdo in hypogastrio eum aperire oporteat, (loco longè diffi-

ciliori, quàm si in altiori foret loco, & eò loci, vbi sectio fit Cæsarea) & quidem ferro ardente: dein etiam cùm adeò magno vlcere affici possit, vt fœtus mortuus integer, aut omnia ipsius ossa vsque ad intestina pertransire possint, & inde etiam forâs, idque putredine, aut abdominis sectione, & nihilominus absq; metu ablatæ conceptionis, curetur. Tum etiam cum sectione, vel vstione, vel ligatura absq; morte mulieris penitus eximi possit. Et deniq; cùm post longum eiusdem prolapsum, corruptionẽ & gangrænam, se ipsum separet & corrumpat, absque morte morbóve mulieris. Quare ergo vterus pari, aut longè maiori cum confidentia in tali necessitate, arte secari non posset, & etiam remediis adhibitis curari, dein concipere, tũ vtero ad definitum à natura tempus gestare, & denique modo naturali párere: si modò aliqua coarctatio, seu coalitio ex causis prędictis originem ducens id non impedierit, quod eò ipsam adigeret, vt rursum sectione hac Cæsarea vti cogeretur: quæ tamen longè facilius, quàm prius administrari posset. Videtur sanè, meritò naturã summè conqueri debere, de Chirurgia, quæ

ipsius est ministra, & de magnis ipsius artis Magistris, quorum fidei est concredita: siquidem ipsis ad oculum, & quidem digito huius rei tot exempla ostendens, quo humano generi succurrant (quod ipsorum esse professionis fatentur) & eò quasi ipsos adigens, vt id tuto, & felici cum successu faciant: attamen aut nolunt, aut non audent id aggredi, sed potius impediunt, aut prohibẽt, quantum in ipsis est, ne hæc sectio in vsum ab iis reuocetur, quibus tamen experientia, artium magistra, hanc industriam & solertiam obseruatione manifestissimorum effectuum communicauit.

SECTIO V.

Prædictorum magis plebeiæ & vulgares probationes.

CAP. I.

ERVM si quis sit, aut contradicendi studio ductus, aut veritatis osor, qui adeò animo sit obstinato, vt prædictis fidem vllam adhibere, neque etiam autopsia, (pigritia ductus) vti velit, neque e-

tiam argumentis & rationibus allegatis acquiescere. Opponam illi eos, qui bruta castrare solent, qui mihi erũt loco Aduocatorum sub vlmo (vt est in prouerbio) ipsis verò loco Magistrorum, (vt dici assolet) de villagio, quæ sufficient, vt se ita victos fateri cogantur, vt quod respondeant, non habeant. Ii, quando & equos, & scrofas, & canes castrare solent, ipsis dum adhuc iuuenes sunt, alij quidem eximunt vasa spermatica: alij verò testiculos fœmineos: alij denique qui in arte sunt graduati, Vterum penitus extirpant. Sed si huiusmodi bruta sint adultiora, malunt ea dum grauida sunt castrare: tum quia facilius Vterum inueniunt, tum etiam quia de vera castratione postmodum nõ dubitant: quibus tamen aliqui, vt q in arte minus sunt exercitati, si vasa spermatica exemerint, contenti esse solent, sibi, quod fieri consueuit, tertio die ipsos fœtus reiecturos, certò pollicentes. Alij verò catellos extrahunt, vt vidi, & cani deuorandos obiiciunt, quod absque Vteri sectione fieri non potest. Verùm qui in hac arte sunt versatissimi, maiorem vteri partem excindunt, vel totum eximunt: aliâs enim

vsu

vſu venire aliquando ſolet, vt æquè depereant & quaſi œſtro in ſe maſculos incitēt, quod ſanè in equis malum eſt. Hac ſectione facta, aliquot ſolùm punctis vulnus conſuunt, & locum pinguedine porcina, oleo nucum, cineribus foci, & aliquando pauca fuligine propter muſcas, aut vermes inungũt. Quidam Gaſſet nomine, in arte caſtrandi verſatiſſimus, me iubente, duobus magnis canibus, mox catellos excluſuris, tam fœtus quàm vterum extraxit. Inter quos alter, cùm dentibus ſuturam ademiſſet, & inteſtina forēt prolapſa, aliquot diebus pòſt periit: alter verò, cui hoc nõ accidit, nunquam à cibo abſtinuit, licet quinque catelli vnà cum Vtero eſſent extracti, quem circa inferiorem partem ligauit, quod fieri oportet, cùm Vterum oblongum habeãt, & tam in plures, variáſque partes diuiſum, quibus cuiuſlibet catelli particularis ſecundina adhæret.

Vidi etiam ſenem Opilionem, qui circa Autumni finem nil aliud facere ſolebat, quàm hoc pacto adultas oues quomodocunque prægnantes caſtrare: partim quòd ſecus difficulter Hyemem ſuperuixiſſent, partim etiam quò melius,

citius, & minori ſumptu ipſas impinguaret, carnes teneriores, ſapidiores, & palato gratiores redderet, quàm ſit caro veruecis: ita tamen vt ex caſtratis nulla ſit mortua, vel quôd à cibo abſtinuerit. Et hoc à quolibet videri, & etiam abſq; periculo, paruiſque ſumptibus à quouis etiã Chirurgo experiri poteſt: donec in mulieribus grauidis, quæ ad mortẽ ſunt condemnatæ, id experiundi detur occaſio: à Magiſtratu, ſi fieri poſsit, gratiam & vitam impetrãtes, ſi ipſas euadere contingat, quod (omni dubio remoto) fiet, ſi pariendi tempore appropinquante dextrè ſecentur, & dein diligens ipſarum habeatur ratio. Tum enim & non citius ſecundina naturaliter à Matrice ſeparatur, ſine cuius ſeparatione, opus longè difficilius & periculoſius foret: adde quôd tum temporis facilius, quàm antè os Veteri aperitur, quò ſanguis, ſanies & pus, quæ intus fortè continerentur, effluere poſſint.

Altera etiam vulgaris probatio.

CAP. II.

AD hanc rem comprobandã, plebeio & vulgari adhuc exemplo vtar: propoſito

poſito nimirum eo, quod mulierculæ ru ſticæ ſimili modo facere aſſolent, non ſolùm dum caſtrãt pullos gallinaceos, aut magnos gallos, quibus euidenter teſticulos eximunt: ſed etiam gallinis, dum ipſis vterum, aut id quod natura ipſis vteri loco dedit, auferũt, cui adhæret, quo fouetur, quo conſeruatur, & nutritur ouum, ex ſemine galli, ſi ſit fœcundus, & gallinæ ſimul iuncto natum: aut ex ſola gallina, ſi ſit ſterilis, & inutilis ad incubationem, quæ oua ſubuentanea dicuntur. Vulnus tamẽ hoc adeò magnum eſt, vt altè ſatis digitus indi poſsit, magnum valdè proportione habita cum mulieris inciſæ vulnere. Quòd ſi indignum videatur, (quemadmodum & prædicta allegatio brutorum ex villis petita) vt ex ſtabulis animalium & gallinarum huiuſmodi exempla in Medicorum Scholas ſacratiſsimas introducãtur: licet ipſe Cato, Varro, Palladius, aliique docti, relatu non indignum cenſuerint: attamen Chirurgis proderit, vt iis, quibus ſectionem Cæſaream adminiſtraturi ſunt, animum addant, quo in tali caſu benè ſperent, dum ipſis oſtendi & exponi poteſt, id, quod tali ſectione in minori-

bus animātibus faciunt: quibus tamen nihil ſiniſtri accidit. Quare finem hîc imponam concluſioni affirmatiuæ propoſitionis in dubium reuocatæ, mihi perſuadens abundè ſatisfactum eſſe ei, qđ eram pollicitus: nimirum quod ad poſſibilitatem, veritatem, ſecuritatem, facilitatem, vtilitatem, & frequentiſſimam neceſſitatem partus Cæſarei ſpectat, ſi modò benè & cum iudicio, debito tempore & loco adminiſtretur.

De quibuſdam Symptomatibus, quæ dici poſſunt periculosè, huic ſectioni accidere poſſe.

CAP. III.

DVO potiſſimùm ſunt Symptomata, quæ hîc metuenda eſſe, obiici poſſet: Syncope & Conuulſio, ſeu Spaſmus. Syncope quidē, propter inſignem ſanguinis effluxum, in quo robur & virtus hominis conſiſtit: ſi enim ſanguis nimius profundatur, ſumma virium proſtratio ſuccedit. Verùm cùm ſuperius demonſtratū ſit, in hac ſectione boni & laudabilis, vtiliſque humoris, nō magnam fieri iacturam, ſequitur hoc loco Syncopes

pes aut lipothymias (quę vulgari nomine animi deliquia dicuntur) periculosè non esse metuendas.

Remanet ergo Spasmi aut Conuulsionis metus, qui partium neruosarum ad sua principia est retractio. Symptoma sanè periculosum & sæpe lethale: verùm hîc, aut nulla, aut parua cõuulsio est metuenda. Eius verò causæ, vt superius in sectione Peritonæi dictum, sunt vel internæ, vel externæ. Interiores in genere duæ sunt, inanitio & repletio. Inanitio quidem, quoad vterum incisum, maior non fit, quàm esse debeat, quámve fiat in partu naturali: sanguinis enim profusio, quæ sola ferè id causare posset, adeò magna (vti prædictum) non est. Altera verò causa, repletio puta, adhuc minus adest, cùm sectione hac, si adesset, per hæmorrhagiam sit ablata, quæ plethoræ est curatio, & præsertim si huius sanguinis inutilis euacuationẽ perpendamus. Inter causas exteriores referri potest frigus externum, partes interiores mulieris incisæ petens, aut sectione oblæsas partes exteriores lædens: verùm diligentia industrij & prudentis Chirurgi huic rei facilè occurri poterit. Superest ergo do-

lor,

lor, qui medio modo se habere, & his binis causis participare videtur, qui ad harum causarum aliquam referri potest.

Dolorem, qui ex incisione Vteri contingit, Spasmum causare non posse: & quòd Vterus eò loci, vbi sectio fit, parum sensibilis sit.

CAP. IV.

Contra assertam sententiam nostram, obiicitur tristis effectus doloris: multis enim videtur dolorem necessariò summum esse debere, in parte adeò neruosa putata, & per consequens sensibili. Verùm ad id, vt prius responsum fuit, ita etiamnum respondetur, nõ dari neruos in Vtero, qui notam mereantur, aut summo sensu sint præditi in profundo & interiore capacitate Vteri, quò loci sectio fit. At si aliqui nerui dentur, ij valdè sunt confusi, instar membranæ semicarnosæ, quæ diuersis insensibilibus fibris intertexitur, multáque adsunt vasa, quę humoribus summè repleta sunt, qui omnium maximè sensus acuitatem, qui adesse posset, obtundunt. Et videtur ner-

uus is, qui ad Vterum descendit, peculiariter Vtero inseruire, propter fœtum potius quàm propter matrem, quo fœtui spiritum animalem deferat, nõ secus quàm venæ naturalem, & arteriæ vitalem deferunt: si modò spiritus hic animalis canali aut meatu, quemadmodum non sine ratione dubitari potest, opus habeat: etsi sint quibus videatur posse absque tali auxilio eò peruenire, idque irradiatione quadam per alias partes. Verùm Philosophicum hoc est, nec huius tractatus. Mulier igitur cùm pro se hoc sensu & motu nõ indigeat, quem neruus ad Vterum defert, id totum, tanquam beneficio naturę, Vtero relinquit, vt eo vtatur, tam pro se ipso, quàm vt & fœtui, si quando opus sit, communicet. Hinc fortè fit, vt Vterus suos motus habeat, & proportione habita, proprium etiã sensum, eúmque præter mulieris voluntatem: ita vt Vterus alterum dicatur animal. Ea ratione verò fit, vt seipsum extendat, contrahat plus minûsue, prout opus est: ita tamen vt mulieri molestiam non inferat, si modò naturaliter fiat. Sed si ex causa aliqua præternaturali fiat, tũc noxa in aliis partibus corporis magis, q̃

in ipſomet Vtero perſentitur, ratione do loris, ſiue corpus, ſiue animus afficiatur. Sæpius enim etiam modeſtiſſimas mulieres impatientes reddit, ipſarum mores, mẽtes, turbat, rationémque lædit, ſiue ſit ratiocinando, ſiue ſe mouendo, alióve modo. Talis ſenſus obſcuritas, cũ non ob aliam, quàm propter hanc cauſam ea in parte ſit, tum etiam vt ea, quæ moleſtiam pariũt, diſcernat: idcircò ſingulari naturæ prouidentia eò loci obtunditur: quod etiam aliarum partium ſubſtantiæ propriæ & internæ, quæ tamen Vtero magis principes ſunt, contingit: vt Spleni, Renibus, Hepati, Cerebro, Spinali medullę, imò etiam Cordi, vt ex ſuprà citatis ex Cornace & Maſſa patet, vt prætercam id, quod Pulmonibus, Venis, Arteriis & Oſſibus etiam accidere ſolet. Sed dicet quis, manifeſtos tamen dolores perſentiri, vti fit in Inflammationibus, Eryſipelatibus, &c. Ad hoc reſpondeo, eſſe ipſius Vteri os, & eius appendices, ligamentáve, quæ dolori, aut voluptati facilè ſubiecta ſint, quæ ſanè in ſectione noſtra nõ læduntur. Huic rei fidem facit, (vt dictum fuit) exiguus aut nullus dolor, quem perſentiunt, non mo

dò

dò mulieres Cæſareæ, dum in parte altiori inciduntur, ſed etiam mulieres eæ, quę ruptura, cauſata à prolapſu Vteri, laborant, parum doloris perſentiunt: imò ſæpius nullum perferunt, quando partes prolapſæ, & quidem duriter, tractantur: dum videlicet Vterum reponere ſtudemus, quò loci ſanè ſectio fit Cæſarea, de qua quæſtio eſt.

HISTORIA.

SEntentiam meam magis confirmat hiſtoria cuiuſdam Mulieris, quam ante aliquod tempus vnà cum aliis Medicis & vidi, & ægrotam tractaui, quæ poſt mortem in præſentia teſtium fide dignorum aperta fuit: in cuius Vteri carnoſa ſubſtantia, (non in cauitate, neq; ſuperficie gibboſitatéve externa) collectionem adeò admirabilem, tam humorũ, quàm carnoſarum excreſcentiarum, membranarum, tendonum, oſſiculorum item inſtar gummatum, lupias aliâque corpora diuerſæ ſubſtantiæ, coloris, odoris, aliarûmque qualitatum habebat, vt pondus omnium eſſet librarum mercatoriarum quadraginta. Et tamen ab annis tribus, & longiore etiam tempore, quo tempo-

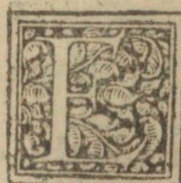
ris ſpatio materia eô loci erat contenta, nullum dolorem, qui alicuius eſſet momenti, perſenſerat, licet tantæ ſordes, tantáque moles in Vtero continerentur: tamen toto illo tempore, tam naturales & vitales, quàm animales functiones perfectas & integras habuit.

Verùm poſito & conceſſo eo, quod propter huius partis membranoſæ læſionem Spaſmus fieri deberet, (qui rarò, niſi à punctura cauſatur, & tamẽ ſectione partis punctione læſæ curatur) attamen cûm partem ſecamus id impediri, imò ipſum Spaſmum curare deberet. Prętera etiam licet alterutrum Symptoma, Conuulſio ſcilicet aut Syncope, propter ſectionem hanc accideret, aut propter aliam quampiam cauſam, (quæ etiam in partu naturali ſæpius contingere ſolent, vbi tamen ſectio nulla fit) attamen occurri poſſet iiſdem remediis, quibus auxilio eſſe ſolemus iis, quæ naturaliter enituntur: vtpote in Syncope, diuerſis corroborantibus: in conuulſionibus verò fotubus conuenientibus. Quorum remediorum materia, forma, & administratio alibi proponi debet.

SECTIO VI.

Fœcunditatem, post ſectionem Cæſaream remanere, probatur.

CAPVT I.

ETSI multæ ex propſitis hiſtoriis mulierum, quarum Vterus diuerſimodè læſus erat, tam ſectione Cæſarea, quàm longè grauiori modo, ſatis teſtatum faciant (cùm poſtmodum Vtero geſtarint) fœcunditatem poſt huiuſmodi operationes Chirurgicas integrè reſeruari. Video tamẽ nihilominus fore aliquos, qui eo non ſint futuri contenti, qui id fieri non poſſe duabus rationibus non leuibus probaturi ſunt. Vna eſt, Vteri intemperies, quam ex prædicto largo ſanguinis profluuio prouenire præſupponent. Verùm huic rationi iam reſpõſum, dum oſtendimus, quòd licet hæmorrhagia foret magna, quæ tamen non eſt, eiuſmodi tamen ſanguinẽ inutilem eſſe, & per conſequens ipſius præſentiam naturæ optimè diſpoſitæ moleſtam, vti vice verſa ipſius profuſio valdè vtilis eſt. Quoad alteram rationem, ſolutionem continui,

iam ostensum eam paruam esse, post Vteri contractionem, dum infans inde extractus est.

Cicatricem, quæ post vulnus vteri incisi coalitum remanet, fœcunditatem non impedire.

CAP. II.

VErùm cõtra solutionem datam obiici potest: quòd si pars incisa adeò, vti diximus, se coarctauerit, tum & cicatricem paruam habebit, & eam valdè crassam, duram, & difficulter cedentem, ob multiplices fibras, quæ obscurè hinc inde intertexuntur: quæ omnes huiusmodi cicatrice firmiter colligantur. Quare vterus, inquiunt illi, eò loci satis dilatari non poterit, ad commodè fœtum in latum collocandum, & æqualiter continendum: & sic cicatrix hæc, vt ipsis videtur, aut conceptionem, aut gestationẽ, aut fœtus auctionem, aut robur Vteri, quò minus valeat in partu fœtum expellere, qui tũ ex omnibus partibus æqualiter dilatari debet, impedire poterit. Sed etiã quod peius est, poterit cicatrix hæc (inquiunt) in perpetuũ causare malum illud

illud quod Hippoc.2 de Mor.mul. Contortionem matricalem vocat,quę necessariò sterilitatem causat. Verùm quò ad primum,responderi potest,si consolidatio ex prima intentione facta sit (de quo problematicè alibi fuit disputatum)nulla aderit cicatrix,quę partẽ illam læsam, magis quàm alteram possit breuiorem reddere. At si sit ex intentione secunda, & adsit cicatrix, vterus sufficienter adhuc se dilatabit, ad bene continendum infantem,eò quòd reliquum vteri facilè se dilatabit. Quòd si quis instet, etsi hoc detur,tamen cùm vterus magis in vnum quàm alterum latus detrahatur, propter cicatricis duritiem futurum vt & fœtus vnà in id latus adducatur, & hoc pacto deformis reddetur. Verùm nego ego,ꝙ propterea malum aliquod matri contingat, neq; etiam infanti aliqua deformitas: quippe quod ex suprà dictis infantibus, qui post talem sectionẽ concepti, & nati fuêre,nullus fuerit,neque gibbosus,nec claudus,nec mãcus,aut alio modo deformis. Ruptura enim,quæ in mulieribus sectis(bono omine)remanet,cõducit infanti vt melius locetur,seque dilatet,& extendat,neque vllo modo qua-

ſi coactus detinetur, vt in omnibus obſeruatum fuit: nec etiam aliqua ex matribus mali aliquid perpeſſa eſt. Addo etiam, fœtum figurã & conformationem ſuam nõ ab Vtero accipere, tanquam ex proplaſtice, quidquid ab aliis in contrarium hac de re diſputatum fuerit, ſed solùm ipſi fœtui eſt conuenientis domicilij, hypocauſti & penarij inſtar, nõ ſecus quàm terra grano frumenti, aliisq́; ſeminibus: ſylueſtris aliáue arbor, ipſi taleæ, quæ inſeritur: calor item fotrix ouo ad generationem membrorum ex ipſius albumine. Virtus enim fœtum in vtero informans, ſemini tam virili quàm muliebri incluſa, tacitè inſita & abſcõdita eſt, (quemadmodum longè exactius alio in loco à nobis fuit diſputatum) quamuis etiam vterus ratione aliquarum qualitatum multũ adiuuet, ſi modò vera eſt Hippocratis ſentẽtia, qua ſtatuitur mares vt plurimum in dextra, fœminas verò in ſiniſtra vteri parte fieri. Quare ergo non poſſet commodè vnum continere, cùm duo etiam locũ habere poſsint? vel cur nõ duos, cùm ſæpius tres contineat? præſertim cùm aliquando abſque gemellis vnà cum fœtu Mola, aut aliud onus gra
uius

uius quàm ſit fœtus cum omnibus ſuis inuolucris, contineatur: nec tamen animaduertatur, ꝙ aut noxam infanti intulerit, aut ꝙ valdè moleſtum matri fuerit. Quò ad vltimum argumentum, quod ex autoritate Hippocr. eſt deſumptũ, quod erat de Contortione vteri, quæ vt plurimum ob attritionem, in difficili partu factam, aut ex caſu, aut ex imbecillitate naturali, vel accidentaria, & reſolutione alterius lateris, aut ex conuulſione, ratione plenitudinis alterius partis orta accidit: clarum eſt quòd cum hoc nihil commune habeat: propter cicatricem enim hac in parte nihil debilitatus eſt, neque relaxatus (ſed contrà potius corroborari deberet) neq; in alteram partem conuulſus (vti iam dictum) eſt: quare argumentum ipſorum nihil concludit.

Alter probandi modus, quo fæcunditatem cicatrice non impediri oſtenditur: argumento ducto à forti ad debile, quod conſiſtit in aſſertione noui Paradoxi, quod tamen verum eſſe, & experientia & rationibus Medicis comprobatum.

CAP. III.

CVM argumenta hæc, quæ allata fuêre, ab experientia & rationibus sint petita, satisfacere quidẽ deberẽt: verùm vnum adhuc confirmationis gratia addam: cùm Pessarium, satis quidẽ magnũ, latum & crassum, Vtero inseri possit, & in fundo ipsius vteri prius prolapsi, sed dein repositi, retentum (quo vterum in corpore contineat) nec conceptum, nec gestationem, nec etiam partum (quod & historiis & rationibus me probaturum spero) impediat: certè nec etiam cicatrix horum quicquam causare debet. Quod vt æquo animo suscipias, amice Lector, rogo, nêue hoc primo statim intuitu absurdum tibi videatur, tanquã omnium opinionibus contrarium, & præsertim vt præcipuis autoribus, tam veteribus, quàm neotericis contradicẽs, cum quorum discipulorum ne minimo quidem me conferre volo, vt sententiæ meæ applaudam, nisi quatenus & experientiis, & auxilio rationum veritate inexpugnabili roboratur. Quibus confidens, postquam diu restitissem, hæc proponere ausus sum, tam ad præcedentium confirmationem, quàm ratione ea, quod vero Medico

dico curæ esse debet, vt bona fide in communem hominum vtilitatẽ conferat, id quod nouum, & vero consentaneum in praxi obseruauit, in remediorum administratione, quæ illi solenni iuramento in bonum publicum fuêre communicata. Hac enim ratione factum, vt nimirum ex additionibus talibus, artes ad eam perfectionem, quam habẽt, peruenerint. Primò ergo diligenter ex suprà citatis historiis, rationibus & autoritatibus notare oportet, vterum modò magis, modò minus prolabi, tam propter causas externas & violentas, quàm internas, & id vel ratione humorum, aut sine humoribus: quæ vteri ligamẽta labefactant, & resoluunt, aut ipsius orificium & ceruicem dilatant. Hoc enim non solùm ex solo aliquo tumore, aut ipsius solidi corporis plenitudine, quòd potius vterum in corpore retineret, quàm quòd propelleret, accidere solet. Quod inde manifestum fit, cùm minus prolabatur & relaxetur, menstruis instantibus (quo tamen tempore succulentus, plenus, & grauis est) aut tempore gestationis, quàm fiat post fluxum menstruorum, aut post puerperium: propterea quòd menstruum, ante-

quâm profluat, tumidum reddit, aut infans, quia antequam in lucem edatur, vterum implet: hæc, ne procidat per orificium proprium & ceruicem tum nimis angustam, quàm vt vterus adeò dilatatus prolabi possit, impediunt, ita vt tum temporis mulier quasi curata videatur. Verùm cùm non diu in corpore vterus per se remaneat, Medicus artę auxilium fert, vt Hippoc. lib. de Morb. mul. docet. Sed & experientia noua ostendit, prę cæteris remediis, cõferre certi alicuius Pessarij insertionem, quod fortè casu inuentum, aut potius (meo quidem iudicio) ab industrio Medico, qui id quod natura tempore gestationis facit, aut instantibus menstruis imitaturus erat: & hoc quo impediatur, ne hæc domus, vterus nimirum (vt sic loquar) per proprium ostium egrediatur. Pessarium verò hoc, non simile est iis, quę solùm in ceruicem vteri inseruntur, propter varios & diuersos vteri morbos, quos aliquibus peculiari nomine Lemniscos vocare placuit: sed & commodum & idoneum est, ad indendum & retinẽdum in propria ipsius vteri concauitate. Pessi, aut pessarij, aut Emmoti nomen, aliundè mutuãtes, ipsi

tribuimus (aliis nominibus deficientibus) cùm de eo in ſpecie ab antiquis nil fuerit traditũ. Qui voluerit, Syphonem (Gallis *soupompe* dictum) nominare poterit, ad ſimilitudinẽ inſtrumentorum hydraulicorum, quæ à Gallis *pompes* nominantur, cũ quibus in vſu ſimilitudinem aliquam habẽt. Illa enim vterum in corpore retinẽt, quemadmodum hic ipſam aquam in hydraulo.

De Peſſarij huius inuentione, & diuerſitate.

CAP. IV.

QVod à veteribus de hoc peſſario nihil vnquam perfectè traditum fuerit, mirum nõ eſt, cùm infinita ſint leuia & commoda auxilia, quæ à mulieribus experiẽtia quotidiana inueniuntur: quę nõ minus ingenioſæ ſunt in morborum propriorum auxiliis adinueniendis, quàm natura verecundãtur viris morbos ſuos exponere, qui inter ipſas ſecreti habentur, ita vt plerique ex ipſarum Medicis ignorent: credo ego, apud ipſas hoc Peſſarium diu loco ſecreti habitum fuiſſe. Verùm hoc tempore Chirurgorum aliqui hac de rę, ſed diuerſimodè libros cõ-

ſcribunt, & lectiones habent: nimirum quoad materiam, ex qua hæc Peſſaria facta ſunt, quoad figuram, & quoad vſum. Aliqui enim ex ſola cera, alij ex argento, aut auro excauato, alij ex ſubere cera tecto conficiunt. Præterea aliqui figura rotunda, alij ouali, alij triangulari, aut quadrangulari, inæqualibus tamen lateribus, aut in angulos obtuſos formãt: alij forma cordis depreſſi, alij ex rotunditate oblonga & obtuſa figurant: alij denique rotundos in latitudinem, quæ in medio aliquando, aliquando verò nõ perforata ſint, parant. Sic etiam multi indentes, funiculum ad alterum extremum alligant, quò commodius quando voluerint extrahere, poſſint: alij abſque funiculo indunt, ita tamen vt ſine magna moleſtia, quando viſum fuerit, extrahere poſſint, non ſecus quàm ſi funiculus alligatus eſſet. Sunt verò alij, qui nunquam eximunt, quale eſt hoc peſſarium, de quo ſermo eſt, quod quando in interiori vteri capacitate eſt, tamen nihilominus mulieres viris cõcumbere poſſunt, etiam maritis, ſi modò ipſæ velint, ignorantibus: ſiquidem non ſolùm locus laxus & amplus eſt, in quo continetur,

tur, ſed etiam figura æqualis & polita eſt. Nec impedit etiam quò minus mulier concipiat, eundem conceptum retineat, vtero gerat, & pariat. Quod ſanè admirādum auxilium, tutumq; eſt, quo tanto malo præcipitationis vteri occurri poteſt, ita vt ſæpius malum omnimodè curet, poſtquam aliquo temporis ſpatio in corpore geſtauêre, ita vt eo opus poſtmodum non habeant. Imò etiam ſi mulieres prius propter vteri præcipitationem concipere non potuêre, vt concipiant auxilio eſt. Si enim Epiploon os vteri comprimens, vt 5. Aphor. 46. Hippocrates habet, conceptū impedit, quantò magis tantus vteri prolapſus id impediet, qui in ſeipſum relaxatur, quaſi ſeipſum oppreſſurus, niſi hoc modo in his occurreretur: quemadmodum in aliis fit, corpus emaciando, quod ſæpius diæta conuenienti à nobis præſtatur.

HISTORIAE ALIQVOT CIRCA HOC PROPOSITVM.

Paradoxum, quo ostenditur etiamsi mulieres Pessarium tale in Vteri corpore ferant, nihilominus tamen ipsas & concipere, & Vtero ad præfinitum à natura tempus gestare.

CAP. V.

en Puisaye.

CVM iampridem mihi recitatum foret Puissaye mulierem quandam esse, quæ gestando hoc Pessarium, plures habuerit liberos: & postmodum etiam ab Obstetrice Picarda, Preignon nomine, (quæ à magnatibus propter insignẽ eius in arte & experientiam & dexteritatem summè expetebatur) eadem mihi essent narrata, nunquam tamen vt nec & alij, fidẽ adhibere volui. Interim tamen non desij pluribus in locis ita diligenter hoc perquirere, donec tandem quod volui cognouerim, præsertim cùm nuper etiam huius medicamenti effectum viderim, quod prius mihi non minus visum incredibile, quâm olim fuit etiam doctissi-

doctiſſimis ſub zona torrida habitatio, quæ tamen non ita pridem opera quorundam Nautarum nobis expoſita & patefacta fuit, idque contra celeberrimorum, qui vnquam fuêre, tam Mathematicorum, quàm Coſmographorum ſcripta doctiſſima, quæ indubitanter pro veris habebantur. Quare vt etiã peſſarium hoc cognoſcerem, elapſis diebus Vernolij prope Senlicetum & in vicinia anno 1579. omnibus modis laboraui, ita vt & viderim & allocutus fuerim, & familiariter etiam cum pluribus mulierculis contulerim, quæ tali peſſario vſæ fuêre, & adhuc vtuntur, quarum pleræque nomen celari volunt: verùm eæ, de quibus in ſequentibus erit ſermo, hoc tanquam omnibus vicinis notum non tegunt. Aliquæ etiam ipſarum ſunt, quarum ne quidem mariti ipſas peſſario vti ſciunt: propterea harum etiam nomen ſubticere oportet.

à Verneul près Senlis.

Clementia Heraudie, dicta Finet, Geruaſij du Mont opificis vxor, (quæ iam olim Giſortio Normandiæ Vernolium cõceſſit) Ioannis Herauldie Finet dicti, olim Giſortij Tonſoris filia, cũ valdè iuuenca nupta fuiſſet, ante decimũtertium

de Giſors en Normandie.

ætatis annum prolem habuit, quæ res fortè in causa fuit, cur vteri procidentia laborârit. Ex Galeni enim sententia, libro de Natural. facult. sæpius ob fortem conatum in partu vterus prolabitur. Quare cùm ab ipsa vterus, etsi rursus corpori inderetur, contineri non posset, pater ipsius, qui Chirurgus erat, pessarium tale illi præparauit, qualia ipsa nunc parat, & aliis mulieribus, quæ eo opus habent, exhibet: cuius nomine sæpius tam à vicinis, quàm ab iis, quæ in locis remotis habitant, consulitur. Hæc dum pessarium tale ferret, tertiò concepit, vtero gestauit, & peperit: quamprimum enim esset enixa, rursus vtero indebat, eo solùm absterso, & butyro oblinito, nec alio nouo vtebatur. Ita vt iam ab annis quadraginta & vltra, vno eodémque pessario solùm vsa sit, absq; vlla ipsius pessarij corruptione, aut ipsius suberis putrefactione. Dein etiam eius loci, vicinæque Obstetrices (præsertim verò la Mineuse nomine) constanter mihi affirmârunt, ipsas iampridem plurimis mulieribus in partu adfuisse, quibus prædicta Clementia, pessaria dederat: inter cæteras autem mihi nominabant mulierem la Nurette dictam,

ctam, quæ filium ante annos nouem erat enixa, qui mihi ostensus fuit: cui, cùm ante exclusum fœtum, pessarium procidisset, ipsa quarto à partu die, cùm vterus rursus prolapsus foret, denuò indidit, quod postmodū semper ad mortem vsque absque molestia, in vtero reseruauit. Præterea tale etiam pessarium ab eadem Vernolij Geneuefæ Salantin nomine, adhibitum fuit, cui in primo matrimonio ob difficilem partū vterus prociderat. Quod cùm per annos quatuor gestasset, interim licet grauida facta, pessarium tamen hoc toto gestationis tempore etiam tulit, quod tribus ante partum septimanis sponte prolapsum (qđ sanè propter eam quæ sequitur de reclusione oris vteri in grauidis disputationem, notatu dignissimum est) ita tamen vt idcircò ante præfinitum à natura tempus, enixa non fuerit. Infans trium nunc annorum est, nec hactenus ipsius mater pessario opus habuit, cùm ab vteri prolapsu rectè fuerit curata: ita vt ab eo tempore rursus filios gemellos adhuc viuentes pepererit, quod sanè multis de causis (quas breuitatis habita ratione omitto) memorabile est.

Confirmatio prædictorum, quæ rationibus aliquot, contraria soluentibus argumenta, absoluitur.

CAP. VI.

CVm scripserim pessarium hoc in interiorem vteri cauitatẽ inserendum esse, doctorum aliqui sunt, qui contrarium sentiunt, sentientes pessarium in collum vteri solùm inseri, nec posse vlterius quàm ad os vteri immitti. Verùm ipsorum obiectionibus (quæ potius ab autoritatibus, vel præiudicio aliquo, q̃ ex rationibus solidis dependent) respondendum, quibus solutis clarè ostendemus, non solùm possibile, sed etiam necessarium esse, vt ad pessarium hoc indendum os vteri recludatur: quod duabus rationibus absoluere possemus. Primò quidem Problemate, iampridem à quibusdam studiosis doctissimis, primũ quidem in fine cuiusdã Anatomes, dein etiam Monspessuli in disputatione, vt vocãt Quodlibetaria, proposito. Quod quidem tametsi rationibus haud euerti possit (remoto omni præiudicio) ne tamen aliquorum lectorum aures delica-

tas

tas offendamus, in aliam diſputatio. .m problema hoc reiiciam, quod in Scholis, potiſſimùm verò Anatomicis, commodius exponi poterit, ſubiecti & terminorum quibus vti oportet ratione habita. Quare ad alteram rationem, quæ magis ſeria eſt, deſcendam, quæ talis eſt:

Si totus vterus in modum ſacci inuerſus, (vt contra Græcos ex Arabibus probauimus) ex interiore corporis parte, extrorſum prolabi poteſt, imò ſæpius vltra medium femorum, & mole duos pugnos excedente, tum oportet neceſſariò, vt hoc magnum, craſſum & oblongum vteri corpus, per ipſius os tranſierit, & rurſus etiam abſque magna difficultate pertranſeat, quando is in naturalem locum reponitur, & id antequã peſſarium, de quo agimus, indatur: quod tamen quàm ſit ipſius vteri corpus, longè minus eſt. Quare ergo non ſubitò & tum etiã quando recenter os vteri dilatatum eſt, facilè peſſarium hoc inderetur? quod cùm ſemel inditum eſt, in vtero ita ſe diſponit, vt nec ipſum, nec etiam vterus excidat, ſi modò peſſarium vt conuenit ſit paratũ.

Quare amplius non miror, ſi mulieres iis peſſariis vtentes, quæ multi Chirur-

gi rem non intelligentes, suo more parata & effigiata adhibent, & in collum vteri, nõ autem in capacitatem indunt, parum, aut nihil omninò fructus persentiant: sed econtrà sæpius plus q̃ prius molestiæ perferũt, tam quoad dolorem, quàm impedimenta in actionibus muniisque domesticis. Adde etiam, quòd potius vteri prolapsum causant, quàm quòd retineant, cùm vteri collum, per quod delabi debet, dilatatum retineant.

Corollario alia instantia, quæ contra oris vteri in mulieribus grauidis apertionem adferri potest, soluitur.

CAP. VII.

CVM hanc disputationem de apertione oris vteri, vsque ad mulieres grauidas perduxerimus, (quod sanè hodierna die paradoxum est, vt sunt & alia plura) paucis pro eius probatione, rationem eam quę sequitur, subiungemus. Quæ sanè ratio sententiæ Hippocrateæ correspondet, licet Aphorismo 51. lib. 5. nobis contrarius esse videatur: quo in Aphorismo perspicuis verbis exponit:

Os

Os vteri in iis,quæ vterũ ferunt,comprimi. quod ſanè nõ de adeò exquiſita & perfecta occluſione intelligi debet, quemadmodũ Galenus intellexiſſe videtur, qui inquit: à conceptu vſque ad tempus ipſius partus, ita occluſum eſſe os vteri, vt ne quidem apex alicuius acus indi poſsit. Quę ſanè opinio introducta & per manus tradita fuit: ſiquidem primo intuitu videtur, quòd ſi ſecus ſe haberet, futurum vt ſemen ſtatim elaberetur: quod tamen etiam abſque hac perfecta occluſione ab vtero expetitur, recipitur, agglutinatur, & retinetur, niſi ob violentam concuſſionem effluat, vti ei ancillæ, de qua Hippocrates, accidit. Vocabulum hoc Græcum σύλληψις, aut Latinũ conceptio, cauſa fortè fuit huius opinionis, quaſi ſignificans vterum neceſſariò vndiquaque ſperma complecti debere. Verùm Galenus in Commen. aphor. 1. lib. 6. in voce Lienteriæ, ſatis oſtendit, ſæpius rem non talem eſſe, qualem vocabulum vſu receptum denotare videtur. Sed præter inſtantiam, circa hoc Peſſarium ab αὐτοψίᾳ deſumptam: contrarium tamen huic ſententiæ multis naturæ effectibus oſtendi poteſt, cui ex artis decreto lex nulla ſta-

tui poteſt: inter quæ ſunt: primò quidẽ Superfœtationes, de quibus adeò multa ſcripta fuêre, ſiue ſint naturales, quando nimirum fœtus vnus poſt alterũ concipitur, vti probabimus: ſiue non naturales, ſub quibus omnis generis moles informes, molas item & irritos inutileſq; conceptus colloco: ex quibus ſuperfœtationibus nulla vnquam fieret, ſi os vteri non recluderetur, vti multi ſentiunt. Verùm quidem eſt receptam opinionem eſſe, rudiores molas ex ſolo ſpermate muliebri oriri. Hoc ſi verum eſſet, tum argumentum noſtrum hîc locum non haberet. Hæc enim ouis ſubuentaneis, ouis nimirum gallinarum ſine gallo degentium aſſimilatur, quæ oua licet ſint ſterilia, nihilominus tamẽ forma, figura & ſapore, cum aliis conueniunt. Sed eiuſmodi irriti & inutiles conceptus, cum vero Embryone fœtûve nihil ſimilitudinis habent. Verùm cùm talia rarò aliis quàm mulieribus maritatis, aut viro cõcumbentibus, grauidis, aut nõ grauidis accidant, idcircò multi ſunt, qui contrarium ſentiunt, ſtatuentes ſemen virile imperfectum, & facultate formãdi fœtum priuatum cum ſemine muliebri concurrere.

rere. Cuius causa ab vtero attrahitur, qui eum retinet, & sanguine menstruo alit, quod non faceret, si muliebre solùm semen adesset, absque virili, quod tamen vterus appetit. Qui huius opinionis sunt, parum certè aliquarum puellarum aut monialium, aut viduarum honorem curant, quibus nescio quomodo talia accidere solent: quare ipsorum sententiæ esse nolo, & propter ipsas à proposito (in præsens) desistam. Quoad naturales superfœtationes, hoc verum esse, quòd duo infantes, dierum aliquot interiecto numero, vnus post alterum conceptus sit, sufficienter ostendunt, quod iam pridem Pithuueris semel obseruaui, in muliere quadam, quæ tribus septimanis post priorē partum (è cuius puerperio iam erat egressa) secundum infantem enixa est. Hanc rem, historia Dominæ de Malorthye, quæ omnibus nota est, comprobat, quæ ita se habet.

SVPERFOETATIONIS historia.

DOmina Maria è Nouo castro, cùm ex Barone Cremalliensi nouē libe- *de Neuchâstel.* *de Cremaille*

ros ſuſcepiſſet, ſecundo contracto matrimonio cum D. de Malorthye, ex quo grauida reddita, tres filios vnà vtero geſtauit: hinc factum (vt cùm paruæ ſit ſtaturæ, ſed tamen fertilis) vt adeò fuerit grauata, quòd circiter quintum menſem ex filiis vnum tantùm ſit enixa. Quare cùm exiſtimaret D. Theobaldus (vt & ipſa) celebris Medicus ad Caſtrum Theodorici in Campania, alios duos filios, nihil aliud quàm lochia retenta eſſe, aut molas, irritóſve conceptus, ipſi poſt octauũ ab abortu diem, forte medicamentum, ad hæc expurganda aptum exhibuit, qđ ſanè abortum ſecundum duorum aliorum filiorum cauſauit: qui adeò integri & viuaces fuêre, vt ipſemet Medicus, quem conſilij ſui pœnitebat, teſtaretur, niſi medicamentum purgans vim ipſis intuliſſet, licet prius abortũ fuiſſet paſſa, quod tamen abſque dubio ad rectam perueniſſent maturitatem. Ab illo tempore ſępius grauida facta, & ferè ſemper gemellos tulit, modò puellos, modò puellas. Verùm dum ſemel vtero geſtaret, à cuiuſdam canis vehementi impulſu adeò læſa fuit, vt ſtatim malè habens non dubitarit quin apud eã fœtus eſſet mortuus

à Chaſteau-tierry.

tuus

tuus: quare quindecim dierum ſpatio pòſt, duos infantes peperit, quorum alter mortuus erat: quem diu antè mortuum fuiſſe manifeſtè erat colligere: alter verò viuebat, ſed adeò debilis, propter malum à fratre gemello communicatum, ita vt triduo integro ſugere non potuerit: diligenti tamen cura factum, vt indies melius ſe haberet, qui nunc annorum eſt octodecim, & Regis Galliarũ aſſecla. Quas Hiſtorias, ex epiſtola quadam, quam habeo, à D. de Malorthye, ad Dominã Bellouocam Nangienſem ſcripta deſumpſi, in qua omnia in ſpecie deducit, quámque manu propria ſubſignauit, poſtquam à D. Seureo docto & exercitato Medico Melodunenſi diu precibus ſollicitatus fuiſſet: eum enim rogaram, vt hoc officij amico, idq; in bonum publicum, præſtaret. Infantium hoc modo naſcentium, poſtremum natu Romani, vt monet Plinius, Vopiſcum cognominem fecerunt: quam vocem ex Græco ortã interpretor, quaſi ὑιὸς ὄπισω κυόμενος, infans poſt natus.

de Beauuais de Nangi.

à Melun.

Propoſito noſtro conueniunt ſuperfœtationes, nõ ſolùm ſi infans vnus poſt alterum naſcatur, ſed etiam ſi ſimul con-

cepti, diuerſo tamen tempore lucem hãc aſpiciant, vt ex Aphoriſ. 37. & 38. lib. 5. Aphoriſmorum Hippocratis colligere eſt, in quorum primo inquit: *Si mulieri vterum gerenti mammæ repentè graciles fiant, abortit.* In altero verò: *Mulieri geminos gerenti, ſi altera mamma fiat gracilis, alterum abortit: & ſi quidem dextra mamma gracilis fiat, marem: ſi verò ſiniſtra, fœminam.* Hinc manifeſtum euadit, quòd licet alter fœtus matrem in grauiditate conſeruet, vt non abortiat, nihilominus tamen alterum abortu reiici: & ſic conſequenter ex ipſiuſmet Hippocratis ſentẽtia liquet, os vteri etiam in grauidis, imò ſummè recludi, quo fœtum mortuum tanquam rem, quę ſibi ponderi & moleſtię eſt, reiiciat: ita tamẽ vt viuus adhuc fœtus, qui non in lucem prodit, ſed reſeruatur, nil moleſtiæ perferat.

Dein, plures grauidæ ſunt, quæ tam abſque propria, quàm ipſius fœtus moleſtia, copioſo fluore vterino phlegmatico, menſtruiſque albis laborant: quæ omnia aliundè quàm ex cauitate vteri profluere nequeunt, quidquid in diuerſum ab aliis dicatur. Etſi enim concedendum foret, quod tamen minimè neceſ-
ſum,

ſum, ſanguinem menſtruum in grauidis ex venis cruralibus profluere, & ex iis venis, quæ collo vteri ſunt inſertæ, quæ ſolùm ſanguinem continent: dici tamen non poteſt eiuſmodi humores & excrementa, quæ nullo modo ſanguinea, ſed cruda, viſcoſa, craſſa, interdum putrida, pallida, viridia, ſed ſæpius decolora ſunt, in tanta copia, aliunde q̃ ex quadam ampla concauitate, vbi humores hi collecti fuêre, promanare: non autem ex quopiam loco, qui perpetuo fluxui obnoxius ſit, vt eſt collum vteri, quod in recipiendis, & ſtatim reiiciendis excrementis vteri pari munere fungitur cum naribus, quæ craſſum, aut copioſum mucū ſtatim euacuant, qui primò collectus, & longo tempore in ſuperioribus concauitatibus, ſupra oſſa Ethmoidea infarctus fuit. Neceſſariò enim oportet, vt eiuſmodi vteri excrementa, ſi talia ſint, qualia ex vteri collo promanare conſpiciuntur, primo fuerint recepta aut genita, diuq́; in quadam earū partium concauitate retenta, quæ alia eſſe non poteſt, q̃ ipſius vteri capacitas, ex qua cùm hæc excrementa promanant, tam in iis quæ grauidæ ſunt, q̃ quæ non ſunt, ſi modò

excerni debeant, vt ipſius os recludatur oportet.

Verùm licet eiuſmodi excremēta, aut fluores vterini vnius aut alterius ſuperfœtationis, conceptionem præceſſerint, aut eam ſint ſecuti, nihilominus tamen hoc ad ſentētiæ noſtræ confirmationem facit. Si enim præceſſerint, æquè admiratione dignum, quomodo poſtmodum concipere potuerit, quàm mirum videtur fieri poſſe conceptum ſupra cicatricem aut peſſarium, ex ſubere cera obducto, & bene compoſito: quod tamen fieri poſſe, ſtatuimus. Contrà verò huiuſmodi molæ, aut fluores menſtruorum al borum, quemadmodum etiam ſuperfœtationes, ſi poſt conceptum ſuperuenēre, tum os vteri grauidę recludi oportet, quo fluxui eiuſmodi humorum exitus detur, quemadmodum etiā ad receptionē noui ſpermatis, alio iā prius recepto.

Tum, hoc inde etiam apparet, ſi plurimorum ſententiam magis veriſimilem ſectemur, quæ eſt de emiſſione ſpermatis grauidarum viris concumbentium, in quibus non ſecus quàm prius, ſperma ē vaſis in vterum excludetur, vteriq́ue collum lubricum reddit, quod ſine oris v-

teri

teri reclusione fieri nequit.

Quartò, notandum, grauidarum aliquas, præsertim valdè sanguineas, vt quotidie obseruare licet, & qua de re etiam plures scripsêre, ordinariè menstruas suas purgationes, & eas copiosas, habere: absque tamen fœtus nocumento, vt qui plus alimenti, quàm indigeat, habeat: ratione etiam cuius sæpius sanguinem venæ sectione ipsis detrahimus, ad grauiora symptomata, non solùm ipsius plethoræ, sed etiam cacochymiæ, quæ breui subsequitur, euitanda. Hippocratis tamen tempore periculosum hoc erat, quia eius ætate copiosior sanguis, quàm nostro tempore fiat, mittebatur. Hanc ob causam 5. Aphor. 30. vt à venæ sectione abstineatur, monet. Veruntamē sanguis hic menstruus grauidarū, etiam ex ipsius vteri capacitate promanat (vti alibi à nobis fuit ostensum) & quidem ex aliquorum acetabulorum reseratione, quibus fœtus per secundinam non alligatur: si enim ex his venis efflueret, abortus sequeretur, quod tamē non fit: sanguis autem hic profluens, non magis fœtui suis membranis inuoluto molestiam infert, quàm suprà dicta excremēta alba,

aut putrida faciant. Attamen tum fortè (non tamen necessariò) natura immediatè per venas aliquas ipsius colli vteri, & etiam aliquãdo per nares & per hæmorrhoides se exonerat: quæ tamen loca minus quàm sit ipsius vteri collum sunt accommoda, imò etiam quod sæpè obseruaui, vomitu sanguineo, qui tempore menstruis præfinito fiebat, quæ res in talibus naturæ reuulsionibus admiranda, non tamen arte medica imitanda.

Quinto, rationis loco, Analogia vtemur & similitudine inter vterum naturaliter in corpore retentum, & huius mali curationẽ, auxiliumq; artificiale, qđ mouemus. Mulier enim quæ solùm post menstruorum fluxum, & cum vtero non gestaret, vteri procidentia diuexabatur, se curatam, aut saltem subleuatam persentit, cum grauida est, aut quando tempus menstruorum instat. In primo horum duorum casuum, infans qui prohibet ne procidat (vt facit etiã pessarium) non in collo, sed in concauitate vteri sedem habet. Quò ad alterum, certum est sanguinem menstruum, dum vterum intumescere facit, (quod & pessarium eo dilatando facit) ne elabatur, pari pacto prohi-

prohibere, cum materia, internæ ipsius vteri substantiæ, non autem collo ipsius sit imbibita.

Sextò, melius adhuc exinde hoc appa ret, quòd viri propter pessarium hoc satis magnum (quando semel vtero inditum est, & inde non retractum) non intermittant frequenter cum mulieribus conuersari, & quidẽ absq; noxa aut impulsu, imò vt etiam maritos lateat, si modò mulieres ipsos celare velint. Quòd si solùm in vteri collum pessarium esset inditum, propter ipsius magnitudinem ipsos latere non posset. Quare necessariò sequitur, vt in concauitate vteri tale pessarium contineatur.

Pessarium non impedire, quin aptè semen & recipiatur, & vtero rectè adhæreat.

CAP. VIII.

VErùm metuendum non est, eiusmodi pessarium (si modò vti oportet, formatũ & compositũ fuerit) impedire posse, quò min⁹ sperma viri & mulieris, vti conuenit, recipiatur, agglutinetur, & parietibus internis ipsius vteri adæreat,

quod & alterũ in Medicina Paradoxum esse videtur, sed tamen cum Hippoc. doctrina conueniens. Si enim tale semẽ receptum, vni solùm ipsius vteri parti adhæreat, & ab ea alimentum sumat, satis est, modò pro ipsius conseruatione & nutritione, sufficiẽtia acetabula adsint, nec magis omnibus opus habet, quã infans duabus mamillis, si vna sufficienter alimenta (vt sæpè accidit) ministret. Quare pessarium hoc ex subere paratum, nõ impediet, cùm sit mediocre, leue & politum, & sic per consequens Embryonem nec comprimere, nec detrudere, nec lædere potest, quod in brutis polytocis, præsertim catellis vtero contentis, obseruare licet: quorum singulorum secundinæ separatim adhærent, à se inuicem satis distinctæ. Ratio hæc punctum meretur, non solùm propter huius dubij explicationem, sed propter nouam, veram & necessariam ipsius Aphorismi 59. lib. 5. interpretationem, quo in Aphorismo Hippocrates ostendit, mares dextra, fœmellas verò sinistra vteri parte contineri, quod de adhæsione intelligi debet: quod & ipsæ mulieres persentiunt, idq; vel ex pondere aliquo, vel ex motu Embryonis,

bryonis, in vno magis quàm altero latere, & hoc vsitatum & certius ipsarum secretum est, de sexu infantis prædicendi. Eadem hæc interpretatio, plures obiectiones, quæ contra Hippocratem fieri possent, soluit, præcipuè autem explicat Aphorismum 38. lib. 5. in quo agit, vt antè ostensum, de Gemellis: quorum si alter ex vno latere abortu excludatur, alter tamen ad præfinitum à natura tempus gestetur, necessariò sequi vt non vnà iisdem acetabulis adhæreant: secus enim si esset, vnà excluderentur, sed quilibet ꝑ propria acetabula secundinę adhæret.

Solutio aliarum obiectionum, & probatio, huius pessarij vsum, nouum non esse: licet assertio hæc, qua statuitur mulierem pessarium gestando nihilominus concipere posse, obseruatio noua sit.

CAP. IX.

HÆC sunt, amice Lector, quæ vera esse adinueni, & huic tractatui inserere volui, vt rem propositæ materiæ non dissimilem, tam quoad subiecti materiam, quàm quò ad rei nouę & parado-

xi affirmationem: quod tamen necessariò verum esse debet, aut sensus non solùm vnius, sed omnium, fallaces erunt, à quibus tamen principium & modus verum à falso discernendi, depẽdet. Addo etiam vtilitatem, quæ inde percipitur, imò & necessitatem, si rectè & dextrè adhibeatur, idque tam in commodum & leuamen matris, quàm ne spes adimatur vtero adhuc gerendi, dum eo etiam pessario vtuntur, quod secus non fieret. Rei veritatem omni inuidia remota tibi patefeci, dum & locorũ & personarum nomina proposui, quo iis in locis, & etiam alibi, huius rei veritatem cum iudicio perquirere possis, vsque dum tibi satis fiat, quemadmodum etiam à me factum est, donec temporis tractu in posterum, huius rei maiorem comprobationem accipias. Obiicies sat scio, hac de re nil vnquam traditum fuisse, tam à veteribus, quàm neotericis, qui tamẽ in aliarum rerum inuestigatione diligẽtes fuêre, nec etiam in vsum receptũ, nec obseruatum esse, à tot Chirurgis acutissimis. Quod sanè lubens concedo, ne cum contentiosis in disceptationẽ veniam, quod etiam de sectione nostra Cæsarea intel-

lectum

lectum volo: attamen rem tibi exposuimus, quam perpendes. Non enim omnia ea, quæ olim facta sunt, literis fuêre tradita, vt nec ea singula quæ rara & secreta fuêre ad nostram cognitionem peruenêre: semper enim quædam fuêre remedia, præcipuè inter mulierũ secreta propriis morbis conuenientia, quæ quasi per manus sibi inuicẽ tradidêre: quemadmodum & olim inter Medicorum secreta fiebat (imò ab ipso Asclepiade) qui plurima ex secretis solùm suis, quasi hæreditario iure detegebant, idque solenni iuramento dato, se ea aliis non expositoros, quod ex iuramento Hippocrateo coniectare licet. Inter mulieres hoc accidere, multo est verisimilius, præsertim in celandis iis, quæ ad partes genitales spectant: siquidem & viros ipsos, qui tamen minus ipsis verecundi sunt, pudet earum partium affectus exponere, ita vt solùm familiarissimis & quidem quàm tardissimè hæc exponãt. Quod à Plutarcho in libro de Curiositate traditũ fuit, dum inquit: Si Herophilus, aut Erasistratus, aut Æsculapius ipse homines vt dictum existentes, morborũ remedia & sanitatis instrumenta in manibus habẽtes,

vltrò aliorum ædes accederent, inquirentes esset ne vir aliquis circa anum, aut mulier aliqua cancro pudendorum laborans, qui ipsorum indigeret opera: illi certè tanquam aliorum secretorum indagatores, abigerentur.

Verùm hæc parua & leuia, sed perutilia, & certa remedia melius & rectius inter plebeios, qui qualicunque experientia contenti sunt, quàm inter magnates in augustioribus locis conseruantur. Sic enim sæpius fastuosus & arrogans Doctor quispiam, sed parũ exercitatus Medicus (qui Legislatoris instar, naturæ imperare putat, non autem ipsi vti deberet auxilium fert, iis remediis, quæ à natura quasi digito & ad oculum ipsi ostenduntur) aliud nõ facit, quàm vt vel inuidia, vel contemptu motus, quò minus alius quispiam minoris nominis melius ipso ægro succurrat, impediat. Hic error est, qui nos cæcos reddit, & sæpius in præiudicium maiorum nobis occasionem adimit, quò minus plurima bona remedia cognoscamus, quæ aliqui volunt nobis expectanda esse, sed frustra, ex Rhabarbari exhibitione, & venæ sectione, quæ sæpius tam barbara sunt, quàm sanguinaria,

naria, nisi ea certo cum moderamine & deliberatione potius fiant, quàm tyrannico imperio, quod rectè docti, boni, modesti & exercitatissimi sanitatis dispensatores facere norunt.

Verùm demus, hactenus hac de re à nemine quicquã scriptum fuisse, ad hæc nostra vsque tempora, quibus ingeniosus & industrius aliquis ex euentu variorum affectuũ consuetorum, vel inassuetorum, qui mulieribus accidunt hæc inuenerit (vt etiam in sectione hac Cæsarea vsu venit, licet obiiciatur hoc fortè temeritate quadam factum) attamen pati, bonum aliquod qualecunque sit interire, sacrilegium foret, quando tale bonum Deus per eiusmodi media & tales quos vult ministros, nobis patefecit, quocunque etiam tempore id cõtingat. Attamen crederem ego (quoad vteri in loco conuenienti solùm retentionẽ, non autem quoad concipiendi facultatem) hoc ab Hippocrate Aphor. 47. lib. 5. intellectum fuisse, vbi inquit: *Si Vterus intra coxas situs suppuratur, necessarium est emmotum fieri.* Si modò alibi quoque eius rei meminisset, eo nimirum in loco vbi speciatim vteri prolapsi curam tradidit; aut

ſi quiſpiam è veteribus ea de re quidpiam ſcripſiſſet: aut denique ſi huius Aphoriſmi interpretatio à Galeno tradita, aliò non pertineret, qui circa vocabulum διαπυήσῃ ſubſiſtit, quod pro διαπηδήσῃ aut διαπέσῃ ab illo tempore fortè poſitũ, quo Aphoriſmi hic ſit ſenſus: *Si Vterus intra coxas ſitus deciderit, aut deſilierit, neceſſariũ eſt emmotum fieri*. His non contrariatur ipſius vocabulum *Emmoti aut Linamenti*, emphaſeos allegatio, cùm ex diuerſis materiis, vnũ idemq; remedium fieri poſſit. At ſiue res ita ſe habeat, ſiue minimè, nolo tamen autoritatem tantorum interpretum, quos habuit, cauillari, quos ego & veneror, & imitari volo, qui ſæpius non metuere modeſtè ea, quæ ab ipſis erant inuenta, in vtilitatem poſterorũ proponere. Quo tacitè nos monuerunt (quod & meum eſt propoſitum) vt idem in gratiam noſtrorum faciamus: præſertim verò quando de veritate quæſtio eſt, quæ cùm Temporis ſit filia, à patre ſuo didicit, non omnia vno eodemque tempore producere. Sed vtcunque res ſe habeat, id tanquã alia bona acceptare debemus, & à manu non ingrata recipere, quando tempore ſuæ maturitatis nobis ſe offert,

prout

prout & per ea media, per quæ Deo (qui autor omnium temporũ eſt, & omnium ſeculorum parens) placuit ea nobis communicare. Cui ſit gloria, honor, cum gratiarum actione in æternum. Amen.

AD CHIRVRGOS

BREVIS EXHORTATIO DE ſectione Cæſarea, quomodo, quáue ratione adminiſtranda ſit: eiuſdem

FRANCISCI ROVSSETI.

CREDO ego promiſſis me ſtetiſſe, dum abundè ſatis teſtatum feci, ſectionem hanc tutò fieri poſſe, ita vt non ſit metuendum obiici poſſe, temerariè hanc ſectionem adhibitam fuiſſe, alterius vita in periculum coniecta, quo alterũ à morte vindicaremus: licet ſecus ambo in ſummo nimis periculo verſarentur, cùm ipſorũ ſalus in anguſto eſſet poſita. Quare hîc ſummam manum imponam, tibi (amice Chirurge) & ſectionis huius adminiſtrationem, & etiam præceptorum

methodicam conſcriptionem committens, vbi data occaſione rē feliciter peregeris, cùm vtrumque tantò magis tui ſit officij, quantò magis induſtrius es, & ſcientiam maiorem es adeptus: quantam ſcientiam, plures eorum, qui hāc ſectionem, vt potuerunt, adminiſtrârunt, non habuêre, quibus tamen feliciter ſucceſſit: quare ei, à quo ſolo omnis felicitas procedit, ſit laus. Sed tamen vt adhuc tibi gratificer, ſimque auxilio iis, qui non adeò in arte ſunt exercitati, donec (hæc vbi ſæpius exercueris) ipſis meliorē inſtructionem proponas, quemadmodum tractatio hæc meretur: quædam vniuerſalia quaſi in genere deliberatiuo, nec tamen curioſius proponam, vt facit nimis phantaſticus Pictor, qui dum manum à tabula remouere nō poteſt, exiſtimās magis affabrè ſe picturū id quod ſatis commodè erat delineatum, nil facit aliud, q̄ totum opus confundere & deuaſtare.

Primò tibi conſiderandum erit, aliquâne ſit ſpes alio faciliori modo fœtum nanciſcendi. Dein, ſitne mulier robuſta, & an ſigna lethalia adſint: præcipuè autem an non nimium ab Obſtetricibus, aut ob ſummos & violentos in partu

partu conatus læſa fuerit: aut quorundam Tonſorum carnificina crudeliter dilacerata, quod frequẽtius ab ipſis, quàm à matronis fieri ſolet. Si enim eam tum mori contingeret, cauſa mortis ſectioni tuæ, non autem ipſorum erratis adſcriberetur. Sic, poſtquam (inuocato tamen prius numine Diuino) aliquis, qui tibi ad id commodus viſus fuerit, iuſſu tuo, mulieri animum addiderit, & vt primò Deo bene confidat, dein etiam de tuo auxilio rectè ſperet, admonuerit: cõueniet te inſtrumenta hæc pauca habere, ad hoc opus peragendum neceſſaria: ita tamen vt hæc inſtrumenta ab ipſa non conſpiciantur. Nouaculam nimirum acutam, nouaculam rotundæ aut globoſæ cuſpidis, acum cuſpide triangulari filo inſtructam: ſpongiam mollem: pannũ lineum mollem, veterem, complicatum, conſutum & iam imbutum decocto calido, de quo in ſequẽti agetur, vel alio ſimili decocto, quo dein bene expreſſo, melius quàm ſpongia vteris, tam ad ſanguinem imbibendum & exſiccandum, quàm ad labia ipſius vulneris fotu adſtringente, & calore ſuaui ac blando fouenda.

Præterea etiã linteamina ſint in prom

ptu, quæ ipſi mulieri ſubſternantur, & circumponantur, quo ſanguis qui promanabit, tegatur, cuius etiã parua quantitas magnam profuſionem oſtentat, & tam mulieri patienti, quàm aſtantibus terrorem incutit. Adſint etiam faſciæ, linamenta, ſplenia, ſtupæ bene pexæ, puluilli, vſitatis medicamentis adſtringentibus, imbuti: quæ omnia in primo poſt ſectionem apparatu, ſeparatim habere oportet, aut eadẽ, ſi tibi ita videatur, coniunges. Poſtmodum vbi te monitore, vrinam, ſi fieri poterit, reddiderit, (quo veſica vacua deorſum concidat, & minus impediat, quamuis ea locum ſectionis non attingat) ſituanda eſt, ſi vires valeãt, ſupra lecti extimam partem in dorſum inuerſa & inflexa, ita vt tibiæ aliquantũ propendeant, ſed firmiter coniunctæ ſeruentur, ipſa verò blandè à familiaribus robuſtis & animoſis ſuſtineatur. Aut ſi vires ſint proſtratæ ſemidecumbens continenda (hic enim ſitus à Syncope præſeruat, quod in ſectione venę eorum, qui lipothymiis obnoxij ſunt obſeruare ſolemus) ita tamẽ vt verſus pedes aliquantum propendeat, tibiæ verò æqualiter ſint extenſæ.

Tum

Tum vnum aut alterum quod voles latus eliges, hoc enim in idem recidit, vt ex suprà citatis historiis colligere licuit. Attamen si Hepatis aut Splenis aliqua durities adsit, consultius videtur fore, si oppositum latus incidatur, idque variis de causis, de quibus alibi acturi sumus.

Si verò Hernia sit, in latere eo, quod incidere est animus, & quod censeatur intestinum ibi, nimirum inter Peritonæum & Vterum non hærere (difficulter enim ibi esse potest, quia Vterus in muliere valde grauida prius quàm intestinum se offert) tum ibi sectio fieri poterit, eò enim citius quàm in oppositum latus Vterus decumbit. Hac ratione fiet, vt postmodum ægrota, non ex vtroque latere sit Herniosa. Et licet intestinum se ibi offerret (quod tamen fieri nō potest) nil idcircò mali esset, modò in altum nouacula non adigatur, ne ipsum lædatur. Olim enim in curatione Herniæ, magna supra rupturam incisio, absq; tamen noxa fiebat, vt Celsus & Ægineta testātur.

Hoc facto, optimo atramento locum incidendum notabis, linea oblonga & recta per abdominis longitudinem du-

cta, cuius exsiccatio expectanda, ne rursus deleatur, quo recto tramite abdomen secetur. Fiet autem sectio inter vmbilicum & ilia, tribus vel quatuor digitis ab inguine pecten versus, & id secundum recti Musculi longitudinem, cauendo tamen ne vel caput, vel cauda ipsius Musculi lædatur. Notandum autem hoc loco, quod si sectio paulò altiori in loco potius, quàm nimis infernè fiat, eam meliorem & tutiorem ratione hæmorrhagiæ fore: minus etiam molestam, si Hernia remaneat: adhæc minus etiam doloris causabit. Sed & eodem atramento, in quatuor aut quinque æqualiter distantibus locis, quatuor aut quinque par uas lineas transuersales decussatas, super lineam primam per abdominis longitudinem ductam, notare oportebit, & vt exsiccetur, curandum: supra quas puncta futuræ futuræ sibi inuicem rectè respondentia locanda, quò recta fiat Gastroraphia.

His peractis, sectio ipsius Cutis, supra lineam dextrè adhibenda, ad pinguedinem vsque, sed cautè, nouaculam adigendo: cuius vulneris longitudo erit, dimidij circiter pedis, plus minúsue, prout mulier

mulier magno paruóve corpore fuerit, postea eodem prioris sectionis tramite, prudenter & quidem secundum longitudinem, Musculi ipsius Epigastrij incidendi, & etiam peritonæum. Sed cautè inquam peritonæum secandum erit: sub eo enim ipsius vteri corpus tum prætumidum se offert, ipsis intestinis, quæ abscondita subiacent, incumbens. Tum implorato diuino auxilio, vterus incidendus erit, ita tamen vt alta non fiat sectio, ne fœtus, si adhuc fruatur vita, lædatur: si enim mortuus sit, tũ citius omnia peragi possunt, cauendo solùm ne nimium mater lædatur. Incipienda erit sectio in summo ipsius vteri, & deorsum inter latus & anteriorem partem ducenda, quò iis locis, vbi sunt Epididymi, vasa spermatica, & Testiculi muliebres, caueatur.

Quod vt tutius fiat, consultũ erit, tum ad manus habere nouaculam alteram, dorso crassiore, acie acutissima: ita tamẽ vt ipsius acuminis principium globulo plumbeo aut buxeo muniatur (ad instar cultri eius, quo vtuntur ij, q omasa præparant, & intestina repurgant) ne acumine infans, dum se in vtero mouet, alióve pacto, lædatur.

Post fœtus & secundinæ extractionē, linteamine tenui, molli, blando & veteri, octies vel decies breuiusculè complicato, & sequenti decocto imbuto (quo loco spongia vti licebit) diligenter & blandè is, qui aderit sanguis, abstergendus est: ita tamē vt blando calore foueatur, quò duabus satisfaciamus indicationibus, & quidem cōtrariis, idque eodem tempore, habita ratione breuitatis temporis, quo id fieri debet. Decoctio sit talis:

Recipe herbarum Artemisiæ, Absinthij, Agrimoniæ, Betonicę, Althææ, Florum Maluæ arborescentis (quam Rosam transmarinam aliqui vocant) si reperiatur, foliorum aut florum Granatorum, Rosarum syluestrium odoratarum, Rosarum rubr. exsiccatarum ana M. j. rad. Aristolochiæ longæ & rotundæ, Cyperi, Schœnanthi ana circiter ℥. s. Fiat omnium decoctio vsq; ad tertiæ partis consumptionem, in vini crassi rubri & austeri ℔. vj. (sunt duæ pintæ Parisienses) dein coletur: colaturæ addatur Aquæ fabrorum hemina, id est, quartarij duo (est dimidia cheopina Parisiensis) & rursus vnâ bulliant. In hoc decocto temperati caloris,

Fleurs de Roses tremieres.

d'Esglantier.

caloris, linteamen complicatum, eo modo, vt dictum fuit, intingatur, & exprimatur: hoc eadem opera & saniem absterget, & partem læsam fouebit, sanguinis fluxum sistet, partẽ defatigatam corroborabit, & lochia, quæ fluere debent, promouebit. Sed hoc loco studiosè dictum illud, *Festina lentè*, obseruandum.

Hæc vbi ratione Vteri peregeris, & eum blandè in locum conuenientẽ, absque tamẽ sutura, reposueris (Vteri enim in seipsum contractio, quàm sutura melior est) tum statim Gastroraphia adhibenda (id autem festinanter fieri non debet) vulneri ipsius abdominis, ne frigore interiora afficiantur, obseruantes, & aptê vulneris labra committenda secundum lineas decussatas, vt iam dictũ fuit. Quæ quidem res & secundi alicuius operam requirit, qui intestina, quæ tum iuxta vulnus, quod consuitur, occurrũt, intrò trudat, ne ipsa vel acu lædantur, aut inter puncta suturę occludãtur, dum locum eum, quem prius Vterus iam retractus obtinuerat, occupant.

Nec etiam nimis cunctanter res agenda, vti prædictum, vel in curiosa gastroraphia administranda, vel aliquid cum

ægrotæ periculo experiundo, ne totum opus corrumpatur: ſiquidem experientia compertum, quod in iis, quæ inciſæ omnium optimè conualuêre, nil aliud quàm cutis, & quidem paucis punctis conſuta fuit, nec tamē propter herniam, quamuis valdè magna foret, aliquid moleſtiæ pertulerunt. Nam (vt eſt in prouerbio Gallico) melius eſt infantem mucoſum relinquere, quàm naſum omnino auellere.

Poſt ſuturā Abdominis, reliqua, quæ in aliis etiam recentibus vulneribus fieri ſolent, erunt adminiſtranda, vſque ad cicatricis generationem: frigus tamen ſummè cauendum: fiet autem id per vnguenta, cataplaſmata, emplaſtra, fotus, puluillos, ſtupas bene pexas, pro ratione temporis, & indicationibus conuenientibus.

Ratione autē Vteri, duo potiſſimùm conuenient: Peſſaria nimirum, & iniectiones in Vterum. Peſſaria erūt effigiata in formam penicilli, pollicis craſſitie, aut paulò minores, & ſatis longa, quò vſque in concauitatem vteri abſq; offenſa indi poſſint. Parabitur autem ex linteo, aut ex candela cerea perforata in mo-

dum

dum penicilli fiſtulati (quas Tentas cannuleas vocant) linteo, aut bombace obducto, butyro recenti, pinguedine gallinæ, oleo roſato, vitello oui inuncto: qđ ſæpius extrahendum, & rurſus intrudendum erit. Proderit tale peſſarium, tum ratione longitudinis, tum etiam ratione perforationis, quo ſaniei pateat tranſitus: dein etiam vt collum & os vteri muniat, ne ſaniei acrimonia afficiãtur: Hippocratis conſilium imitantes, ſi modò communem interpretationem ſequi velimus: *Si vterus inter coxas iacens ſuppuretur, neceſſarium eſt emmotũ fieri.* Quòd ſi ſæpius id extrahamus, nõ impediet quò minus puri, humori pituitoſo, aut grumis ipſius ſanguinis detur exitus, ſed potius ea ſecum ducet.

In eundẽ vſum Clyſteres vterini conuenient, qui ipſum fouebunt, abluent, abſtergẽt, roborabunt, & conſolidabũt: quæ parabuntur ex decocto Artemiſiæ, agrimoniæ, abſinthij, althææ, plantaginis, roſarum rubrarum: floribus aut foliis maluæ arboreſcentis, nepetæ: radicum ariſtolochiæ, ſalſæ parillæ, cyperi, ſchœnanthi, quæ omnia decoquentur in aqua chalybeata, addendo parum vini

crassi austeri, & optimi hydromelis aliquid. Horum nihil, aut parum, in suprà citatis historiis obseruatum fuit, quæ nihilominus tamẽ rectè, & citò curatæ fuêre. Quare si prædicta omnia reperire nõ liceat, non tamen ob absentiam (vt est in vulgari prouerbio) vnius Monachi, Abbatis electio intermittenda.

Victus ratio sit ex cibis euchymis, & sit, quoad vires concedent, tenuis. Mulieres enim modò enixas, & tali pacto exercitatas corroborare conuenit: at in vulneribus & apostematibus interioribus, exquisita victus ratio requiritur: quare medium seruare oportet.

Quòd si aluus non respondeat, Clysteribus ex saccharo rubro, diapruno simplici, butyro recẽti, oleo rosato, cum iure gallinæ pinguis, absque herbis & sale paratis vti oportet. Reliqua pro iudicio Chirurgi & prudentis Medici, qui fortè aderit, fient.

Verùm quemadmodũ Varro doctissimus, ex numero primariorum Romanorum, de Philosophia scribens, de ea non peculiariter tanquam dogma aliquod propositurus scripsit, sed solùm vt iuuentuti eius gustum aliquem proponeret.

neret. Sic etiam, candide Lector, me fecisse cogitabis, non quòd præcepta necessaria tradiderim, sed solùm vt te eius monerem, cuius partim ex inspecto opere, partim verò ex dato aliis cõsilio, quibus bene successit, obseruationẽ habeo, tibi id, quod hactenus obseruaui, digito ostendens, quò hæc tanquam ex tua officina profecta agnoscens, & etiam seriò postmodum ei incumbens id & tuearis, & prosequaris, ne præda, quam tuo labore eris assequutus, priueris. Ad qđ præstandum tibi Dominus successum largiatur, quo feliciter ad humani generis vtilitatem, ipsiûsque gloriam hæc præstare & perficere possis. Cui vt & Spiritui Sancto, sit honor & gratia per IESVM CHRISTVM Filium suum, Dominũ nostrum, in secula. AMEN.

FINIS.

MARONIANVM AVTORIS AD LIBELLVM.

Nunc te stramineum pro tempore fecimus, olim
Si fœtura gregem suppleuerit, aureus ibis.

APPENDIX VARIAS ET NOVAS HISTORIAS CONTINENS,

quibus ea, quæ in præcedenti Tractatu continentur, comprobantur:

à

CASPARO BAVHINO *addita.*

CVM in Tomi secundi Gynæciorum, Sectionis alterius Præfatione, pollicitus sim ea, quæ à Rousseto proposita sunt, confirmare, est vt fidem soluam. Verùm quum eo in libro quinque potissimùm proponantur:

1. Qua ratione fœtus viuus ex matre viuente extrahi debeat, & possit. SECT. I. & II.
2. Vesicæ sectionem, vulnúsve non esse lethale. SECT. III.
3. Vteri cũ fœtu putrefacti historiæ. SECT. IV.
4. Vteri vel sponte elapsi, vel absq; morte exsecti exẽpla. SECT. IV.

5. De

5. De variis Peſſariis, & quomodo ea conceptum non impediant, idq́; ſuperfœtationis exẽplo. SECT. VI.

Conabor hæc exemplis & hiſtoriis partim mihi per literas communicatis, partim ab Authoribus deſcriptis, & partim ex propria obſeruatione petitis, illuſtrare & comprobare.

I.

EXEMPLA ALIQVOT τὴν ὑστεροτομοτοκίαν comprobantes.

HISTORIA. I.

CVM circa annum ſalutis 1500. Eliſabetha Aleſpachin, Iacobi Nufer ὀρχοτόμου, in pago Sigershauſen (præfecturæ Gottliebanæ in Turgauia, parochiæ Altishvuilanæ) vxor, primo vtero geſtaret, & iam doloribus partus per aliquot dies diuexaretur, ad ſe Obſtetrices tredecim, & aliquot lithotomos vocauit, à quibus, fruſtrà tamen, opem ſperabat, cùm nec fœtus excludi, nec etiam dolores mitigari poſſent. Quare iam deſperata ſalute, maritus vxori cõſilium ſuum

communicat: quòd si consentiret, velle se quò speraret, annuente Domino fœlicem successum in ipsa suam experiri industriam. Annuente ergo ipsa ad Archipręsidem Frauvuenfeldensem abiit, rem vti se habebat, exposuit, conatum aperuit, licentiamque sibi dari rogauit. Re intellecta, Archipræses primùm quidem difficiliorem se exhibuit: dein verò fiducæ mariti confidens, annuit. Quare licentia impetrata, domum redit, Obstetrices alloquitur, & hortatur, vt quę cordatiores sint, sibi & vxori in Hypocausto assistant: timidiores verò ex conclaui recedant: moliturum enim se aliquid, quo, benedicente Domino, salutem Vxoris speraret. Obstetrices ergo, consilio magna cum admiratione intellecto, ex ipsis vndecim è conclaui recessêre: duæ cordatiores cum Lithotomis mulieri parturienti adstitêre. Quare Maritus implorato primùm diuino auxilio, & ianua diligenter clausa, Vxorem mensæ imponit, abdomini vulnus (non secus quàm porco) infligit. Verùm primo ictu ita fœliciter abdomẽ aperuit, vt subitò infans absq; vlla læsione extractus fuerit. Cùm iam vndecim Obstetrices, quæ præ foribus

bus ſtabant, infantis vagitum audirent, intrare (ſed fruſtra) expetebant: non enim intromiſſæ fuêre, antequam fœtus mundatus, vulnusque Veterinario more conſutum foret, quod poſtmodum abſque alio ſuperueniente ſymptomate, fœliciter coaluit. Eadẽ enim poſt hancce τομοτοκίαν, ſecundò gemellos enixa eſt: quorum vnus Iohannes Nufer nomine, pagi Sigershauſen Præfectus, annũ iam agens ſexageſimum, anno octuageſimo tertio adhuc in viuis fuit. Poſt hos gemellos, quatuor alios liberos enixa eſt. Exſectus verò infans, primùm anno ſalutis ſeptuageſimoſeptimo, diem ſuũ clauſit. Huius etiam mulieris liberi atque nepotes adhuc viuunt ſuperſtites.

HITTORIA II.

Viuum valentemq; educi fœtum poſſe, tum omnibus quidem integris ipſius rebus, tum etiam matris: vtero nimirum ad latus vmbilici alterutrũ diſſecto prudenter. Cuius argumenti diſceptationem, quãdo rationibus multis & operibus, etiamque euentis nouiſſimè confirmauit Doctor Franciſcus Rouſſetus, vir vitæ & artis clarus, integritate &

vtilitatis publicę amantiſſimus: rati deſiſtendum nobis ab hoc incœpto, cenſuimus indies rem noſtram, hoc eſt, Hippocrateam, eodem pacto vniuſcuiuſque Doctorum opera ſcriptoque amplificari oportere. Sed inter omnia duo ſunt, quæ haud poſſumus ſatis demirari. In primis etenim Buneum Tonſorem iſthunc iuuenem & inexercitatum diſſectorem aliquando rogabamus, anno nempe ſalutis 1571. quum ad medicinam faciendam vocati veniſſemus in Vinetū (quæ villa eſt ſui quondam poſſeſſore domino clariſſima, Regis Cancellario digniſſimo, bono viro, piiſſimoque Hoſpitali) quánam id arte præſtaret, induſtriáque. An cutim primùm diuidere ſolitus eſſet: deinde an hos vel illos potius Epigaſtrij muſculos, poſtremóque Peritonæum, ipſumque tandem Vterum: an quæque hæc ſeparatim ſcilicet, an verò ſimul vniuerſa. Quæ nobis percontantibus, nec ſine ſtudio & admiratione, totus ipſe obſtupuit, obmutuitq́;: cumq́; vrgeretur magis, faſſus eſt is ingenuè noſtras interrogatiunculas ænigmatū plenas ſibi videri. Se ſecurum tunc ab omni metu, ventrem fœtus granditate diſten-
tum

tum quàm maximè, non ſecus ſcalpro ſolitum diuidere, quàm abſceſſuum aliud omne genus. Partes diſſectas non re, nec verbo potuit vnquam rogatus diſcernere, & ne vllam quidem appellare.

Alterum nos non diſſimiliter coniecit in admirationem, quod poſtquã vir eius mulierculæ (vtrumque enim perplacuit conuenire) exceſſiſſet è viuis, cui nomen fuit Stephanus Maſſicault, & alteri ſe Petro Chanclou mulier iunxiſſet, nõ deſierit concipere, nec vtero geſtare, neque etiam legitimo tempore perfectum parere. Ergo quod tantoperè viſum inſolens fuit ſummo artis dictatori, in vſum tandem trahetur, & conſuetudinem: longè melioribus mulierculärum rebus vt & permagno poſteritatis cõmodo, hoc eſt, in ſecuriorem parẽtum valetudinem, & auctiorem generis humani propagationem. Mauricius Cordæus Commen. 1. ad 1. lib. Hippocratis de Morb. mulieb. text. 11.

Quamuis hiſtoria hæc apud Authorem noſtrum ſecunda ſit ſectionis primę cap. 4. cùm tamen quædam ſcitu non indigna apud Cordæum habeantur, addere eam placuit.

HISTORIA III.

CASPARO BAVHINO D. MEDICO IOAN. ALBOSIVS *Medicus Gallus* S.

GRatiſſimæ mihi fuerunt tuæ literæ (Doctor eruditiſſime) tum quòd in iſta ſolitudine (niſi ſpectatiſſimus tuus frater Iohãnes Bauhinus, hiſce tenebris illuxiſſet) mihi vnà cum patria noſtram artem abdicaſſe viderer: tum quòd iſto veluti claſſico me adhuc noſtro fulmine tempeſtatis Gallicæ attonitum, ad duellum & ſcribendi viciſſitudinem prouocares. Quid verò mihi dulcius, quàm veteris ſtudij memoriam repetere, melliriſſimoque tuo colloquio noſtræ miſerrimę ſortis ἀχθάδας temperare, tędia demulcere, & temporis iniurias fallere? Agebam igitur animam, ſomno curiſque ſepultus, niſi tua Muſa, quæ tot tantoſque tibi libros parturit, ab iſto veterno excitaſſet. Quòd autem aliorum ſtudia cum tuis coniungis, facis id quidem non indecorè. Sed ſi noſtrum Lithopædion, quantulumcunque ſit, in eam familiam adſcribi

adſcribi deſideras, propter ſpectaculi nouitatem, rogo vt nos admoneas primo quoque nuntio, vt, &c. Sed iam accipe (Doctor lectiſſime) quod excuſo iam illo opuſculo in noſtra vicinia acciderit, cuius hîc etiam habemus teſtes locupletiſſimos. Agitur iam triennium, à quo Ioannes Iacotius, Chirurgus paganus, & ex media plebe in ora Altiſiodorenſi ad pagum D. Mauricio dicatum, vulgari nomine Tirouaille degẽs, me obuium & ad alia noſtra munia properãtem inuitauit, vt parum à recta via deflectens, in proximum vicum (dictum Marry) diuerterem, vt miſerrimæ mulierculæ conſulerem, cui nuper fœtum diſſecto abdomine exenteraſſet. Ego verò plebei Chirurgunculi (vt hi ſæpè in artis operibus experimẽta quęrunt, quouis diſpendio) temeritate perterritus, in rem præſentem venio, accerſitis nobiſcum nobili viro Domino de Vaulx Præfecto Altiſiodorenſi (Balljuum vocant) eiusque illuſtri vxore, noſtri amantiſſimis, cùm paupercula propè ad eorum Caſtellum habitaret. Fœtum tunc deprehendimus in cunis, alacriter ſe gerentem, ſed vagientem, famisq; impatientiſſimũ, cùm matercula

inedia exhausta, dolore, febre, vigiliisq; confecta, peneq; exanimis, nihil de partu cogitaret. Abdomē interea matris detegere voluimus, in cuius parte dextra vulnus conspeximus, oblongū quidem, sed cuius labia adhuc subcruenta nulla alia γαστροῤῥαφία coalescerent, quàm decem assicularū nexu, quæ punctim cuti post sectionem infixæ, adhuc hærerent. Tum verò & Matri & fœtui ita prospectum, vt vterque sit etiam hodie superstes, Numinis benignitate potiùs, quàm Chirurgi consilio & prudentia.

Paulò post id tempus noster Roussetus à me admonitus, nos conuenit, vt acceptis à nobis literis Chirurgum salutaret, cùm multa in idem opus haberet ex auditu, alia verò pauca. At verò

Segnius irritant animos, demissa per aurem,
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus.——

Sic Iacotius (aberat autem à nobis tantùm diei vnius itinere) Roussetū in proximam illam domunculam deducit, vbi vidit fœtum iam grandiorem, matre sospite, quorū vterq; in hūc diem viuit, &

——vescitur aurâ
Purpureâ, nec adhuc crudelib⁹ occubat vmbris.

Porrò in commendationem huiusce for

tunati

tunati euentus potius, quàm prudentis consilij, ipse Roussetus Chirurgum secum abducit, cuius opera, ad sectionem quorundam ἐμπυῶν feliciter vsus est, sed anno superiore ex morbo interiit. Sic Roussetus desiderium expleuit, testisq; fuit oculatus eorum, quæ anteà iam scripserat. Quòd si huius historiæ præcipua capita opusculo tuo inserere placuerit, facies id quidem pro tua prudentia, acceptis & datis à nobis in eam fidem mutis vadibus, quos hîc habemus fortunarum comites. Mitto quoque Hexastichon, quod exarauimus in Autoris commendationem, quod si probaueris, adiungi curabis, &c. Datum Montembel. 20. Decembris 1585.

HISTORIA IV.

CASPARO BAVHINO IATROPHYSICO FRAN. SAGVYERIVS *Medicus Gallus*

S.

TVas accepi literas, suauissimas, & mihi gratissimas duplici nomine. Primum quòd per eas certior sum redditus de tua bona valetudine: deinde ꝙ

ſcripto confirmaſti tuam erga me beneuolentiam, vtcunq; prius viua voce declaratam, propter quam multũ tibi debeo, nunquam, Deo iuuante, animum mutaturus. Cæterùm quantum ad rem, de qua ad me ſcribis, attinet, dicam paucis, &c. Exiſtimabam me reperturum inter alias hiſtorias Medicinales, quas apud me habeo, eam, quam tibi pollicitus ſum, περὶ ὑστεροτομοτοκίας, ſed falſus ſum: relicta eſt inter alia aduerſaria, quę domi meæ in Gallia omiſſa ſunt. Quàm primùm autem ſeſe offeret occaſio, dabo operam, vt ad me integra deferatur, & tandem ad te. Memini quidem appellationis pagi & Chirurgi, in quo & per quē aduenit ille partus Cęſareus: memini & anni & menſis quo id accidit, ſed nomen patris & matris memoria excidit. Pagus eſt in ducatu Burgundię, & vocatur Marſilli, non longè à Caſtro, dicto, Mons D. Ioannis. Chirurgus erat patria Beluēſis, ſed domicilio Arnetenſis: Arnetum verò vrbs eſt diſtans ab Heduis decem milliaribus Italicis, nomen illius Antonius Robinus, ſua arte maximè dignus. Annus agebatur poſt milleſimum quingentesimum octuageſimumſecundum, Apri

li

li menſe. Mulier per biduum fuerat grauiter excruciata, cùm tamen iuuenis eſſet, & ruſtica, forti animo, inciſionem, quæ fœliciter ſucceſſit, paſſa eſt: fœtus non diu ab extractione vixit: mater manſit ſuperſtes. Non amplius poſſum ad te de hoc negotio ſcribere: ſi aliquando licuerit, parentum nomina mittam. Verſionem tuam & menti Autoris, & rei geſtæ explicationi maximè conuenire, ſi quid valeo iudicio, autumo & tueor, atque propter eam multũ tibi debere profiteor, linguæ Gallicæ ignaros, quod ſit libri Rouſſeti argumentum, cognitione omnibus digniſſimũ, ſed præcipuè Medicis & Chirurgis. Plura cùm non ſuppetant, quæ ad ad te ſcribam, finẽ faciam huic Epiſtolæ. Deum Opt. Max. humiliter & ex animo rogans, vt te diu arti Medicæ propagandæ & enucleandæ ſeruet incolumem. Vale vir clariſs. & tuum Saguyerium, q te colit, diligit & obſeruat, amare perge. Monsbeligardi nonis Nouembr. Anno Domini 1586.

HISTORIA V.

CONcubina Sacerdotis cuiuſdam in Zupfingen Heluetiæ pago Bremgar.

tensis ditionis, Barbara Fhirera nominata, tertiò grauida, cûm partui vicina esset, per octiduum pariendi conatus cum maximis vteri cruciatibus persensit, neque tamen peperit, sed exacto illo tempore, cessantibus conatibus, quum diu posteà ægra permaneret, tandem in ventre illius, paulò supra vmbilicum vesica quædam nucis iuglandis magnitudine erupit, quæ cùm illi maximos dolores per triduum causaret, tandem ipsa admodum rogante, à muliere quadam subula pertusa, & disrupta fuit. Qua adaperta, admodumque propter ventris tumorem dilatata, mox fasciculus fœtũ continens apparuit, qui postquam à Chirurgo Iohanne Burgisio Bremgartensi, deliberatione primùm diligenti cum Obstetricibus habita, approbantibus singulis, parte aliqua dissectus esset, fœtus cubitus prominẽs, in conspectum se dedit, quem cùm forfice ad id parata arripuisset, integrum fœtum, sed semiputridum artificiosè per foramen illud extraxit, nihil tunc grauius passa matre, nisi quòd animo, dum fœtus extraheretur, parumper defecerat. Dein alio adhibito Chirurgo Brugensi, candela cerea accensa, & foramini

mini nonnihil indita, posteà etiam manibus in abdominis cauitatem immissis, ânne quid restaret, diligenter explorârunt: & cùm nihil superesse deprehendissent, vulnus emplastris ligaturisque curando, trium septimanarum spatio integrè consolidârunt. Muliérque à partu rectè & decenter, vti aliâs fieri solet, purgata, ab Anno 1582. quo hæc facta sunt, ad Anni 1584. diem 24. Augusti, quo extincta primùm est, adhuc vixit, miserè tamen adflicta, quòd ventrem fasciis inuolutum & suspensum ab eo tempore, quo hæc passa fuit, gestare deinceps coacta fuerit.

Historiam hanc à clarissimo viro D. FELICE PLATERO Archiatro, Collega meo honorando, accepi.

HISTORIA VI.

DE vulnere Vteri, ne id nobis effluat, literis (si placet) & posteritati quàm primùm tradatur, quod accepimus quidem ab alio, sed fide summa (quam tamē alioqui superare videatur) condigno Parisiensi Doctore. Albertus Faber ex Ruellio nepos perdoctus & coæqualis noster, quum maximis Reipublicæ tempo-

ribus & valdè iniquis, lares patrios deseruiſſet, cum multis eiuſdem ſuæ ſortis Anno 1569. externos ſecutus exercitus, Sacrumcæſarem tandem aliquando appulit, qui totam hanc morbi calamitatẽ ſuis (vt dicitur) oculis vidit. Eò namque cùm venimus, iam perfecta morbi curatio fuit. Simplex veraq; morbi narratio erat huiuſmodi.

Mulier quædam ruſtica fœtum octimeſtrem gerens, dum ad forum vrbis Sacricæſaris mandaſſet ſe viæ, è ferocienti equo excuſſa, in ſaxum prægrande, hoc eſt, eius angulum, ad vmbilici regionem impegit. Ea integrum à caſu diem obmutuit, ſenſu motuque priuata. Perendie prehendit acuta febris eam, & comitata quidẽ ſæuioribus ſymptomatib9. Namque animo liquit, vomuit, delirauit. Repurgatur interim Medicorum præſcripto aliquoties, ac iterato ſanguis detrahitur. Imperata ſunt denique, quæ ſumpta admotáque æſtum febrilem infringerent, & ſanguinis intus latẽtis vim retunderẽt pernicioſam. Trigeſimo poſteà die, remiſſioribus ſymptomatis quibuſque, ſecundum vmbilicum quidam tumor, magnitudinis vt minimùm manus

conclu-

cõclusæ, ſeſe prodidit. Eoq; rupto, fœda ſanies, virulentaq;, vnà cũ tabo primùm exiit, quam purulentæ particulæ carnis ſequebantur, poſtremóque fœtus ipſius oſſa fruſtillatim effluxerũt. Decimo tandem ab hinc menſe, vlcere concluſo, perductóque ad cicatricem, mulier conualuit. Attamen deinceps non potuit concipere, nec vtero ferre: nec illi, vt prius, tam larga manu menſes profluxêre. Cui aliæ perplures aliquot hiſtoriæ conſentiunt, quas partim accidiſſe ipſi vidimus, tanquã oculati teſtes modò loquuti: partim etiam aliis dignis fide omnibus accepimus. Maur. Cordæus Com. 1. ad lib. 1. Hippoc. de Morb. mul. tex. 11.

Etſi Hiſtoria hæc ex profeſſo ὑστεροτομοτοκίαν non comprobet, eius tamen ſumma eò redit, vt oſtendatur, quòd fœtus, ſi abdomen ad alterutrum vmbilici latus, prudenter fuiſſet diſſectum, fortè ſaluari potuiſſet. Ad ſectionis tamen 4. cap. 4. hiſtoriam 5. & 6. referri poteſt.

II.

Vesicæ sectionem non esse lethalem, historijs quinque comprobatur.

CVM Medicinæ parens, Hippocrates lib. Aphor. 6. aphor. 18. dixerit, *Vesicæ discißionẽ lethalem esse*, factum vt non solùm apud doctos, qui sententias Hippocrateas pro oraculis (& rectè quidem, modò dextrè intelligantur) habent: sed etiam apud idiotas pro confesso fuerit habitum, vesicę, intestinorum, ventriculi, &c. vulnera esse lethalia. Verùm cùm exemplis comprobari possit, vesicam dissectam coalescere posse, sanè vt Præceptorem tueamur, nõ absurdum fuerit, si cum interprete Galeno, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον id fieri, Præceptorem voluisse, dixerimus. Non enim hoc loco de collo vesicæ, qđ carnosum, & quotidie sanari, cùm lapis fuerit extractus, videmus: sed de fundo ipsius loquimur, quod propter substantiam suam nerueam, tenuem & exsanguem coalescere non posse volunt. Verùm vesicæ substantiam non totam nerueam, sed partim carnosam, partim neruosam esse dicimus. Licet enim tunica

interior

interior tenuis quidem, neruea, & candidissima, omnique staminum fibrarúmve genere intertexta sit: altera tamen, quæ exterior, carnosa est: non autem similis carni musculorum (non enim eadem vbique carnis forma: quę enim Musculorum est, magis rubet, & mollior est, quàm sit ipsius ventriculi, vesicæ, vteri, & omnium intestinorum caro, vt Galenus 7. de Admin. anat. & Comment. 6. in sextum Epidem. ex sentẽtia Hippocratis loquitur) sed qualis est ventriculi & intestinorum subalbida (qua de re fusius, volente Deo, in libro 2. nostræ Anatomes, cuius liber primus iam prodiit) ratione cuius vulnus coalescere posse dicimus. Et licet Fallopius tract. de Vulner. abdominis, capite 20. testetur se vesicam, quæ pillula plumbea erat perforata, sanatam vidisse: tamẽ historiis id comprobemus, quod propositum nostrum existit.

HISTORIA I.

ANno 1558. cùm Hispaniarum Rex Philippus Regi Galliæ bellum intulisset, duo nobiles ex Marchia, qui eius militiæ socij erant, & stipendia sub Rege Philippo merebantur, cùm iam in itine-

re cum aliis compluribus essent, fortè fortuna coorta inter ipsos dissentione congrediuntur. In quo certamine is, cui à Kalckreut nomen est, alterum Conradum à Bernheim infestissimè adoriens, bombardæ ictu petit. Verùm globus crumenæ lamina ex chalybe obductæ, in qua ictus pulueris & pilarum gerebat, casu illisus à latere eius resiliit, & palmi infra vmbilicum spatio intra corpus penetrans, vesicam homini traiicit, in eadem subsidens, impetu eius ex primo afflictu fracto. Hoc accepto ictu, equo decidit, & à Satellitibus subleuatus, Lipsiam ad Chirurgos exanimis reducitur: qui dum vulnus ei obligāt, animaduertunt vesicam sphærula sauciatam esse. Ibi desperantes, obligato valedicunt, omni curationis studio abiecto: nemo enim tantum sibi sumere voluit, vt plagam vesicæ inflictam sanaret, quam ex Hippocratis Aphor. lib. 6. aphor. 18. insanabilem & mortiferam didicerant: cui tamen Galenus in Commentario supra eundē aduersatur. Sic igitur derelictus, omnique cura destitutus saucius, accitis Ministris suis, domum se reportari expetit, aut viuum, aut mortuum. Quod cùm

facerent

facerent Satellites, & iam Torgam Lipſia aduexiſſent, æger cupidus vitę, Chirurgum oppidi peritiſſimum Leonhardum Vuolcium, & me quoque precibus accerſit. At primùm rem omnem vt accidiſſet, prolixè nobis recenſet: deinde gemebundus opem noſtram implorans, obſecrare ſe ait, vt deſertũ ab omnibus noſtra beneuolentia complecteremur, & curandum ſuſciperemus. Chirurgus itaque laxatis ligamentis, & cognito vulneris periculo, mox vitam ſimul atque curationem denegat deſperato. Tandem mea interceſſione motus, cùm pollicerer meam quoque operam, ac fidem coniuncturum, ſuſcipit, & religat ſummo ſtudio. Ibi tum hebdomadas vndecim vrina nõ canalem perfluxit ordinatum, ſed per plagam manauit: per eam autẽ omnis ſubſtantia cutis carniſque vſtulata ab ictu erat, eiq́ue materies quædam glutinoſa ex acredine lotij, ſanieq́ue circum circa adhęreſcens, in lapidis ſoliditatem obdurueract: ita tamen vt vrinæ meatus de die in diem exiguus pateret, qua ſtillaret, donec elapſis quinque ab ictu ſeptimanis, ſubſtantia ea vſtulata, putredine ſenſim laxata, vnà cum calculo accre-

to, à Chirurgo instrumẽto extracta fuit, & vrina iam immediatè vulnus permanauit. Porrò substantia soluta & exempta, ambustæ & lentæ admodũ cuti persimilis erat, duarum stipularũ crassitie, digiti transuersi latitudine, lapidosam eam materiã ambiens, qua vrina exitum habuerat: quæ quidem tophos, qui in thermis congelantur, ferè superabat firmitate, colore cinereo, tactu aspera, vt è grossis arenulis conglutinata. Sic igitur ampliato meatu, & purgata vesica, liberataque à reliquis sordibus, calculis, viscositate, sanie, & aliis, quæ de globo bombardico, lotij acrimonia consumpto supererant, & orificium vesicæ obstruxerant, vulnus sanari ritè (Deo auxiliante) cœpit: idque tam breui tempore penitus adeò coaluit, vt nec ambulanti, nec equitanti, nec curru vecto, impedimento molestiæûe esset. Post hæc vxorẽ duxit nobilis, & in hunc vsque diem valetudine est commoda & firma.

Historiam hanc habet Ioan. Kentmannus libello de Calculis in corpore humano repertis, cap. 11. quem Conradus Gesnerus (cui historiam hanc annis sex post curationem communicauit) edidit.

HISTO-

HISTORIA II.

IN Gallia Narbonensi cùm essem, circa annum 1555. accidit, dum spectacula ederentur, atque inter reliqua Taurus cum Leone certaret, vt cùm Tauro fugienti Heluetius Tigurinus Regis Nauarræi Satelles se opponeret, ab eo cornibus petitus, altero in pectine circa regionem vesicæ intruso, penitus transuersim perfoderetur, atque vrina in lumborum regione emanaret: qui tamen Chirurgi Monspessulensis opera sanatus, sine omni incommodo diu posteà superuixit. Quo exemplo, vti & aliis edocti, ea vesicæ vulnera, quæ in carnosa illius parte accidunt, vel alia quoque, vbi caro illi contigua est, qua accrescēte occludi & callo obduci possunt, eadem ratione sanari posse nonnunquam statuimus.

Historia hæc à Cl. viro D. Felice Platero Archiatro mihi communicata fuit.

HISTORIA III.

ANno 1581. Septembri mense, nautæ Griphsvualdensi in Pomerania, cui Ioanni Iacobo nomen erat, culter in dextrum abdominis latus, quatuor transuer

ſis digitis ſupra pudenda defixus fuit, ita vt toto triduo vrina non per vrethrã, ſed per vulnus effluxerit, qui tamen hoc pacto probè fuit percuratus.

Primò ergo Enhæmata applicita, dein vulnus, nullis tamen turundis propter veſicæ metum inditis, ſed linimento conſolidante impoſito, obligatũ fuit: emplaſtrum conueniẽs ex gummatibus & magnete confecto, ſuperimpoſitum. Intrinſecus verò, quotidie bis hauſtus decoctionis Fabariæ, quæ apprimè his vulneribus vtilis, propinatus. A calidis cibis abſtinere, pauco potu contentum eſſe, & in lecto ſupinum ſe continere oportuit. Hac cura vſus, triduo poſt vrina rurſus per vrethram effluxit, & ſucceſsiuè penitus curatus, ita vt nec ſtillicidium vrinæ, aliûd ve ſymptoma moleſtum ſuperuenerit.

A Felice Vvirtzio, nunc noſtrate Chirurgo.

HISTORIA IV.

PEtrus Haſe, poſteaquam carunculis in medio Pene conſtitutis laboraſſet, tandem in ſcirrhum abiêre: varia, irrito tamen conatu attentata fuêre, vt par-

tes

tes induratæ consumerentur: tandem adeò scirrhus excreuit, vt omnimoda vrinæ suppressio fuerit subsecuta, quæ per aliquot dies perstitit, donec tumor cum inflammatione in inferiore inguinis parte obortus, eo ad suppurationem accedente, aperiendum curaui. Apostemate aperto, puris parum effluxit, & statim vrina subsecuta, quæ deinceps voluntariè per vlcus, & nõ amplius per Penem reddebatur. Hic vltra anni spatium vixit, de nulla vrinæ retentione conquerẽs, sed tandẽ alio superueniẽte morbo interiit.

Ex Epistola Ioannis Bauhini, Illustr. Principis Friderici Comitis Vuirtembergici, & Montembelgardensis, &c. Archiatri, Fratris chariss. ad me 5. Ianuarij, 1587. data.

HISTORIA V.

PIscatori Basiliensi, Gysi nominato, sarciti laborãti in teste dextro, cùm subitò vrina penitus suppressa esset, nec vllis remediis, vel immisso quoque cathetere ꝓmoueretur, adeoq; ventris disstensione conatuque mingendi assiduo angeretur, & ad extremum vsque periculum peruenisset, consilio nostro ad se-

ctionem sarcitis, quã aliqua ratione causam huius suppressionis esse, certis coniecturis statueramus, & quæ alioquin, cũ mole nimia in immẽsum excreuisset, auferenda erat, deuentum fuit. Ibi cùm sectio in inguine (vt moris est) primùm fieret, Lithotomúsque in separanda carnositate, quæ eò vsque protensa erat, laboraret, casu vesicam illuc quoque nimia distensione ampliatam, productámque vulnerauit, atque vrina maximo impetu in altum prosiliit, subitoque æger omni molestia liberatus est. Posteà verò teste illius lateris execto, sarcitim successiuè mensis ferè spatio amputauit: vrina interim continuò, vnà cum frequẽti arenularum copia per vulnus emanãte, nec per penem nisi guttatim extillante. Tandem vulnere sanato, fistula in inguinis regione remansit, per quam immisso cathetere breui, quem continuò gestat, vrinam iam toto biennio, incolumis alioquin, reddit, neque per Penem amplius emingit.

Huic sectioni Clarissimus vir Felix Platerus, vt & ego inter cæteros interfuêre.

EXEM-

III.

EXEMPLVM VTERI cum fœtu putrefacti.

Fœtus mortuus quatuor mensibus retentus, viuente matre.

SArtoris Basiliensis vxor, Catharina Frechin, annorum circiter triginta, quæ quater prius pepererat, quintò grauida facta, cùm iam pariendi tempus instaret, atque in ipso labore fœtus quandam conuolutionem, leuesque aliquot pariendi conatus sentiret, tandē iis omnibus cessantibus, rursum ad se rediit, ita vt licet plerunque se in lecto & hypocausto ob imbecillitatem quandam con tineret, nullis tamen agitaretur doloribus, idque mensium decem spatio. Quo tempore intermedio, cùm an grauida esset, ex eo quòd supra vteri gestationis tempus tamdiu superstes maneret mulier, nec grauiora pateretur accidentia, in quæstionem veniret, & de mola, alióve

aliquo tumore inter Obstetrices consultaretur, tandem consilio meo habito (licet eam viuam nõ viderim) de fœtu mortuo pronunciaui: exhibitisque medicamentis fœtum propellentibus, menses primùm promoui: quibus fluentibus, adeó leuata fuit, vt tribus inde septimanis cibum sine fastidio sumeret, ambularet, & in publicum quoq; sine molestia prodiret: postmodum denuò rogatus, pessaria subieci, vnde mox chorda vmbilicalis propendere cœpit: quæ tamen cùm putris esset, tandem amissa fuit. Verùm cùm nullus sequeretur abortus, nullúsque esset omnino fœtum excludendi conatus, vt is ꝓmoueretur, mulier quædam ventrem illi variis modis aliquoties cõpressit, deorsumq́; impulit. Quo facto, fluor vterinus, in quo putris, alba, fœtidissimaq́; materia ex vtero profluebat, subortus est, quo octo septimanarũ spatio perseuerante, accedente interim febre, corpus adeò contabuit, vt nihil præter durissimum tumorem è transuerso vmbilici in ventre amplius emineret, ac demum viginti septimanarum spatio supra decimum mensem, quo vterum gestarat, tempore exacto, exspiraret. Rogatus

tus vt corpus aperirem, primo ventris intuitu, veſicas geminas liuidas in latere vmbilici, vbi tumor durus, inæqualis adhuc tranſuerſim eminebat, deprehendi: quibus leui negotio, cùm tenuiſſimæ eſſent, diſruptis, ſtatim vertebræ ipſius fœtus, vnà cum ſcapulis & coſtis obuiæ erant. Tranſuerſim enim collocatus & ſupinus, dorſo inflexo, vti in orbem conuolutus iacebat, verſus exteriora prominebat. Qui exemptus diductûſque, adeò putris erat, vt præter cutem & oſſa, quæ tamen leui negotio diſſoluebantur, & quòd fœmella erat, nihil aliâs liceret, vel fœtor immenſus ſineret cognoſcere. Hoc ſaltem manifeſtum erat, tranſuerſum illius ſitum, atque eximiam magnitudinem, quam longitudo illius, & capitis amplitudo, prolixis admodum capillis iam ornata, declarabant, impedimento fuiſſe, quò minus in partu ꝓdire potuerit. Sicque retentum viginti ſeptimananarum ſpatio, computruiſſe, & ſimul vicinas partes vndique infeciſſe. Cùm vniuerſus vterus vnà cum inuolucris & omenti portione aliqua, muſculisque epigaſtrij illius loci deſiderarentur, totâque illa regio pure, fœtore & nigredine in-

fecta essent, & ad extimam vsque cutem, vbi vesicæ apparuerant liuescentes, corrupta. Quo in loco, si sectio ante extremam illam viscerum corruptionem facta fuisset, fœtus eximi, matre fortassis superstite manente, potuisset.

Historiam hanc communicauit Cl. Felix Platerus: sed & egomet ossa cranij capillis ornata, post aliquot dies adhuc summè fœtentia, licet diligenter abluta forent, vidi.

IV.

EXEMPLA XVI. *VTERI, VEL ex procidentia, vel gangræna, vel aliter vitiati, totius citra valetudinem execti.*

HISTORIA. I.

MVlti abscessu in aliqua vitæ necessaria parte oborto, præter opinionem consanuerũt, cùm & iecoris fibram & omenti partem, peritonæique & totam vuluam subinde redemptam fuisse, nec mortem inde subsecutam, memoriæ prodatur. Ægineta libro 6. capite 88.

HISTO-

HISTORIA II.

SI processu temporis id quod prolapsum est putredinẽ fuerit expertum, idipsum auferetur, nullius metu periculi. Etenim vulua vniuersa ablata, vbi computruerat, mulierẽ superuixisse commemorant. Idem lib.3.cap.72.

HISTORIA III.

SI pars prolapsa temporis progressu per negligẽtiam computruerit, & ex assidua vrinæ irrigatione, & adhærentibus sordibus exulcerata fuerit, auferatur citra vllius periculi formidinẽ. Narrant enim, totum vterum putrefactum aliquãdo ablatum esse, & mulierem nihilominus superuixisse. Aetius Tetrab.4. Serm.4.cap.76.

HISTORIA IV.

REcordati fuerunt quidam Medici, quod aliquando putrefiunt ligamenta matricis omnia, & exit matrix omninò, & permanet mulier absque matrice, & viuit sine diminutione aliquarum suarum operationum. Et dixit mihi quidam amicus meus, de quo & eius veritate mul-

tum confido, ꝙ vidit mulierẽ, cui omnino matrix exiuerat, & remansit viua, faciendo omnes suas operationes naturales integrè & perfectè, & sic esse debet absque dubio, cùm non sit membrũ principale, nec aliquibus membris aliquas præstet vtilitates: nec præstat aliquod iuuamentum in conseruando vitam, nec inuentum fuit ad illud. Auenzoar libro 2. tract. 5. cap. 4.

HISTORIA V.

VIdi vnam Papiæ, de qua dicebatur, quòd ab ea exierat tota matrix, secundum partes putrefactas in diuersis temporibus, & superuixit per aliquot annos post, & erat ex nobili genere. Matth. de Gradibus Comment. ad cap. de Exitu & dispositionibus matricis, lib. 9. Rasis ad Almansorem.

HISTORIA VI.

VIdi mulierem Andreæ Salsitiæ, cuius matrix corrupta tota, emissa est, & vixit postea multis annis, exercẽs negotia familiaria. Nicolaus Florentinus Serm. 6. tract. 3. cap. 26.

HISTO-

HISTORIA VII. TRES continens historias.

POteſt vterus pati omne genus morbi, ſæpèprocidit, & totus poteſt extrahi à corpore, durante valetudine. Vnam matricem corruptam, ego vidi extrahi integrè in terra Carpi à Genitore meo, quæ ſanata eſt, & diu vixit. Ego etiam Bononiæ extraxi vnam aliam integrè, quæ erat gangrænata, Anno 1507. menſe Maio, quæ ſuperuixit ſana. Vnam aliã ſcilicet matricis receptaculum præcipitatum extra ventrem & corruptum, me præſente nepos meus ex fratre Damianus extraxit integrè, & in cœtu Doctorum, & multorum Scholaſticorum, Anno 1520. die 5. Octob. Iſta vltima nomine Gentilis, erat vxor Chriſtophori Brianti Mediolanenſis, habitãtis Bononiæ, quæ hora iſta 1523. 10. Iunij eſt ſana, & exercet negotia familiaria, & relatu ipſius & ſui mariti, in coitu emittit ſemẽ, & habet menſtrua temporibus debitis, res notatu digna. Carpus in Iſagoge anatomiæ.

Author noſter paucis hiſtorias has, Sect. 4. cap 5. hiſt. 5. attingit.

HISTORIA IIX.

VIdi matricē mulieri Bononienſi cùm mola truſatili, hordeum & id genus frumenta degluberet, elapſam, & cucurbitæ inſtar inflatam, Carpum Chirurgum, me cooperāte nouacula abſcindere: quam tandem toto biennio Bononiæ crebrò mihi obuiam, & ſuperſtitem vidi, donec Bononia emigrarem. Langius Epiſt. tom. 2. epiſt. 39.

HISTORIA IX.

INgenioſus noſtri ſeculi Medicus Vgolinus Piſanus me, licet iuniorem, aduocandum cenſuit: vt vnà cum illo mulierem quandā curaremus, quæ vuluæ pernicioſo vlcere vexabatur. Huius nos malitiam, omni ſtudio & diligentia tollere, ſed fruſtrà conati ſumus: nam corrupta interim vulua, & fruſtulis comminuta deſcendens, non prius fluere deſtitit, quàm tota putreſcens decideret: & ſic mulierem ingēti malo liberauit, quæ licet vulua carens, ſana tamen ſuperuixit annos decem. Beniuenius de Abditis, capite vndecimo.

HISTO-

HISTORIA X.

COmpluti mulierem vteri procidentia laborantem vidimus, cuius vterus extra computruit: Chirurgus tamen totum abſcidit ad collum vſque, & non paucis deinde annis vixit. Auicennas totum vterum abſciſſum refert, & iecoris partem, & vixiſſe. Et Galenus lib. 4. de Vſu partium, refert ſe abſcidiſſe totum ferè omentum: ſed hoc non adeò graue eſt. Chriſt. à Vega, Com. ad aphor. 18. libri 8. Hippocratis.

HISTORIA XI.

NOS cuidam fœminæ ætatis annorum triginta quatuor, vterum putrè factum abſcindere præcepimus, decem ab hinc annis, quæ adhuc viuit. Idem libro 3. cap. 10. Artis medicinalis.

Hiſtoriam hanc Author noſter Sect. 4. cap. 5. hiſt. 4. etiam habet.

HISTORIA XII.

MVlieri cuidam ferè trigenariæ ſanæ, menſtruali, & benè famatæ conceptionis ſigna paulò poſt ſecundas nuptias, quas anno 1571. contraxit, cùm ex

priore matrimonio prolem nullam con cepiſſet, apparuerunt. Progreſſu temporis obortus eſt ad partes imas & pudenda, ponderis ſenſus, dolore & vrinæ retentione adeò moleſtus, vt Chriſtophoro Mombeo Chirurgo vicino ſuo, in ſuburbiis S. Germani commoranti, patefacere ſe infortuniumque ſuum, coacta fuerit. Is viſo tumore in perinæo, fotu & cataplaſmatibus anodynis & remollientibus, dolorem ſedauit; ſed mox ad pudendi labrum interius vomica, velut ab abſceſſu rupto apparuit, ſanie ſubrubra, citrina & pallida, multo tempore manans. Interim haud euaneſcebat ponderis ille ſenſus, quin potius augebatur indies, ita vt ab anno 1573. ne ſe quidē in lecto in hoc illúdve latus conuertere poſſet, niſi admota manu hypogaſtrio ad oneris leuamen: ſed & tum quidam veluti globus, toto corpore & pondere ſuo ſibi prouolui videbatur, in quodcunque latus decumberet, nec ſtans, nec ſedens, alui excrementa reddere valebat, niſi pondere illo ſurſum manibus ad diaphragma ſublato. Inceſſura, vix crura promouere poterat, quaſi ſibi ſemper ex interfœmineo aliquid penderet, quod progreſ-

progreſſum remoraretur. Ex interuallis, vomica illa recludebatur, ſanie ſolita manans: ſed tum capitis, membrorúmque omnium dolor, animi deliquia, faſtidia, vomitus, ſuffocationes, miſeram vrgebant, adeò vt ab empirica muliere perſuaſa, facilè adducta fuerit, vt antimonium hauriret: cuius tanta fuit & tam effera vis, vt poſt multas cum multis torminibus vomitiones, & aquoſas per aluum deiectiones, viſus ſit ſibi anus procidere. Sed admonita à familiari quadam ſua, cui ſe videndã crediderat, haud ab ano id procidere, ſed à vulua. Anno Domini 1575 Chirurgos vocauit, me, Iacobum Guillemeau & Antonium de Vieux, qui ſibi auxilio afflictæ ſanitati eſſemus. Expenſa re tota, & diligenter animaduerſa, communi conſilio cenſuimus, id quod prociderat, extirpandum eſſe: quod atro colore, fœtore, & aliis eiuſmodi ſignis putridæ ac corruptæ rei argumenta manifeſta præberet. Ergo per duos dies ſenſim fruſtatim & ſine dolore corpus extraximus, quod aduocatis Medicis, Alexio, Gaudino, Feureo, Violaneo & nobis vteri corpus eſſe viſum eſt. Cuius rei fidem fecêre, vnus ex teſti-

culis, qui integer extractus est, crassiorq; item membrana reliqua ex mola, quæ suppurata, rupto abscessu, sensim diffluxerat: reuulso omni eiusmodi corpore melius ægra habere cœpit: & tamen ante extirpationem nouem totos dies vrina suppressa fuerat. Dehinc omnia sibi, naturæ suæ, & stato cursui reddita sunt, totúmque trimestre sana, & egregiè incolumis mulier superuixit, donec suborta repentè pleuritide, interiit. Dissecta à me & sedulò singula exquirenti, nusquam comparuit vterus, sed eius loco callosum quoddam corpus, quod natura quę nunquam in nobis otiatur, iacturam eius partis quasi reparatura, vel lacunam potius alui repletura, substituerat. Paræus lib. de Hominis gener. cap. 41.

HISTORIA XIII.

EXactis pluribus annis, accersitus Chirurgus ad mulierem quandam in pago Grotzingen, non procul à Caluu, cui cùm ex toto matrix procidua facta esset, nec Chirurgus, nec astantes mulierculæ, quę alioquin fungebantur Obstetricum munere, quid esset, sciebant: ego vterum esse dicebam, qui instar inuersi pilei decidisset

cidisset

cidisset etiam refrigeratus aliquot diebus nigrescere incepisset. Itaque ne fluxus sanguinis incideret, Chirurgo author fui, vt vtrinque ligaturas institueret, & postera die (erat enim infelix astrorum aspectus) abscinderet: id quod ob molestum onus mulier ipsamet seriò expetebat. Resecta procidua parte, mulier melius habere cœpit, & relicta portio momento se retraxit, nulla notabili hæmorrhagia succedēte. Quæ postmodum peste quoque correpta, multis annis superstes remansit. Tandem vir secessit in alium pagū Colmbach, ad ferinas thermas situm: saltuarium enim egit, &c. Bellocatus Præceptor meus Italus, Paduæ sublatum vterum duabus absq; dispendio affirmauit. Esaias Meichsnerus de Obseruat. propriis, ad Clariss. D. Schenckium missis.

Historiæ hæ tredecim mihi à Cl. viro D. Iohanne Schenckio de Graffenberg, Friburgensi Medico, ex magno suo Obseruat. opere, transmissæ fuêre.

HISTORIA XIV.

VXor Cantoris Iaurauiensis (Silesiæ vrbs est) gracili admodum corpore,

naturæ biliosæ, nonnihil ad melancholiam declinans, in partu ab Obstetrice quadam inclementius, quàm par est, tractata, cum graui & acuto vteri dolore, vinculorum eundem sustinentium, vel ruptorum, vel luxatorum, saltem causa, structuræ vitium passa est: ideoque post partum aliquoties vteri substantiam, in pudendi sinum, nō extra tamen eundem sibi prolabi sensiit, eoq; plus, quò plus oneri alicui subleuando eniteretur. Hoc malo per annos aliquot durante, neque in peius, nec melius vergente, bis prægnans facta, difficilius quàm anteà peperit. Et paulò pòst domū scopis mundans, mensa quadam onusta sublata, vteri corpus magna cum molestia extra sinum ipsi prolapsum est: quod tamen fomentis decentibus calefaciendo, molliter loco suo ipsa restituit: licet posteà leui momento rursus exciderit. Hinc menses primùm inordinatè fluere, vterus malè affici, nonnunquam suffocari, caput scotomiam pati cœpit. Subsequente assiduo fluxu albæ & acris materiæ, itémque sanguinis interdum corrupti, & in grumos collecti. Et cùm parum obtemperaret, in mali principio Medicis, in peius omnia

ruere,

ruere, atque ex fœdi odoris materiæ effluxu, doloreque loci eiuſdem continui, vlceris maligni, vel apoſtematis ſuſpicio oriri, quod & euentus teſtatus eſt. Nam poſtquam vterus ſæpius hoc modo excideret, vt vrinæ vias aliquando omnino præcluderet, ægrotãtiq; grauiſſima ſymptomata inueheret: quamuis manu prudentioris Obſtetricis aliquoties ſuo loco reſtitueretur: attamen perforatus tandem, atque inuerſus eſſe, ante pubis orificium dependens, & copia vrinæ impletus, deprehenſus eſt. Idcircò meo cõſilio leuiter compreſſus, vrinam exceptam per foramen, proculdubiò ex corroſione factum, reuomuit, adeò vt inuerti rurſus & ſubleuari melius, inq; ſinum pudendi rurſus inſeri potuerit: quãuis priſtino ſuo loco reſtitui, ob dolorem nequiret. Spatio igitur vnius mẽſis malo hoc ter quatérue recurrente, dictoque modo vrina expreſſa, vniuerſus deniq; vteri interior venter, totus corruptus & lacer excidit, intolerabili ferè fœtore dependens, quem nullo prorſus ſenſu præditum, vtpotè partem emortuam, & gangrenoſam, Obſtetricem excindere vnde & vſque quaque iuſſi. Locum ve-

rò affectum, vapore odoratarum herbarum & seminum decoctorum foueri, à quo etiamsi meliusculè habere cœperit, vrinamque liberius emiserit, quid tamē posteà factum sit, discedens non resciui.

Historiam hanc D. Christophorus Rumbaum Medicus Iaurauiensis, mihi (cùm apud nos summum in arte titulum assumeret) communicauit.

V.

DE PESSARIIS.

PESSARIORVM duo sunt genera: alia enim in ceruicem solùm vteri indūtur, & quibusdam Lemnisci dicuntur: alia in propriam vteri cauitatem intruduntur. Horum materia diuersa est: aliqui enim ex sola cera: alij ex subere, cera tecto: alij ex ferro albo, cera obducto: alij ex argēto, aut auro excauato conficiunt. Horum etiam figura diuersa existit: alij enim ouali, alij rotunda, alij ex rotunditate oblonga & obtusa, alij inæqualibus lateribus aut in angulos obtusos, alij forma cordis depressi efformant: sic aliqui perforatos, aliqui non item, effingunt.

Verùm diuersimodè etiam induntur: alij enim ad alterum extremum funiculum alligant, quo cùm lubet extrahere, possint: alij absque funiculo intrudunt: ita tamen, vt cùm volunt eximere possint: alij denique nunquam eximunt, vt sunt illa, quæ ad vteri capacitatem intruduntur. Et licet Authores de his, dum de vteri agunt procidentia, quædam proponant, attamen placet Pessaria, vel Circulos, quibus Pessariorum loco in vteri procidentia nostrates vtuntur, ꝑponere.

PESSARIORVM FORMAE

NOstrates filum sumunt subtilissimũ, quod delicatè obuoluunt, globum ouali figura, ouo tamẽ paulò minorem, efformant, quẽ cera virginea obtegunt, ac in vteri collum indunt. Solet autem globus hic, dum menstruis laborant, elabi.

Alter modus.

ALiæ verò hoc pacto conficiunt: accipiunt nucem iuglandem excauatam, quam cera virginea affabrè obducunt, forma & magnitudine ferè oui gallinacei, & in internam vteri concauita-

tem Obstetricis opera ingeri patiuntur. Quod vt facilius fiat, fluxu menstruorũ ferè desinente, fotubus ac insessibus malacticis ad oris vteri relaxationem vtuntur: dein, Pessarium indunt: tum, locum astringẽtibus & corroborantibus fouẽt, & decubitum supinum atque tranquillum præcipiunt. Tale Pessariũ apud nobiles Germaniæ matronas, si vteri procidentia laborẽt, in vsu esse consueuit: cuius hæc est forma:

Pessorum ouatorum effigies.

A Monstrat Pessarij corpus.
B Funiculum (si quis velit) ad femur religandum.

CIRCVLI VTERINI.

PEssariorum loco in vteri procidentia, circulis aliquæ vti solent matronæ: quare Circulorum formam à socru mea, P. M. (quæ in arte medica fuit versatissima) mihi communicatam, quibus in multis vsa est matronis, proponam.

Accipe

"Accipe radicem Vitis ſylueſtris, & ex ea circulos rotundos, modò maiores, modò minores, pro ceruicis vteri magnitudine, paruitatéve conficito: dein accipe Ceram virgineam q. ſ. cui adde Reſinæ albæ, aut Terebinthinæ parum, liqueſiant ſimul: tum Circulos prædictos huic ceræ reſinæ mixtæ toties immergito, vſq; dum craſſitiem debitã acquirant.

Circulus talis in vteri collum inditur, qui ſi minor ſit, quàm oporteat, excidit: ſin verò iuſtam habeat magnitudinem, ſine vlla noxa remanet, nec facilè elabitur: & melius eſt vt non eximatur, ſed vt vſque dum ſpontè excidat, relinquatur: quòd ſi verò excidat, nec dum curata ſit mulier, alius indendus erit.

Circulus alter.

IOhannes Bauhinus, Illuſtr. Principis Vuirtembergici, &c. Archiater, frater meus chariſs. ad procidentiam vteri Circulos ex filo argenteo rotundo cum furca trifida ex eadem materia parata, confici curat. Hic ſine vi in collum vteri intruditur, qui interdum facilè, niſi educatur, hæret: ſin verò à pondere vteri prò

pellatur, fascia retinendus erit. Hactenus de Pessariis.

VI.
DE SVPERFOETATIONE.

SVMMVS Medicinæ dictator 5. Aphoris.51. *Quæ vtero gerunt, iis os vteri comprimi*, dixit: & Galen.in Com. *Si os vteri claudatur, conceptionis indiciũ statuit*. Hinc factum, vt pro cõfesso fuerit habitũ, os vteri in prægnantibus nõ reserari, cùm 14. de Vsu part.3. Galenus dicat, à conceptu vsq; ad tempus ipsius partus ita occlusum esse os vteri, vt ne quidem apex alicuius acus indi possit. Verùm rationibus, quæ in hanc rem adduci possent, in præsens relictis, dicimus os vteri etiam in prægnantibus reserari: id ex eo liquet, quòd mulieres etiam grauidæ sperma reiiciãt: probatur quinetiam exemplis superfœtationis & molarum, quæ post fœtus conceptionem generantur: nec huic rei aduersatur Anatome, facilè enim id fieri posse, ea nobis ostendit: secundina enim dicta tunica, vni tantùm

vteri parti adhæret, vt rectè nobis Valuerda in sua proponit Anatome. Sed superfœtationem aliquot exempla proponamus, quæ rationes contrarium sentientium satis infringent. Verùm Plinij verba, quæ in hanc rem habet, afferamus, dein nouis historiis, Germanico sermone mihi cõmunicatis, rem cõprobemus.

Plinius libro 7. capite 11. Naturalis historiæ, inquit: Præter mulierem pauca animalia coitum nouêre grauida: vnum quidem omninò, aut alterum superfœtat. Extat in monumẽtis etiam Medicorum, & quibus talia consectari curæ fuit, vno ab ortu duodecim puerperia egesta. Sed vbi paululum temporis inter duos conceptus intercessit, vterque perfertur: vt in Hercule & Iphiclo fratre eius apparuit: & in ea, quæ gemino partu, alterũ marito similem, alterum adultero genuit. Item in Proconnesia ancilla, quæ eiusdem diei coitu, alterum Domino similem, alterum Procuratori eius. Et in alia, quæ vnum iusto partu, quinque mensium alterum edidit. Rursus in alia, quæ septem mensium edito puerperio, insecutis mẽsibus geminos enixa est. Hactenus Plinius.

HISTORIA I.

ANte annos circiter triginta, Ioannis Pflieges, Rustici vxor, in Rixheim, Suntgauiæ pago, duobus Basilea miliaribus, gemellos vtero gestauit, quorum primus iustum post partũ annum vnum superuixit: alter verò sex septimanis post fratrem suauissimam hanc primùm aspexit lucem, qui non ita pridem adhuc (octo habens liberos) in viuis fuit.

HISTORIA II.

CHristiana Schlechtin, Michaelis Vogel, Prætoris pagi Bøllickheimensis (duobus cum dimidio Basilea miliaribus) vxor, priori marito, cũ quo decem habuerat liberos, defuncto; alterũ cum prędicto Prætore matrimonium contraxit, & circa quinquagesimum circiter ætatis annum grauida facta est (postquam in matrimonio annis fuisset triginta.) Gestationis tempore completo, Anno 1575. Aprili mense, & quidem die Dominica, circa diem S. Georgio sacrum, doloribus partus corripitur, puellam feliciter, quæ postmodum Maria nominata, enititur, quæ dies solùm quindecim super-

ſuperuixit. Finito puerperio, cū ad conſueta ꝓperaret munia, ſeptimanis quinque, & totidem diebus poſt primum partum, dum in vineis eſſet, nihil minus q̃ de altero partu cogitans, nouis doloribus partus corripitur: quare domum reuerſa, filium, qui patri factus eſt cognominis, enixa eſt, qui in hodiernum diem adhuc viuit. Poſt hunc partum amplius vtero non geſtauit: verùm vt parentes, ſic & filius, in hodiernum adhuc diem viuit.

HISTORIA III.

ANno Chriſti 1584. poſteaquam vir nobilis, D Philippus Ludouicus ab Hirshorn (cuius ſedes fuit in Palatinatu, tribus ab Heidelberga miliaribus: in oppidulo, quod eiuſdem nobilis viri nõmen ſibi vendicat) rebus humanis exemptus eſſet, neque vllum poſt ſe hæredem reliquiſſet: vidua interim ipſius vterum ferente: ſtatim ipſius defuncti agnati, & feudorum ſucceſſores (vt qui vehementer dubitarent, ferrêtne maſculum grauida vidua, an potius fœmellam) non ſolùm omne ius ſucceſſionis feudorum, in omnem euentum, à feudorum dominis

obtinuerant: verùm etiam quia libenter plenam & fundamẽtalem notitiam omnium feudorũ & redituum habuissent: ideò statim à morte prædicti nobilis, superstitem ipsius viduam, adhuc immaturam defuncti mariti mortẽ lugentem sua in domo operuerunt: eique claues ad cryptas & cellas è lumbis, non sine vi & vehementia detraxerunt. Quæ res adeò miseram & tristem viduã affecit, vt coniectis in verticem suum manibus, vociferari & eiulare magis cœperit: vt quæ grauiter molesteq; huiusmodi sæuitiam & agendi modum ferret. Quin etiã paucis interiectis diebus, tandem peperit, & quidẽ egregium puellum, sed mortuum, & caluaria carentem.

Cæterùm cùm agnati & hæredes defuncti Nobilis, ea de re certiores facti essent, persuaserunt sibi, suam ipsorũ spem iam expletam, & ipsos sui compotes voti factos fuisse. Quare ius suum in vtenda, fruenda hæreditate feudorum persecuti sunt. Sed Deus Opt. Max. velut è saxo alium partum masculum, & paternorum bonorum hæredem viduæ illi mœstæ & desolatæ suscitauit, atq; donauit. Etsi enim non ita pridem puellum e-

nixa esset, tamen subtumida à partu remansit: nihil aliud suspicata, quàm vel tumorem præter naturam, vel aliquem morbũ in suo residere corpore. Id quod etiam aliquibus Medicis (quorum consilium separatim requisitum & auditum est) visum fuit. Causam enim morbi quiduis aliud existimârunt, quàm quòd ipsam grauidam adhuc esse, suspicarentur. Quare consilium ei dederunt, vt ad Thermas fontis acidi ad Rhenum (bey Elsal am Rhein) sese conferret. Ad quas illa Thermas, secuta ea in re Medicorum consilium, vt vidua mœsta & orba, vnica ancilla comitata, profecta est.

Verùm enimuerò vt tandem mense Iulio 1584. eò loci venit, ob Thermas: accidit, vt ibi inueniret Electoris Saxoniæ Augusti (qui paulò antè in fata concesserat) viduam: nec non alios, aliasque Principes: qui ita loca præoccupârant, vt ipsamet in diuersorio locum manendi non inueniret: præsertim cùm nemini notum esset, quæ, qualisue matrona foret, quæ vnica tantùm ancilla comitata venisset. Porrò tandem eius loci Præfecto, quænam esset, significans: & suum ei casum, qui nõ ita pridem acciderat, com-

memorans: ægrè ab ipſo hoſpitium ad ſequentem noctem obtinuit.

At verò ea ipſa in nocte, cùm iam decima ageretur hebdomada, à priori & proximo partu, Deus Opt. Max. ipſam & mœſtam atq; adflictam, & apud peregrinos, pulcherrima prole maſcula, eáq; viua, ditauit. Id quod ſtatim fando peruenit ad aures Illuſtriſs Principum.

Et quidē ei Elector Moguntinus lautum ac nobile puerperium inſtituit: defunctus verò Elector, eidem mille Thaleros dono dedit. Quin etiam omne ius hæreditariæ ſucceſsionis & feudorū ab aliis repetitū, & huic ipſius filiolo, hæredi videlicet legitimo, reſtitutum eſt.

HISTORIA IV.

ANna Cancerina, Chriſt. Schollers Sutoris noſtratis vxor, cū iam annis aliquot fuiſſet in matrimonio, aliquoties grauida facta, feliciter enixa eſt: dein cùm rurſus vtero geſtaret, accedente debito partus tempore, poſteaquam toto triduo leuibus doloribus partus fuiſſet diuexata, Anno 1587. Ianuarij 25. hora 6 matutina, caſu Embryonem è corpore elabi ſenſit, qui digiti vnius longitudinem

nem æquabat: verùm eadem die vesperi ad horā sextam maximis conatibus partus diuexata, alterum iusto partu fœtum perfectum & viuentem exclusit. Ambo autem, vt narrauit Obstetrix, vna continebātur secundina. Sed de hoc hactenus.

VTERVS BIPARTITVS.

ANNE mulieres eæ, quæ superfœtare solent, aut plures fœtus, quàm duos generant, bipartitum vterum habeant, quemadmodum canes, lepores, & similia animalia, quæ multos generant fœtus, mihi dubium mouit Fratris mei chariss. Ioh. Bauhini obseruatio, qui circa annum 1565. dū ordinarius esset Lugdunensium Medicus, & Chirurgis Anatomen demonstraret, in quadam puella vterum bipartitum, qualem canes habent, obseruauit: quod vt rem valdè raram, doctissimis Medicis Lugdunensibus, ac multis aliis demonstrauit. Ea ergo dere, Anatomici, si mulierū corpora talia occurrant, cogitabunt, cuius nomine hoc proponere libuit.

PARERGA DVO.

I.

INTESTINI CITRA *mortem vulnerati historia.*

CVM in Præfatione libri primi noſtræ Anatomes, qui eſt de totius corporis humani partibus externis, polliciti ſimus, nos huic Opuſculo addituros inteſtini ſecti hiſtoriam, eam nunc proponamus: hęc enim ſimul probabit Peritonæum læſum ſpaſmum non inducere: vulnera item muſculorum abdominis non eſſe lethalia. Res ergo ita ſe habet:

Adamus Brantz Ruſticus pagi Riehani, ditionis Baſilienſis, cùm diu ἐντεροκήλῃ laboraſſet, tandem ſectionem pertulit, probeq́ue curatus fuit. Verùm biennio poſt (annos circiter triginta natus) in eundem penè morbum incidit: ita tamen, vt non ſolùm inteſtina, ſed & omentum delaberetur; idq́ue, non vt prius, in ſcrotum, ſed ad latus inguinis ſiniſtri, tumor ex Peritonæo rupto obortus: quo

cum morbo diu fuit conflictatus. Cùm autem malum ingrauesceret, ab omni opere abstinere fuit coactus: quare quò se sustentaret, stipem quærere eũ oportuit. Dum ergo anno 1586. intensissimo existente frigore ostiatim stipem peteret, factum vt ex femoralium attritu, non solùm cutis, sed omnia cuti subiecta vsque ad omentum attererentur: hinc cùm malum iam sphacelum minaretur, lecto se continere eum oportuit. Cùm ergo lecto iam affixus esset, per patrem suum, pagiq; Præfectum & consilium meum, & Lithotomi operam implorauit: & licet in Anatome publica (quæ in decimũ tertium diem à me fuit producta) tum essem, vt qui & sectoris & præsidis munere fungi soleã, occupatissimus: diem tamen illum, frigore ita concedente, ægroto, & misero, & pauperrimo tribuere volui.

Deductis ergo mecum in pagum studiosis aliquot Medicinæ (inter quos fuêre D. Iacob. Gregorij Pannonius, nunc Medicinæ Doctor, & Daniel Pyrnusius Polonus, iuuenis, vt totius Medicinæ auidissimus, maximè verò in studio tam Anatomico, quã Botanico diligentissi-

mus, ideoq; mihi familiarissim) vnà cũ Lithotomo, eiusq; comitibus ægrotũ, eiusque casum inspeximus: tum consilium iniimus: & licet à sectione, tanquã à casu penè deplorato, abstinendum esse consultius duceremus, ægroti tamen precibus victi, cum Celso, melius esse experiri anceps remedium, quàm nullum, arbitrati sumus.

Quare rei difficultate, quæ cum summo esset iuncta periculo, exposita, rem aggressus est Lithotomus. Sed priusquã progrediamur, qualis fuerit tumoris exterior facies, paucis exponamus, tum sectionem subiungamus.

Detecto ergo Abdomine, in finistro Hypogastrij latere, tumor infantis caput æquãs, apparuit, cute cum subiectis partibus exulcerata: stylo ergo profunditatem sumus explorati, qui in ipsum abdominis cauitatem sine molestia vlla intrudebatur, & quidem penè absque omni ægroti dolore, qui vix dum stylum persentiebat: quod sanè argumento erat etiam Peritonæum ipsum læsum esse. Sed & pinguedo, quæ supra tumorem conspiciebatur, facileque stylo, sine vllo ægroti dolore amouebatur, omentum id

esse

esse satis ostendebat.

Re itaque, vt dictum, deliberata, ægrotus eo modo quo solent ij, qui Herniæ causa inciduntur, primùm tractatus, mox tabulæ superimpositus, ligatur: tũ magnum in abdomen vulnus fuit inflictum. Quo facto, intestina prolapsa, irrito tamen conatu, reponere tentauit: adeò enim flatibus erant distēta & omento annata, vt ne vix quidem manibus ab ipso separari possent.

Cûm ergo intestina quasi capta continerentur (eo modo quo solet fieri in iis, q ruptura Peritonæi supra vmbilicum laborant, quibusque voluulus superuenit (cuius rei apud nos etiam ante paucos annos habuimus exemplum: qui tamã, magna Petitonæi adhibita sectione, probè curatus, in hodiernũ adhuc diem viuit, mihi Galeni authoritas & magna illa Peritonęi sectio ab antiquis vsurpata, in mentem venit. Galeni quidem authoritas, qui magnitudinẽ vulneris musculorum abdominis periculosam non esse, satis ostendit, dum præcipit eiusmodi vulnera in toto abdomine esse dilatanda, si minora videantur, quàm sufficiant repositioni intestinorũ, aut omen

ti, si sint prolapsa, nec reponi possint. Magna verò Peritonæi sectio, cuius Galenus, Cornel. Celsus, & Paulus Ægineta, dum de Gastroraphia agunt, meminêre: vbi monent, Peritonæi vulnus, si angustius sit, quàm reponendis iis, quæ extra abdomen prolapsa sunt, conueniat, ampliandum esse.

Quare subitò vt Musculorum abdominis vulnus, & Peritonæi ruptura dilataretur, ne intestina diutius foris propendentia refrigerarētur, consultum visum fuit. Dilatato ergo vulnere (sine tamen magna hæmorrhagia) nec dum intestina reponere potuit, quare cultello ab omenti & ad latera à Peritonæi membrana, cui erant adnata, ea separare oportuit, quod tamen sine læsione fieri nō potuit: hinc factum, vt ex tenuibus intestinis vnum leuiter læderetur.

Hoc peracto, cùm intestina ab omni ferè omenti parte essent soluta, intestinûmque læsum foret consutum, omnia in abdominis capacitatem fuêre reposita, tum leui gastroraphia vulnus consutum: totaque hæc operatio, absque vlla lipothymia fuit absoluta.

Vide cap. 23. tract. de Vulner. Fallopij.

Cùm postmodum excrementa nō per aluum,

aluum, ſed per vulnus reiiceret, aliquoties clyſmata ad aluũ ſollicitandam fuêre iniecta: nunquam tamen clyſma, licet larga manu decoctum fuiſſet administratum, ad vulnus peruenit, ſed vt iniecta, ita etiam fuêre reiecta.

Vulnus autem abdominis (non verò inteſtini, ne quidem in hodiernũ diem) coaluit: fæcũ verò nihil omninò, etiamnum per anum reiicit, ſed per ipſum inteſtini vulnus, quod circa vmbilici latus ſiniſtrum remanſit: verùm dolorem nullum perfert, nec quando excrementa effluxura ſunt, perſentit: forti tamen ligatura vtitur, & difficilioribus ruſticis operibus præeſſe non poteſt.

Cauſam quærentibus ſtudioſis, cur, cùm excrementa per vulnus reiiciantur, clyſmata non etiam eò pertingant. Ad hoc reſpõſum fuit, clyſmatum materiam ad inteſtina tenuia, meo quidẽ iudicio, naturaliter non peruenire, quod & autoritate & ratione probamus.

Clara eſt authoritas Galeni 5. Meth. med. 11. quæ habet: *Superioribus inteſtinis vlceratis, vtendum eſſe medicamentis per os aſſumptis. Quod enim per ſedem iniicitur,* inquit Galenus, *ad ea quæ ſunt vicina ventriculo ſubire ne-*

quit. Non minus perſpicua eiuſdem altera 13. Meth. med. 17. ſentẽtia, vbi inquit: *Quæ per ſedem infuſa ſunt, ea omninò ad ieiunum vſq; aſcendere nequeunt, imò ſi admodum nitaris, fortaſſe tenue tantùm inteſtinum contingent.*

Ratio verò à VALVVLA COLI INTESTINI deſumpta eſt, quæ id impedire poteſt: ſed cùm de hac Valuula breuibus tantùm in Præfatione libri 1. Anatomes noſtræ dictum fuerit, fuſius de ea nunc verba faciamus.

VALVVLA IN INTESTINO Colo, Anno 1579. à me reperta.

DVM Lutetiæ Pariſiorum, ſtudiorum gratia verſarer, inter cætera ſtudia priuatim in Anatomico ſtudio cum Cl. viro D. D. Thoma Coccio populari, me exercerẽ, contigit vt Anno 1579. dum inter cætera quæ à me diſſecabantur, curioſius inteſtinorum ſtructuram rimarer, ea penitus à Meſenterio liberarim, & ad eorundẽ fibras & tunicas conſiderandas, abluerem, aqua modò per ieiunum, modò per rectum inteſtinum infuſa. Quod cùm factitarem, aquam per ieiunum

Ieiunum infuſam facilè, & quàm citiſſimè elabi obſeruaui: per Rectum autem infuſam Colon inteſtinum nõ pertranſire, etiamſi inteſtinum leuiter comprimeretur. Quare, quidnã eò loci occurreret obſtaculi, perquirere lubuit.

Inueni ergo in Colo inteſtino, eò loci, vbi tenue inteſtinum, Ileon puta, finit, & appendix lumbricum referens, Cœcum quibuſdam dictum inteſtinum, apponitur, ad Coli nimirum principium, inſignem VALVVLAM, latitudine penè vnguem ipſius pollicis æquantem, craſſam, membranoſam, &c. Quod tanquã nouum, à nemine hactenus literis traditum, tum temporis multis, præſertim verò Clar. viro D.D. Guilielmo Capello, Profeſſore Medico, & Præceptore meo humaniſſimo, oſtendi.

Sed & hactenus in publicis Anatomiis Academiæ noſtræ, quibus in octauum nunc annum præſum, eius à me facta fuit mentio: maximè verò in duabus Anatomiis, quas anno 1586. adminiſtraui (poſteaquam à Succenturiato meo D. Daniele Pyrnuſio mundata fuiſſent inteſtina) toti ampliſſimo conſeſſui oculis ſubieci, aqua & per ſuperiora, & per in-

inferiora infuſa: eandem etiam palpandam exhibui. Eadem etiam inteſtina, quò rectius eorum longitudinem (quæ 24. erat noſtratium vlnarum) dimetirer, in iiſdem Anatomiis folle inſufflari curaui, tumq; temporis ne quidem flatum Valuulam hanc pertranſire fuit obſeruatum.

Cùm verò dubius eſſem, ânne in brutorum etiam inteſtinis talis reperiretur Valuula, hoc anno, nimirum 18. Iulij, dum hæc ſcriberem, in ſtudioſorum Medicinæ gratiam, Canem, aliasque aliorum animalium partes, in quintum ſecui diem: idq; eius nomine, quò ea, quæ publicè hactenus in Anatome, & quidem methodo ſecandi docuiſſem, ipſorum oculis ſubiicerem: eam etiam Valuulam in canis ſectione inquirere viſum fuit.

Cùm ergo inter plures doctiſsimos & ſtudioſiſsimos, qui ſectioni aſtabant ſpectatores, D. Antonius Boucardus Lotharingus, huius ſtudij, vt & rei herbariæ curioſiſs. mihiq; amiciſs. hoc ſibi laboris ſumpſiſſet, vt Canis inteſtina mundaret, aqua tam per ſuperiora, quàm inferiora infuſa, impleret, & inuerteret: eam etiã Valuulã ipſis oſtendi, quę tamẽ non

Valuu-

Valuulæ humanæ, ſed Circulo ſimilis e-
rat. Et hæc eſt Valuulæ huius inuentio,
& inueniẽdi modus, qua in re prolixior
fui, non ſanè eius nomine, vt me eſſe in-
uentorem iactitarem, ſed vt Lectori pa-
teret quãdo fuerit inuenta, & quomodo
inuenienda ſit, cùm ſciam etiamnum Cla
riſſimos viros eam & negare & inuenire
non poſſe.

Vſum huius Valuulæ quod attinet,
eum eſſe arbitror, ne excrementa ex te-
nuibus inteſtinis ad craſſa delata regur-
gitare poſſint: nec obſtat id, quod ſępius
mihi fuit obiectum, morbum nimirum
Iliacum dictum, contrarium oſtendere:
quo probare nituntur, Valuulam hanc
non omnẽ penitus viam intercipere. Sed
quid rationibus opus eſt, cũ ἀυτοψία obie
ctionem ſoluat? & quod nihilominus
Iliacus poſsit fieri morbus, nõ negamus:
tanta enim cum violentia morbus is ac-
cidit, vt non ſolùm Valuula hæc cedere,
ſed etiam facilè frangi poſſit, cùm ipſa
excrementa etiam pylorum, cui natura
Circulum appoſuit, reſerent. Sed de his
& ſimilibus in noſtris libris Anatomi-
micis, Deo iuuante, fuſius ſu-
mus acturi.

II.

CORPVS SINE HEPATE & Liene inuentum.

ANno à Christo 1564. die verò 11. Septembris, hanc vitam reliquit Dominus Matthias Ortelius, Mercator oppidi Antuerpiensis celebris, natione Germanus. Duodececima verò facta fuit eius corporis sectio, â Chirurgis eius rei peritis, me præsente Medico, vt constitutionem partium nutritioni seruientium videremus, præcipuè Hepatis & Lienis: nam aliquot annis anteà Hydrope laborauerat, q morbus, affectus Hepatis, vel primario, vel secundario necessariò comitatur, cumque sub septo transuerso, seu diaphragmate, atque costis spuriis, Hepar & Lienem quæreremus, ne vestigium quidem illarũ partiũ inuenimus. Casus profectò inauditus, & admirabilis: at substantia omnium intestinorum carnosa prorsus erat, & multò solidior, q̃ ipsa musculorũ caro, vt soliditate Cordis carni ferè respõderet, & vena caua ex ipsis intestinis suam originem sumebat, eo ferè modo, quo vena porta in ipsis intestinis solet implantari. Hæc sanè cau

sa

ſa fuit, quòd toties inflammatione & abſceſſu inteſtinorum laborarit: facilius enim quod carnoſum, quàm quod membranoſum eſt inflãmatur, & abſceſſibus torquetur. Nã carnoſæ partes plus, membranoſæ verò minus ſanguinis & humoris participant.

LAMBERTVS TVLVTANVS Medicus, ciuibus Antuerpienſibus adiuratus, manu propria hanc hiſtoriam texuit.

Ego Thomas Comaus, Chirurgus & Tonſor Antuerpienſis, atteſtor, me Dominum Matthiam Ortel Auguſtanum, piæ memoriæ, poſt eius obitum, in præſentia Domini Lamberti Tulutani Medici, mea ipſius manu ſecuiſſe, & in eius corpore inueniſſe, ac vidiſſe, quemadmodũ præfati Medici teſtimonium aſſerit, in cuius rei fidẽ manu ꝓpria me ſubſcripſi.

THOMAS COMAVS.

Hiſtoriam hanc Cl. vir D D. Iohannes Iacobus Schiſlerus Medicus Auguſtanus, cùm à Clariſs. viro D. D. Thobia Cneulino accepiſſet, mihi per literas communicauit.

FINIS.

PORTENTOSUM LITHOPAEDION,

SIVE

EMBRYUM PEtrefactum urbis Senonensis.

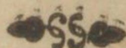
Adiecta leui & succincta exercitatione: eaque Academica, de huius indurationis causis naturalibus,

À

IOAN. ALBOSIO *Hæduo, apud Senonas Medico:*

cui accesit

SIMONIS PROVANCHERII *Medici Senonensis, de eadem re Opinio.*

BASILEAE.

Hiſtoria EMBRYONIS in vtero materno per annos XXIIX contenti petrefacti, & poſt matris mortem exſecti, hîc deſcribitur.

IOANNES ALBOSIVS Hæduus, & apud Senonas Medicus, Lectori S.

OVITAS *huius spectaculi, quod prisca ætas aut non vidit, ant de eo scriptis, quæ ad nos peruenerint posteritati fidem non fecit, nos excitauerat superioribus mensibus ad exprimendam huius prodigij icônem, quam ad amicos naturalis Philosophiæ studiosos, vltrò citroq́ mitteremus: tùm quia esset de earum genere, quæ ab illustri causa, vt scribit Plinius, perpetuitatem merentur: tùm etiam, quia præter alios multos graues viros, Paræus ille Protochirurgus Regius (cui nostra ætas multum debet) nos ad id studium excitasset. Sed cùm Doctorum nemini esset ea in re satisfactum, quòd quererentur istud esse veluti in Comœdia κω-* lib. 34. cap. 4. Natur. historiæ.

φὸν πρόσωπον, postularentq́ue vt personam loquentem faceremus, & vtraq; lingua, quò etiam ignaris linguæ Latinæ studeretur, & ad exteros quoq; Portenti fama & forma, non sine aliquo vsu perueniret: parere, visum est æquißimum, tum quia foret piaculum tam portentosam rem silentio præterire, qua monemur nos λιθοκάρδιοι petere supplicibus votis à Deo, qui rerum omnium est prima causa efficiens, & πρωτοπλάστης, vt nobis det cor carneum, quod iam ad omne scelus occalluit: tum etiam vt nostra vrbecula, quæ suorũ stemmatis, virtute, & veteri gloria adhuc fulget, noua veluti præconis voce, toti Galliæ, imò & toti orbi, summi numinis ostenta promulget. Protypum autem efformauimus de nouo (quò sint δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι) vt te, quem latere nihil volumus, quasi in rem præsentem deduceremus, & infantulum, & in sinu vteri latentem, & suo tegmine explicitum, & in hãc & illam dimensionem, quantum cedere potuit corpusculi (per multas horas aceto macerati) durities, protensum conspiceres.
Adieci-

Adiecimus etiam nudam hiſtoriam, nulliſq́ coloribus fucatam (veriſsimam tamen) huiuſce Anatomes, adhibitis ad eam confirmandam oculatis & fidelibus teſtibus, Iohanne Perigois, Simeone Prouancherio, & Iohanne Rouſſelet Medicis & collegis noſtris: item & Glaudio le Noir, & Iohanne Cottias Chirurgis, à quibus extractum fuit Embryum illud, Stephano Bouuier Pharmacopæo, manum operi admouente. In hiſtoriæ autē calce, obiter inquirere viſum eſt, veluti per ἀπόρημα Pyrrhonis illius Sceptici exemplo, tantæ duritiei cauſas, vt tecum ludere liceat, non contendere (cùm ſæpe veriſimile à vero longiſsimè abſit) vtq́ eo veluti præludio, doctiores prouocentur ad acriora certamina, quibus huius μεταμορφώσεως in tenello naturæ corpore, Phyſica ratio quæcunq́ fuerit (cū in eo opere τὶ θεῖον etiam illucere putemus) melius innoteſcat. Opellam hanc noſtram, qui tibi ſi non prodeſſe, ſaltem placere ſtuduimus, amice Lector, æqui boniq́ conſule. Datum Senonis Idibus Octobris 1582.

In iconem Lithopædij ἑξάστιχον IOAN. ALBOSII.

Finxit Deucalion ſaxis poſt terga repulſis,
Ex duro noſtrum marmore molle genus.
Quî fit vt infantis, mutata ſorte tenellum
Nunc corpus ſaxis proxima membra gerat?
Flectebat priſcos diuina potentia mores
Nullo hodie flectas ſaxea colla iugo.

Iocus puerilis PETRI ALBOSII impubis ad Patrem obſeruandiſsimum IOAN. ALBOSIVM Medicum, de eius Lithopædio.

Quæ noua progenies iſta eſt? Iráne Deorum
Nata mihi ſoror eſt, Gnatáq; nata tibi?
Non agnoſco tuos in duro marmore vultus,
Namq; pium, tenerum, molleq; pectus habes.
Degener huicq; animus nulla pietate parentem
Reſpicit, aut fratri eſt blandior illa ſuo.
Attamen arte tua (quæ virgo ſepulta iaceret)
Viuit, & eſt hæres nominis vſq; tui.
Iſti ergo inuideo ſortem, niſi ſaxea moles
Et cedat fratri, cedat & illa patri.

De

De Lithopædio Senonensi, in Zoilum sui partus Cæsarei calumniatorem, FRANCISCVS ROVSSETVS Medicus ad

IOAN. ALBOSIVM Medicum amicissimum.

Hæc lapidosa caro, cùm tempestiua sub auras
Vitales primam vellet inire viam.
Insonti fertur spirans Lucina nouercam
Præclusisse viæ parturientis iter:
Sic frustrà eluctans, diuiso ventre parentis
Matre tamen poterat sospite salua trahi.
Terruit exempli nouitas, suspecta recluso
Sic vtero matrem viuere posse negans.
Ergo ibidem lustris propè sex coniuncta coegit
Matrem, facta diu saxea massa, mori.
Cur potius quæso, gestati tempore tanto
Accipit hæc fœtus saxea forma fidem?
Quam noua Cæsareo monstrans Chirurgia partu
Sospite qui fœtu viuere fœta queat?
Vtilis hæc multis venit ars, at inutilis iste
Aspectus, solo nos nouitate mouet.
Vt pateant oculis subiecta fidelibus ambo,
Sæpius hæc illis, visa fuêre tamen.
Et dubitamus adhuc manifestis credere, quamuis
Non fuerint priscis scripta voluminibus.

Nempe Dei bonitas, largo mage fonte ministrat
Naturæ tacitas prodiga semper opes.
I nunc, atq; omni dic omnia Zoile seclo,
Aut vni potius nota fuisse viro.

Ad puellam in vtero materno lapidefactam, SIMEONIS PROVANCHERII Medici, Epigramma.

Cuius non esset suppressa memoria morte
Quærenti, æternæ surgit origo duplex.
Per magnæ virtutis opus via prima docetur,
Ingens per vitium proxima deinde patet.
Has ego, nec plures, ineunti lumina vitæ
Credebam geminas constituisse Deum.
Nunc admitto nouam, qua tu mea filia viuis,
Vitæ expers: viuis, nec tibi vita fuit.

Aliud eiusdem.

Per genus & sexum viuas mea filia quantum
Est hominis, nunquid vita perennis erit?
Nam de plebe tuum genus est, es fœmina sexu
His viuas, breuis est vita futura tibi.
Pro mortis damno reddit te fama perennem,
Mortis quàm vitæ, sors igitur melior.

ENAR-

ENARRATIO

τῦ λιθοπαιδίου,

SEV

EMBRYI CVIVSDAM LONGA TEMPORIS

mora in Matris vtero in saxeam duritiem concreti, quod ex gestantis cadauere extractum est, in vetusto Gallorum Senonum oppido XVI. *May. Anno* cIↄ Iↄ XXCII.

ADIECTA QVOQVE EST succincta & leuis quædam exercitatio, eaque Problematica, de istius indurationis causis naturalibus, vt posteà penes Lectorem sit huius iudicij summa.

HISTORIA EMBRYONIS *petrefacti.*

VLIER Senonensis, nomine Columba Chatry, quæ Ludouico Carità homuncioni (quadrato tamen & bene habito) ex vulgari plebe & sarctori vestia-

rio nupſerat, ab annis quadragintaocto, fracta ætate & valetudine, hîc occubuit decimoſexto menſis Maij, annum ætatis agens ſexageſimum octauum.

Hæc ante annos viginti octo, quæ nunquam anteà vterũ geſtârat, licet iampridem nupſiſſet (nihil de ſanitate prius admodum conqueſta) certiſſima habuit inchoati hominis indicia. Nam qui ſtatis periodis erumpere ſolebant menſes, illi ſtatim ſubſtiterunt. Pica primis menſibus laborauit, tempeſtiuum Embryonis motum & frequentem perſenſit, tumore lumborũ & abdominis paulatim ſubcreſcente, mammiſque lacte turgentibus. Tandem autem decurſo penè veræ geſtationis curriculo, labores puerperij graues & abdominis dolores experiri incepit, vrina ad aliquot dies ſuppreſſa (Medicis tunc varia & dubia de illa κυοφορείᾳ ſentientibus) quæ poſteà currente veluti alueo & magna vi erupit, profuſo illo ichore, non tam ex veſicæ meatu, vt credibile eſt, ſcaturiente, quàm ex mulieris loculis, Amnio tunica diſrupta, cùm vnà cum iſtis ſeroſis recrementis (quas mulierculæ aquas vocant) aliquis concreti ſanguinis trumbus emerſerit.

ſerit. Inde autem & mammæ concidere viſæ ſunt, motus infantis aut ignauus, aut nullus, labores mulieris tolerabiliores. Quibus omnibus attonitæ fuerunt Obſtetrices, quæ anteà certiſſimum puerperium expectaſſent. Hipp aphor. 38. lib. 5.

A ludibrio autem iſtius fœturæ, totum triennium lectulo illa decubuit, ad extremam vitæ calcē de valetudine conqueſta, de tumore, de duritie, de torminibus alui (quam obuiis quibuſque & Chirurgis & Medicis tractandam exhibebat) de inutili & graui illo pondere, quod pro vario geſtantis motu, modò in hanc, modò in illam partem procumbebat. Denique de languente & deprauata appetentia, quā ſubinde acetariis & abſorpto omphacio ſollicitabat, alioqui perpetuò ἄσιτος. Illamque, ferunt vicinę, inter ſuos ſales ſæpè dictitaſſe (vt erat genio ſatis lepido) ſe fœtum vtero gerere, qui tandem parenti foret exitio, & internecioni, quanquam cùm ſeriò loqueretur, maleficiū acceptū potius accuſaret.

Poſtquam autē fato eſſet functa, eius vir officioſus in vxoris manes (quā tandiu & tantoperè excruciatam viderat) accerſiuit vnum atq; alterum ex noſtris

Chirurgis, ambo valentes arte & artis vſu, quibus (licet de ſcirrhoſo tantùm tumore cogitarent) diſſecto mulieris abdomine, & reiecto infrà peritonæo, vterus ſeſe offert, aſpectu quidem rugoſus, & verſicolor, vt criſta illa pendula, quæ Gallis Indicis ex ſummo capite prolabitur, vel potius vt operimentum illud cutaneum, quod illorum collum ambit. Tactu autem durus, teſtaceus & craſſus, inſtar τῶν ὀστρακοδέρμων. Tum nouaculam in portētoſam illam molem & gypſeam iniiciunt, qua ad aciem cultelli renitente, ſcalprum altius adigunt. Eorum autem alter inflicto caſu in cranium vulnere, & in aliquot coſtas, tandē humerum dextrum impetit, à quo erumpens oſſis caput, certiſſimam fecit fidem oſſium illic latitantium. Ex quo ſcalpellum aliò transferunt, & magna vi, ſenſim tamen, & rectà, vterum ſecant, diductiſque duriſſimis vulneris labris, infantem in orbem implicitum, & ex tranſuerſo in vtero poſitum, introſpiciunt in penitiſſimo ſinu, & altiſſimis latebris ſtabulantem, in ſuamque veluti Cyſtin, quam Allantoidem tunicam fuiſſe puto, calloſiſſimam reconditum.

Quo

Quo ſpectaculo inexpectato obſtupe facti, Medicos conuocant, quos in re inaudita conſulant, adhibeantque in teſtimonium & iudicium rei huius, quæ penè fidem omnem ſuperet. Interea multis ad nouum prodigium accurrentibus, & opus Chirurgorum interturbantibus, venit ipſis in mentem totam iſtam molem ex illo veluti antro & manibus, & vncis Chirurgicis, quà valerent, vi abſtrahere vt arborem ex ſuo caudice, domumque comportare, vt priuatim & apud ſe accuratiùs corpuſculi anatomen ſectarentur, & cum peritis de portento nouo & inaudito, conſilia conferrent.

In præcipiti autem & violenta illa laniena non licuit opus feſtinantibus introſpicere, quod ſubſtratum eſſet infantulo Chorion, quæ vteri acetabula, qualia vmbilici vaſa, quis eſſet Allantoidis cum vtero & cum fœtu nexus, cùm vterus ipſe, præcipuè ad coxam dextram, ad nates, & ad partem ſpinæ dorſi cum cute infantuli omnino coaluiſſet.

Situs infantis erat penè ſphæricus, facie ad thoracem affixa, ſublatis ad nares genibus, vnde poſteà eæ patulæ retuſæ & reſimæ conſpectæ ſunt. Oſſa capitis

tenuia quidem, ſed firma, & inſtar cornu nitentia, cute capitis multis in locis piloſa, caput in ſiniſtrum brachium ita procumbebat, vt à protuberante humero auris & os Occipitis impellerentur, quod incauatum ea parte introceſsiſſe conſpicerentur. Cubitus ad ſummum humerum reflectebatur, porrecta ſola manu, quę in pugnum adeò firmiter contracta, & ſummi digiti ita palmæ hærebant, vt licet apparerent ſeriatim inter ſe diſtincti, re ipſa tamen in vnum idémque verè lapideum corpus concreuiſſent. Dextrum autem brachium ad vmbilicum manum extendebat, quæ ad carpum inaduertenter abſtracta fuit, & in aluo matris relicta. Fœmur, genu, tibia ſiniſtra, dextris incumbebant: quibus tamen erant ita implicita, vt talus ſiniſter pedíſque planta, in dextrum Pedion implantarentur, quibus excauatum cederet, & penè indiſſolubili nexu colligaretur. Vtrumque crus in ventrem & pectus reflectebatur, certiſsimamque fœminei ſexus notulam tegebat. Tibia vtraque ad nates intorquebatur, pedibus & pedum digitis ita inter ſe compactis, & lapidefactis, vt facto ex oculis & ta-
ctu

ctu iudicio, totum iſtud opus dixiſſes eſſe alicuius Phidiæ, qui vel ex ebore, vel ex marmore maturæ ætatis Embryi abſolutiſſimam Icônem expreſſiſſet, maximè cùm in ea duritie corpuſculi moles non concidiſſet, imò cum cute nitida integram ſuam & συμμετείαν & πολυσαρκίαν retinuiſſet.

Partes autem internæ, viſcera nempe omnia, Cor & Cerebrum habebant naturaliter, eo dempto, quod vltra modũ indurueránt, minus tamen quàm externæ, ita vt hodie exertum iſtud corpuſculum, neque putredinem minetur, neque teredinem. Ex quo poſteà dentem exemit inopinanter quidam obuius, qui prodigium cõtrectabat, vt dentis ſedem in ipſo alueario adhuc conſpicere liceat.

Hæc de matris & fœtus adminiſtrata Anatome dicta ſunto.

EXERCITATIO PROBLEMATICA DE Istius indurationis causis naturalibus.

IAM de istius indurationis naturalibus causis aliquid disseramus. Huius autem prodigiosi abortus, nisi sensus nobis faceret fidem, frustra quærere-mus, rationum momenta. Sed cùm visus & tactus, certissimi inter sensus externos iudices, rem ipsam bis mille hominum oculis spectandam exhibeant, manibusque tractandam (vt hodie quoque idem inter nos & spectare & palpare subinde licet) tria videntur superesse liberalioribus ingeniis discutienda.

Vnũ, quî factum sit vt corpusculum istud, quod constituta & naturali puerperij periodo, & inter tam graues cruciatus extinctum fuisse constat, tandiu in istis latibulis asseruatũ, non computrueris, aliorum abortuum more, quos vel derepentè Matricidas esse videmus, vel paulatim & ex longis interuallis excussos fuisse, à grauibus authoribus accepimus:

HancIcone

Fold Out
BACK PAGE

Fold Out

FRONT PAGE

mus: vel facta ſibi per ventrem inferiorem via, membratim excuſſos, cùm hîc tres putredinis cauſæ videantur concurriſſe: nempe corpuſculi temperies calida & humida, qualis eſt puerorum. Loci natura, cùm vterus intertextus ſit multis venis & arteriis, & viſceribus (in quibus reſidet naturalis caloris fons) proximus. Cùm ille ſit in mulieribus veluti ſentina, in quam totum corpus ſuorum excrementorum ſarcinam deponat, cùm denique ſit pudendis proximus, quę Galenus σηπεδονώδη pronunciat. Tertiò impedita perſpiratio, cùm in prægnãtibus vteri os arctiſſimè, vſq; ad excuſsionem fœtus coarctetur. Sic enim, vt fert illud inſigne Philoſophorum & Medicorum axioma, calida & humida, calido & vdo loco concluſa, & aere non perflata, citiſſimè ſitum contrahunt, & putredinem.

Galen. in 3. Epid. Com. 3. & 1. de diff. Febr. cap. 8. & 8. Meth. 7. & 11. cap. 4. & 8 & in 3. Epide. Com. 7. Auic. lib. 1. Fen. 3. & lib. 4. Fen. 1. & tract. 2.

Deinde, naturali in viuentibus deperdito calore, extraneum ſuccedere neceſſe eſt, cuius eſt vrere, putrefacere, corrumpere, & tandem in cineres reſoluere, pręcipuè ſi ſubiectum nactus ſit calidum & humidum, quale eſt puerorum corpus, quod cũ multo humore ſcateat, verè, vt loquitur Ariſtotel. ἄφθαρτον dici poteſt.

Alterum quæstionis caput positum est in inuestiganda illa intemperie, siue simplici, siue composita, quæ tantam duritiem peperit, & ab iisdem fontibus emanat præcedentis dubitationis solutio, cùm ea durities sola, vel quæ eam attulit, causa (nihil enim eximiè siccum putrescit) corpusculum istud à putredine vindicauerit.

Galenus 3. Epid. Com. 3.

Omne autem durum, inquit Galen. 5. Simpl. cap. 3. fit vel plenitudine & renitentia, vel concretione, vel siccitate, hisque vel solis, vel inter se complicatis. Induruitne verò iste fœtus repletione, cùm nihil in fœtu, neque in eius inuolucris turgeret largiori humore, vel naturali, vel excrementitio. Imò illa essent omnia exsiccata, & arefacta: Concretionem accusabimus, quam etiam congelationem appellat Galenus, qua metalla plurima in fodinarum penetralibus: saxea, in lapidicinis: Meteora, in media aeris regione videmus congelari & concrescere: sed quid externa exempla huius cõgelationis quærimus, cùm domesticum suppetat, & nobis sit præ foribus.

La Fontaine de Vero.

Est enim in nostra vicinia propè oppiduli Veronæi mœnia, fons perennis scaturiginis

turiginis, aſpectu iucundiſſimus, lympha limpidiſſima, colore quidem & odore ἄποιος, ſed ſapore non ita commendabili, incolis tamen non ingrato. Erumpit autem ex altiſſimis ſubterraneis cuniculis, labroque, vel potius cratere excipitur ita affabrè in orbē circumducto, vt neſcias illámne περιφέρειαν natura dederit, an verò ars Euclidis exquiſitiſſimum iſtum circulum elaborauerit. Sic autem ad labri margines exundat aqua, vt ſtatim & breuiſsimo ductu decurrat in rotam, quæ molam frumentariam circumagit, indeque cum glarea, quam currente alueo ſecum abradit, guttatim in ſubſtratum lutum & proximā vſnæam decidit, quæ omnia ſua frigiditate ita ſubigit, fermentat, & cogit, vt tandē in lapides induret, leues quidē illos & foraminulentos, & veluti pumiceos, quorumq; vnā aliquando partē videas iam petrefactam: alteram verò adhuc agnoſcas muſco herbaceo virentem & cœnoſam, quæ tantū lapideſcere incipiat. Cogūtur verò illi lapides tāto aggere, vt niſi ex interuallis molitor eos ferreo malleolo conterat & ſubtrahat, impedimēto ſint ipſi moletrinæ, quò minus liberè circunuoluatur.

Iſta obiter dicta ſint de λιθιάσει, quæ ex aquæ iſtius frigiditate & fortaſſe natiuo ſolo procreari videtur.

Similis autem aut potentioris congelationis quis poteſt eſſe locus in internis receſſibus noſtri corporis, qui multi ſanguinis & venoſi, & arterioſi affluxu, vicinorum viſcerum benigno tepore, & ea functione ad quam has partes natura finxit (cùm in ipſas, vt in agrum fœcundum noſtræ generationis prolifica ſemina cõmittat) minus algere debeant. Sic Hippocrates frigidos, ſiccos, denſoſque vteros, vt effœtos pronunciat. Quòd verò Galenus de Anatomia viuorum, adipem, frigiditate ſpermaticarũ partium, & à cordis calore magis diſtantium, concreſcere ſcribit: certè vt ex imbecillo frigore vliginoſa materia facilè concreſcit, ita quoque leuiſſimo calore illa liquatur: hîc verò de lapidoſa duritie agitur. Reſtat igitur, argumẽto ab enumeratione partium petito, corpuſculũ occalluiſſe ſiccitate, ad quam non parum feciſſe videbuntur dolores aſſidui, quos geſtans ſuſtinuit. Item vigiliæ & inedia, quibus diu multumque vexata eſt, quæ omnia ad cauſas exſiccantes referunt Medici. Adiicere licebit

cebit

cebit illum vteri κατακλυσμὸν, quo pro puerperio multus ichor è mulieris loculis effluxit, ſicque & vterus & fœtus, eiusq; inuolucra exaruerint, abſorpta omnis putredinis materia, quam in humido, & naturali, & excremētitio poſitam eſſe, Phyſici autumant. Solâne verò ſiccitas tantam duritiem peperit, cùm qualitas ſit patiens, & ad agendum ignaua: Cauſæ autem ad ſuos effectus analogæ eſſe debent, & viribus pares? Ex quo fit, vt ſit veriſimile ſiccitatem ſolam non potuiſſe eò vſq; indurare, ſed alterutri qualitatum πρακτικωτέρων, frigiditati nempe, aut caliditati coniunctā. Frigiditatine? vt ſiccitati congelatio acceſſerit mixtis his duabus inter ſe indurationis cauſis? Si enim quæ putrent, ſe ipſis fiunt calidiora & humidiora, conſequi videtur (vt contrariorum contraria ſunt conſequentia) ea quę non putrent cùm putreſcere nata ſint, id habere à frigido & ſicco. Præterea, promptius quæque alterantur, à ſimilibus ſuæ intemperaturæ cauſis. At hîc cutis naturâ frigida & ſicca, potiſſimū ſaxeam eam duritiem induit (vt in ouo teſta ex molli tunica occalleſcit) ex quo fit, vt ſit veriſimilius iſtam

duritiem à frigido & ſicco excitatam. At neque loci, in quo concreuit temperies, neq; vlla humana ratio id patitur, vt dictum eſt, cū de concretione ageretur. Iam videamus, an caliditate ſiccitati coniun cta iſtud corpuſculū induruerint, cùm à tot tantisq; laboribus tandem, veluti febre hectica colliquata fuerit illa, & contabuerit? Cùm præterea calidis & ſiccis medicamentis, tùm intrò ſumptis, tū foris admotis aſſidua illa tormina ſedare, flatus diſcutere, & moleſtiſſimum illud vteri onus, & quod ſubinde exitū minari videbatur, deturbare conabatur imperitiſſimum muliercularum vulgus? A coniunctis hiſce cauſis, & ſalis glebæ, & alumina, & chryſocolla, & chalcāthi genera indurantur, quæ poſteà humore liquantur, cùm antè calido & ſicco obduruerint.

Tertiū huiuſce diſputationis caput poſitum eſt in harum intemperaturarū ſiue ſimplicium, ſiue compoſitarum differentia: nempe, ſintne illæ externę tantùm & aduentitiæ, an verò aliquod ab ipſo corpuſculo ἐνδιάθετον innatum & latens accęperint initium. Nam licet ea, quæ de cauſis propoſita ſunt, habeāt quandam ſpeciem

ciem adumbratæ veritatis, multũ tamen absunt ab ordinatis naturæ legib⁹. Quid enim illas caufas accufamus, cùm omnes fint externæ, & huic corpufculo aduentitiæ, quæ fine internarum aptitudine, nihil videntur poffe agere? Non enim omnis caufa, quæ corpori aduenit, inquit Auicennas Doct. 2. Fen. in ipfum operatur, fed ad id requiritur & agentis fortitudo, & difpofitio patientis. *Gal. de Diff. febr.*

Hîc igitur præter communem confuetudinem (cùm natura hominis corpus molle & tenerum finxerit, vt quod ad functiones animæ magis aptum effet, quàm fi induruiffet) latuiffe dicemus aliqua huiufce indurationis feminaria, vt orta refpondeant fuis principiis, & infitam vim quandam peculiarẽ & abditam, quæ ab externis illis caufis excitata, tandem in lucem emerferit, vt fingulorum quæ fiunt, interna quædam effectrix caufa exiftit. Phyfici enim rerum omnium formas, excepta illa principe, quæ diuinioris eft originis, ex materia educi putant. Item & Spagyrici, qui eas profitentur effe αὐτοφυεῖς, neq; extrinfecus accedere, fed delitefcere in ipfis feminibus, quæ (vt fua arcana tegunt, quibufdã *Galenus lib. Quod animi mores, &c. & I. de Vfu part.* *Gal. libr. de Cauf. procat.* *Petrus Danus in fua Idea med.*

verborum inuolucris) ſuis matricibus consentanea eſſe oportet.

Quòd ſi dempta illa ratiocinatrice, formæ quæ dãt eſſe rei (vt Logici dicũt) educuntur à primarum qualitatum temperamento, illa etiam erunt ab eadem ſcaturigine, quæ neceſſariò primam illam temperaturam ſequuntur, inter quæ non ſolùm odores, ſapores & colores reponunt Medici, ſed etiam mollitiem & duritiem. Proinde præter externas caloris, frigoris & ſiccitatis cauſas & aduentitias (quamuis variè ſentiant & Philoſophi & Chymiſtæ, de lapidum & foſſilium, & efficientibus, & materialibus cauſis) alij ſuccum, alij lixiuium, alij ſal, alij aquam congelatiuam, non ſolùm vt materiam indurationis, ſed etiã vt quodammodo effectricem, & in ipſis indurantibus inſitam, fixamque deliteſcere, proferunt. Sic Corallium, cui proprium eſt veluti quarto modo (vt Scholæ loquuntur) aeri expoſitum lapideſcere, ideoq; λιθόδενδρον Græcis appellari (cùm mollis fuerit liquidis prius herba ſub vndis) Non quidem ſolùm ab ambientis frigore induratur, ſed quòd abſconditam habeat in ſe ſuæ duritiei energiã,

quæ

quæ à circumſtante aere affecta, illã produxerit. Præterea Matre ab illis cauſis colliquata, nihil fœtui deceſſit de pleno corporis habitu, quem alioqui abſumi & concidere neceſſe fuiſſet, ſi eaſdem cauſas fœtus ſuſtinuiſſet, humore tum fluente, tum implantato, vi caloris extranei abſumpto.

Molas quidẽ in ſuis finibus ſæpè concreſcere, & in geſtantibus conſeneſcere, imò iis cõmori certum eſt, vt multa ſcirrhoſa, tophacea & lapidea in nobis generantur, aluntur, & augentur, cùm excrementitia ſint corpora, imperfecta & ſola viuant anima vegetabili, vt etiam in externis rebus ligna lapideſcere videmus, eorumque cortices: item & plantas nonnullas. Sed quæ perfecta ſunt animalia, cùm primordia ſuæ generationis habeant potentiſſima, eorum extincto innato calore, humiditatem putreſcere oportet (vt interitus proxima eſt via ad putredinem) concurrentibus præcipuè aliis putrilaginis cauſis, vt dictum eſt anteà.

Quòd autem recenſent nonnulli, ex aliorũ fide, & hominis pedem & caput, imò & totum corpus, viſa fuiſſe indura-

ta, id multum abest ab eo, de quo hîc agitur, cùm de induratione fœtus in spirantis vtero disseratur: illa verò asseruata esse dicant, conditura & concretione cadauerum in sale quodam terrę, vt inquiunt, vegetatiuo, quo omnia ferunt dealbari, indurescere, & coalescere.

Istam pugnantium argumentorum litem, quę vires eundo magis ac magis acquireret, dirimat æquus arbiter. Ego verò nouorum Academicorum more, desinam in ἐποχῇ, suspensamq; sententiam, vt canant Cygni, sicut est in prouerbio, tacentibus graculis, excitenturq; docta ingenia, ad scrutanda summi opificis, naturæque miracula, & ad eruẽdas eorum causas ex Philosophorum Thesauris, in eo præcipuè spectaculo, in quo à primo ortu, neque in similiarium partium temperie, neque in instrumentalium figura, numero, situ, aut connexione natura peccauerit. Ideoque nihil hîc sit monstrificum, cùm nullã habeat istud corpus deformitatem notabilem, toti suæ speciei extraneam, quam à prima origine sortitum sit. Plinio autem lib. 7. cap. 18. Nat. hist. si mirum fuit, quosdam cõcretis ossibus extitisse, & sine medullis: quod

porten-

portentum istud fuerit fœtũ extractum, imputrem, imò in suo veluti ergastulo lapidefactum, tot mensibus & annis à matre circumgestatum fuisse?

SIMEONIS
PROVANCHERII
LINGONENSIS, ET APVD
Senonas Medici, de huius indurationis causis opinio.

D partu anatomico eius mulieris, quæ in Senonum vrbe vixit annos octo & sexaginta, & cui extinctæ, eruta est puella iustæ molis, quæ in vteri sinu octauum & vigesimum annum impleuerat, Gallicè scripsi. Eundem partum, qui Latinè & copiosè loqueretur, ad exteros relegare decreuerã, cui Physicas, sed è re natas exercitationes meas adiungere operæpretium videbatur. Inter moras Albosius Hæduus, qui excudendam spectaculi effigiem curauerat, eius historiam Latinè exprimit. De qua scribēda, iampridē amicorũ, & maximè exterorũ,

ad quos vt nominis, ita eruditionis suæ fama peruenit, literis frequentibus vrgebatur. Hic oratione graui & veridica, flagitantium votis respondet, vt mollis in obsequium, facilisque rogantibus esset. Historiæ de induratione fœtus in vtero physica & problematica inquisitio accessit. Vtraq; mihi tantoperè placuit, vt in ea vertenda, Gallicè meam operã requirere visa sit: nec eius Autorẽ plenius cõmendabo, ne quia viuit, & eiusdẽ vrbis sumus incolæ, in fœdam adulationẽ me demitti, in multorum opinionem irrepat. Et quia in dubia & ancipiti re sic animus consistit, neminem mirari oportet, si in apertum campum descendam, & vtraque lingua mearum exercitationum breuiter ac summatim Epilogum adiiciam. Ergo rem ipsam aggredior.

Gal. lib. 14. de Vsu part. Vterus μήτρα Græcis, quem Deus ad concipiẽdum fœtum destinauit, crassus & impactus carneum quid refert: cæterùm neruosus & membranosus est, vt gestationis decursu in amplitudinem posset extendi: ac semen, quod hominis abstractum, Zeno appellare nõ dubitauit, in vteri sinum effunditur, idque vnicum propagationis perpetuę subsidium comprehen-

prehenſione firma cõcipitur. Ex quo primùm omnium inuolucra genituræ procreantur, mox reliqua membris & articulis diſtincta, ſemine genitali opifice, nec non ſpiritu ſanguineque menſtruo adminiſtris inſtruuntur, vſque dum opus eſſet abſolutũ. Cùm igitur fœtus hic Senonenſis à conceptionis die, ad prima ſuæ ſpeciei lineamẽta nouem menſium proceſſu, iuſtam in vtero materno corporis organici molem addidiſſet, matri, quæ huic grandiori alendo ſupereſſe non poterat, initium partus induxit. Fit enim cùm diruptis, calcitratu & motu valido, pueri membranis, ipſe à vinculis exolutus foràs prodit, & ita perfectus eſt, vt per os nutriri poſſit. *Gal. lib. 15. de Vſu part.*

Diuulſis porrò inuolucris, ichores prodeunt multi, & membranoſum quid cruore tinctum, referente marito: tumq; graues & iniqui dolores, qui confertorum ſpirituum vi accidunt, matrem excruciant. Fruſtrà hæc fiunt omnia: hæret infans vtero, quem neque proprij motus, neque matris impetus, poſſunt excludere: tandem alimẽti penuria, ob quam ſibi moliebatur viam & exitum, breuiſſimam vitam cum morte commutauit.

Ex significatione huius noui partus, quę in lucem edita mense Maio superiori, potuit intelligi, quod scriberem hunc fœtum ante indurationem, vixisse, ac seruatum fuisse instar molæ. Non deerunt, qui ex eo loco capient opinionem, me fœtui animalis vitam abnegare. Imò ratum habeo, intelligentem animam membris affabrè concinnatis suæ speciei consentaneam affulsisse. Atqui hoc vnum cogitabam, vt indicarem tam fœtus q̃ molas posse vtero ad plures annos affigi: nam molæ vitium & materiæ absurditatem sequuntur, quarum onus ægrè natura sustinet: fœtus verò, sunt opus benignioris naturæ, ad quos concipiendos vterus comparatur. Adde quòd irriti cõceptus ad putredinem, si vitæ expertes inanimatis, & animati vitalibus conferantur, q̃ fœtus sunt procliuiores: siquidem illi humida & lubrica constant materia, quæ facilè putrescit: fœtuum verò compacta, vt plurimùm dura & sicca est substantia (vt qui ex neruis, venis, membranis, vinculis & ossibus consistunt) cuius ratio putredini reluctatur. Pars enim sicca ægrius putredinem admittit. Poterat tamen hic fœtus

tus

tus Senonensis ad putredinem progredi: Cur ergo ab extinctione caloris, illam effugit, & occalluit? Refrigeratur vterus præter naturæ suæ modum, fracti caloris imbecillitate per irritos labores partus, per eruptiones aquarum, per effusa quædam cruenta, per concepti frigidi externam iniuriam. Frigus enim, dehiscente vtero, & diductis cruribus in expectatione puerperij, admittitur. Ex victoria frigoris, humores, qui venis mediisq; spatiis vterinæ molis & cõceptæ puellæ pertinacius impacti erant, concretione cogũtur: perinde ac gelatis accidit: sic enim affecti κατεχόμενοι appellantur, qui eam formam retinent, in qua deprehenduntur. Fit autẽ id malũ ab humore frigidiore & congelante. Etenim frigore humida concrescunt, quod Gal. *in 6. Epide. Com. 3. sect. 14.* ex spontina scirrhorum generatione patefecit. Coeunt autẽ vsq; adeò humores, *Hipp. lib. de Carn.* & in concretionẽ deducũtur, vt cũ vtero fœtus scirrhosam planè, callosamq; duritiem cõtrahat. Nã & ex frigore duritiem fieri docuit Gal. *5. Simpl. 9. cap.* Humores autem qui demissi sunt, in concretionem, crassi erãt & glutinosi: alioqui nunquam fœtus vterusq; in callosam duritiem essent progressi,

Erant & frigidi: nam ſcirrhus, vt Galeno placuit, omniſque tumor ſcirrhoſus ex humore craſſo, viſcido ac frigido naſcitur, qui in parte frigida, ſiue ſit melancholicus, ſiue pituitoſus, ſiue ex vtriſque mixtus, facilè concreſcit. Frigus enim humores congelat, vt diximus, & maximè frigidos. Itaque hoc in agendo potentiſſimum, ſimul atque fœtum cum vtero excepit, in vtroque efficiens indurationis cauſa extitit, quæ quidem corpuſculo & vterinæ moli, ex materiæ & humoris ratione, impendebat.

4. Meth. capite 4. & 5. Simpl. cap. 1. & 3. de Loc. affect. cap. 5.

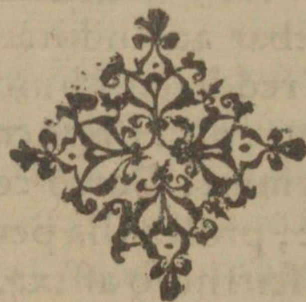
His igitur ad abſolutā duritiem pergentibus, ſenſim humor per halitum reſolutus eſt: non enim craſſa, refrigerata, concretaque reſtitit, & in callum vteri perinde ac infantuli moles coaluit, ante ſeroſi recrementi vaporationem. Nulla verò humiditas, poſt hāc coitionem per venas, quæ ſolæ fœtui alimentum conferebant, in media vteri ſpatia illapſa eſt, ac proinde facto ſeri & cruoris effluuio, quod ad puerperij tempus natura depoſuit, in loco frigido, ſicco & ſaxeo, proles madere deſiit: imò duri occurſu induruit. Nam & humor, qui circa articulos colligitur, ex oſſium natura, teſtāte Hippocrate,

pocrate, duritiem induit. Dicet aliquis ex Physicorum & Medicorum sententia, frigore concreta, calore liquari: cui satisfactum fuerit, si respondeam, alias indurationis causas à frigore indissolubilem vteri & genituræ concretionem reddidisse, idque scirrhosi tumoris modo, qui siccitate & frigore concretus, nunquam emolliri potest. Igitur nihil aderat per ariditatem loci, quod fœtum faceret obnoxium putredini: exhausta erat omnis humiditas innata, nulli aduentitiæ per vteri crassitiem ac duritiem aditus patebat ad induratum fœtum, quo seipso redderetur humidior. Nam quæ putrent, ait Hippocrates, se ipsis humidiora fiunt. Porrò confirmata indies duritie, proles illa perinde ac scirrhus, vtero scirrhoso affixa, potuit integra forma, in mortis maternæ tempus conseruari, citra insignem earum partium colliquationem, quę natura sua laxiores absumi poterant, nisi concretio à frigore irrepsisset. Quod factum fuisse adeò mirum videri non debet, quum neque ossa indurata, neque calli, porive, qui generantur in nobis, procedente die minuantur. Hæc mea est compen-

diaria argumenti propositi disceptatio, candide Lector, si quid rectius illa noueris, imperti: si non, hac vtere mecum.

FINIS.

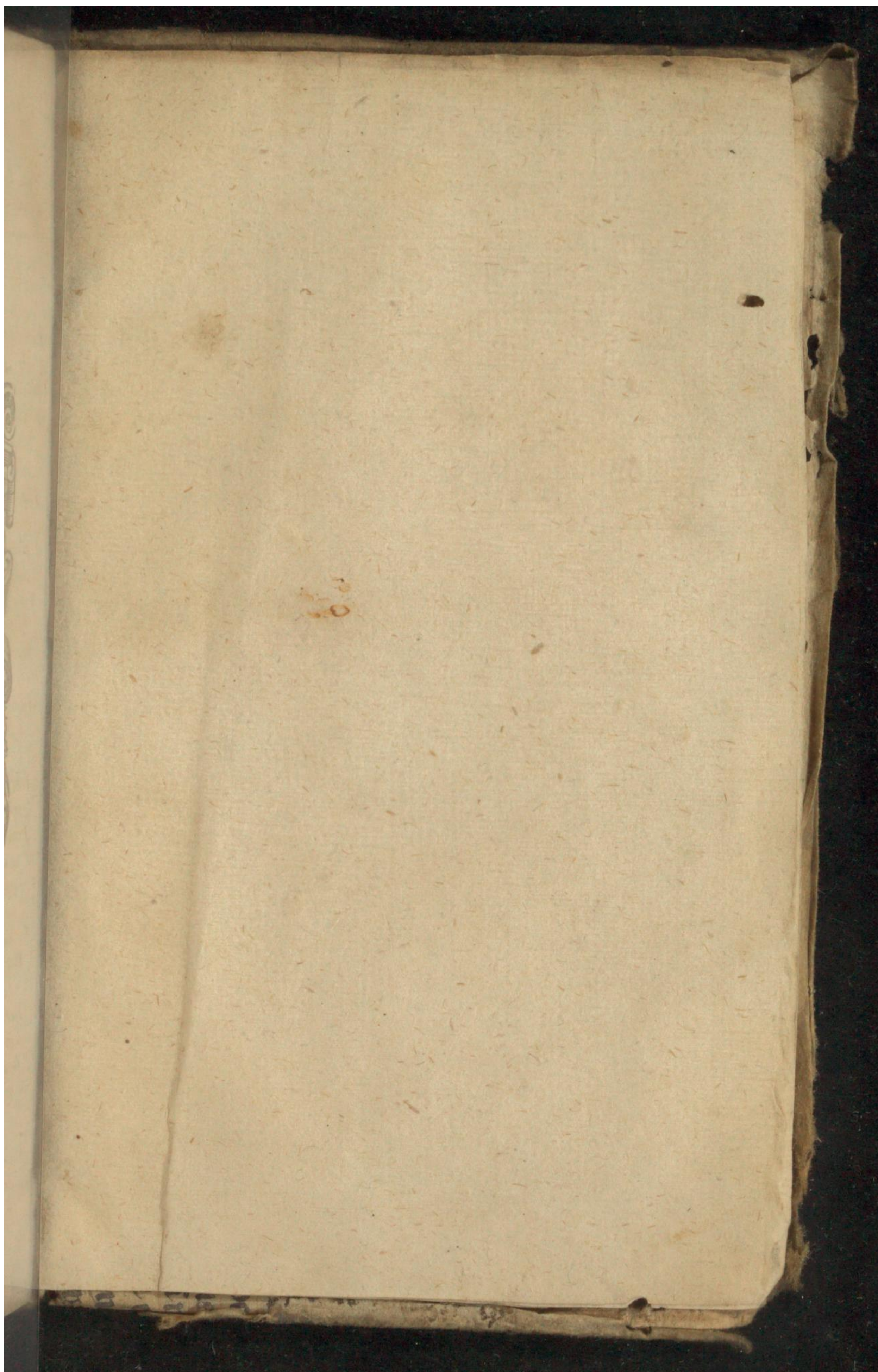
RERVM ET VERBORVM MEMORABILIVM INDEX.

S 2

Valuulæ

FINIS.

BI
HECE·STRAHOVIENSIS

